

Թուրքիոյ Հայերը Առաջին Անգամ Ըլլալով Բողոքի Ցոյցի Ելած ԵՆ Պոլսոյ Մէջ

Պոլսոյ մէջ հայերու կողմէ բողոքի ցոյց՝ «Քեմալ Արմէնի» քանդումի դէմ

Թրքահայերը լուրջ յաջողութեան հասան ու կարողացան կանխել Պոլսոյ Թուրքա թաղամասին վրայ գտնուող «Հայկական ճամբարի» քանդումը:

Ժամանակին այդ ճամբարին մէջ, որ կը կրէ «Քեմալ Արմէն» անունը, ապրած են հազարաւոր հայ որբեր: Իր կեանքի մէկ մասը ապրած է նաեւ 2007-ին դաւադրաբար սպաննուած Հրանդ Տինքը:

Շինարարական ընկերութեան հետ վէճը կարգաւորուած է եւ տարածքի սեփականատիրոջ՝ Ֆաթիհ Ուլլուսոյի որոշմամբ այդ պիտի փոխանցուի հայ բողոքական եկեղեցւոյ եւ կրթական հիմնադրամին: Այս մասին յայտնած է «Նոր Զարթօնք» հայկական հասարակական կազմակերպութեան ներկայացուցիչ Ալէքսիս Կալի:

«Նոր Զարթօնք»-ի եւ «Հայկական ճամբարի համերաշխութեան» ակտիւստները 19 օր շարունակ նստացոյց կազմակերպած էին շինութեան աւերումը թոյլ չտալու համար: «Մենք պիտի հետեւինք սեփականութեան փոխանցման գործընթացին, մինչեւ անոր պաշտօնական աւարտը», - ըսած է Կալի:

Մինչ այս վերջին որոշումը, Մայիսի 22-ի երեկոյեան իսթան-

պուլի Պէյջողու թաղամասի Թունել կոչուող հատուածին մէջ հաւաքուած են Պոլսոյ բազմաթիւ հայեր եւ անոնց աջակցող թուրք եւ այլ ազգութեան ակտիւստներ: Յու-

Շար.ը էջ 4

Էտուարտ Նալպանտեան Դամասկոսի Մէջ Տեսակցած Է Պաշար Ասատի Հետ

Հայաստանի արտաքին գործոց նախարար Էտուարտ Նալպանտեան Մայիս 26-ին այցելեց Դամասկոս, ուր տեսակցեցաւ Սուրիոյ նախագահ Պաշար Ասատի, արտաքին գործոց նախարար Ուալիտ Մուալլէմի եւ սուրիահայ գաղութի ներկայացուցիչներուն հետ: Ասատի հետ տեսակցութեան ընթացքին երկու կողմերը կարեւորեցին երկկողմանի յարաբերութիւնները, որոնք հիմնուած են պատմամշակութային հարուստ ժառանգութեան վրայ: Նալպանտեան դիտել տուաւ, որ «հաւանական էրեւոյթը կը վտանգէ գանազան երկիրներ, ուստի անհրաժեշտ է միաւորել ջանքերը պայքարելու համար հաւանական ռիսկները եւ պայմաններ ստեղծելու՝ Սուրիոյ տազնապար սուրիացիներուն ջանքերով լուծելու համար»:

Նալպանտեան կոչ ուղղեց վերջ տալ ծայրայեղականներուն արամադրուած ֆինանսաւորումին: Ան նաեւ տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Ուալիտ Մուալլէմի հետ եւ տուաւ մամուլի միացեալ ասուլիս: «Մենք խորապէս մտահոգուած ենք Սուրիոյ մէջ շարունակուող բախումներով, ստեղծուած մարդասիրական տագ-

նապով, հաւանական գործողութիւններով: Մենք պիտի շարունակենք այս խնդիրը միջազգային հանրութեան ուշադրութեան յանձնել», ըսաւ նախարարը:

Ան խորհրդանշական համարեց այն, որ Սուրիա այցելութիւնը տեղի կ'ունենայ Յեղասպանութենէն հարիւր տարի ետք: «Սուրիոյ անապատները դարձան Յեղասպանութեան հարիւր հազարաւոր զոհերու վերջին հանգրուանը: Յեղասպանութենէն մագապուրծ փրկուած հայերուն սուրիացի ժողովուրդը օգնութեան ձեռք մեկնեց», ըսաւ Նալպանտեան: Ան դիտել տուաւ, որ անպատեխիւթիւնը կը ծնի նոր յանցագործութիւններ, ինչի վկայութիւնն են այսօր հաւանական գործողութիւնները: Նալպանտեան նշեց, որ Հայաստան մտահոգուած է Սուրիոյ մէջ գտնուող հայերու եւ այլ փոքրամասնութիւններու վիճակով:

Այս այցով, Հայաստան կը հակադրուի արեւմուտքի եւ արաբական աշխարհի կողմէ Պաշար Ասատի մեկուսացման քաղաքականութեան, որու հետեւանքով Դամասկոս կ'այցելեն հազուադէպ օտար դիւանագէտներ միայն:

Հայաստանի Ժողովուրդը Կը Բողոքէ Ելեքստրական Հոսանքի Գինի Սպասուող Բարձրացման Դէմ

Մայիս 27-ին Երեւանի մէջ տեղի ունեցաւ Ելեքստրական հոսանքի գինի հերթական թանկացման դէմ բողոքի ցոյց եւ երթ, որուն մասնակցեցան բազմահազար ժողովուրդ, ինչպէս նաեւ քաղաքական կուսակցութիւններու ներկայացուցիչներ:

«Էլեկտրաէներգիայի թանկացումը իր հերթին բերելու է շղթայական թանկացումներին», յայտարարեց բողոքի շարժումի՝ «Ոչ թալանին» նախաձեռնութեան անդամ Լեւոն Զաքարեանը:

«Առանց այդ էլ էլեկտրաէներգիայի ներկայիս գինը խիստ անհիմն է, եւ անցած տարուէ մենք զգացել ենք դրա բացասական ազդեցութիւնը երկրի տնտեսութեան վրայ», - ըսաւ ակտիւստը՝ կարծիք յայտնելով, որ հոսանքի հեր-

Երեւանի մէջ հազարաւոր ցուցարարներ կը բողոքէն Ելեքստրական հոսանքի գինի բարձրացման դէմ

թական թանկացումը վերջնականապէս կը կործանէ երկիրը:

Լեւոն Զաքարեան յայտնեց, որ Շար.ը էջ 5

ՅՈՒՇԱՏՕՆ

Նուիրուած
Հայ Ազգի Քսան Հնչակեան Անժառանգութեան
Նահատակութեան 100-րդ Տարելիցին
Կիրակի Յունիս 14, 2015
Կլէնտէյլի Ալէքս Թատերասրահէն ներս
216 N. Brand Blvd. Glendale, CA 91203 Կ.Ե. Ժամը 5:30-ին
Ձեր տեղերը ապահովելու համար հեռաձայնել
818.391.7938

Մուտքը Ազատ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

Ինչ է սպասուում Հայաստանի, Ատրպեյճանի ու Վրաստանի իշխող ռեժիմներին

ՆԱԻՐԱ ՀԱՅՐՈՒՄԵԱՆ

Հայաստանում եւ Ատրպեյճանում իշխանութեան հարցն աստիճանաբար առանցքային է դառնում դարաբաղեան կարգաւորման հարցում: Կարգաւորումն ինքը գլոբալ գործընթացների մաս է, իսկ ինչ-որ պահի կարող է դառնալ գլխավոր կատարիչատորը:

Եթէ պարզուի, որ Հայաստանում, Ատրպեյճանում ու Վրաստանում առանց իշխանափոխութեան գլոբալ գործընթացներն առաջ չեն գնաց, ապա համապատասխան որոշում կ'ընդունուի:

Հարակովկասեան երեք պետութիւններում իրավիճակը վերլուծելիս կարելի է արձանագրել, որ չնայեա՞ծ արտաքին ամբողջութեանը՝ այդ երկրներում իշխող ռեժիմներն իրականում խոցելի են: Ռեժիմներից իւրաքանչիւրին իր վտանգն է սպառնում, սակայն դրանք հիմնականում կապուած են մասնաւորապէս Ռուսաստանի հետ յարաբերութիւնների հետ:

ըրութիւնները հեռու են, սակայն ներկայում մեկնարկել է ապագայ իշխանութեան ձեւաւորման գործընթացը: Մասնաւորապէս, շատ բան կախուած է լինելու այն բանից, թէ ինչ ընթացք է ստանալու սահմանադրական բարեփոխումներին գործընթացը:

Այդ բարեփոխումների հետեւանքով նախագահական լիազօրութիւնները կարող են նուազել մինչեւ արարողակարգայինի, խորհրդարանն ու նրա խօսնակը կարող են ուժեղանալ, վարչապետի տնտեսական դիրքերն ամրանալ:

Խնդիրն այն է, թէ ում վերահսկողութեանն են անցնելու ուժային կառույցները: Եթէ այս խնդիրը չլուծուի, Հայաստանում կարող է իշխանութեան փոխանցման անվերահսկելի գործընթաց սկսուել:

Բացի այդ, Հայաստանի իշխանութեան դիրքերը կարող են երերալ, եթէ Մոսկուան ու Պաքուն որոշեն ռազմական արկածախնդ-

Հարակովկասեան երեք պետութիւններում իրավիճակը վերլուծելիս կարելի է արձանագրել, որ չնայեա՞ծ արտաքին ամբողջութեանը՝ այդ երկրներում իշխող ուժերն իրականում խոցելի են

Օրինակ, Վրաստանում իշխանութիւնը կարող է տապալուել, եթէ կտրուկ քայլեր ձեռնարկի եւրատլանտեան ինտեգրացիայի դէմ: Ռեժիմն առայժմ զգոյշ է՝ եւրոպական ինտեգրացիան պաշտօնապէս աջակցում է, միաժամանակ ռուսամէտ տրամադրութիւններ են զարգանում, եւ վճռական քայլեր չեն արւում Եւրոպայի ուղղութեամբ: Սակայն բաւարար կը լինի բացառապէս ռուսամէտ քայլ անել, եւ Վրաստանում իշխանութիւնը կարող է տապալուել՝ հաշուի առնելով հանրութեան ներկայիս տրամադրութիւնները:

Ատրպեյճանում, չնայեա՞ծ աստորիտար կառավարմանը, Ալիեւի դիրքերը նոյնպէս երերուն են: Արեւմուտքի ճնշումն ու տեղական օլիգարխների սաբոտաժը ցոյց են տուել Ալիեւի իշխանութեան խոցելիութիւնը: Այն պահպանելու համար երկու ճանապարհ է մնում՝ ռազմական արկածախնդրութիւնը եւ Պոլտինի «տանիքի» տակ մտնելը: Չի բացառւում, որ այս երկու քայլերը կարող են «համատեղուել», ինչը սակայն դժուար թէ կարելի է իշխանութեան պահպանման երաշխիք համարել:

Այդ առումով հետաքրքիր է Ատրպեյճանի արտգործնախարարի Մոսկուա այցը: Ռուս փորձագետներն ակնարկում են, որ հնարաւոր է յայտարարուի ԵՏՄ Ազատ առեւտրի գոտուն Պաքուի միանալու մասին: Իսկ դա նշանակում է, որ Մոսկուան ու Պաքուն մերձեցրել են դիրքորոշումները: Կօզնի՞ր դա Ալիեւին:

Ի՞նչ է սպասուում Հայաստանի իշխանութեանը: Չնայած ընտ-

րութեան դիմել: Չնայած, այդ վիճակում կարող է նաեւ «հակառակ խող» սկսուել, եւ Հայաստանը վերջնականապէս կը պոկուի Ռուսաստանից:

Ո՞ւմ ձեռնտու չէ Սերժ Սարգսեանի ու Իլհամ Ալիեւի իշխանութեան մնալը: Հաւանաբար նրանց շատ լաւ յայտնի է դա, սակայն շարունակում են աջակցութիւն որոնել այնտեղ, որտեղից միշտ գտել են՝ Մոսկվայից:

Դատելով Կիւեւի, Քիշնեւի ու Թբիլիսիի իրադարձութիւններից՝ իրեն ձեռնտու ռեժիմները պահելու Մոսկուայի փորձերը ձախողոււմ են մէկը միւսի յետեւից: Նոյնիսկ աւանդական արիւնահեղութիւնը չի օգնում:

Ատրպեյճանի արտաքին գործերի նախարարը մինչեւ Մոսկուա այցը յայտարարել է, որ դարաբաղեան կարգաւորման հարցում «լաւատեսութեան նշաններ» են նկատուում, եւ կարգաւորումը շուտով կը լինի:

Սեպտեմբերին, ինչպէս յայտնի է, Սերժ Սարգսեանն ու Իլհամ Ալիեւը Նիւ Եորքում կարող են հանդիպել: Նոյնիսկ տեղեկութիւններ կան, որ Ղարաբաղի հարցով կարող է ինչ-որ համաձայնութիւն ստորագրուել:

Ցանկացած նման համաձայնութիւն տարածաշրջանում արմատական գործընթացների կատարիչատոր կը դառնայ: Սակայն դա նախեւաւա՞ղ կը փոխի երկրների ներքաղաքական դասաւորութիւնը, եթէ իհարկէ մինչեւ Սեպտեմբեր ռեժիմները պահպանուեն:

«ԼՐԱԳԻՐ»

Քաղաքական «չարչիութիւն»

ՄԵՏԱԳՄԻԱ ՇԱԼՈՒՆՑ

Ռիզայի գազաթնաժողովի արդիւնքները գնահատելիս Հայաստանում տարբեր կարծիքներ են հնչում: Կարեւոր դիտարկումների թեմա է դարձել հարցը, թէ արդեօք Հայաստանի համար ձեռնտու է անկանխատեսելի Ատրպեյճանը, եւ կան պնդումներ, թէ չպէտք է ուրախանալ նրանով, որ Արեւմուտք-Ատրպեյճան յարաբերութիւնները սրւում են, որովհետեւ այդպէս Ալիեւի ռեժիմի «ձեռքերը» ազատութիւն են ստանում, իսկ դա բացասական կարող է անդրադառնալ Հայաստանի եւ Լեւնային Ղարաբաղի վրայ:

Անկանխատեսելի երկրի անկանխատեսելի ղեկավարները վատն են բոլոր առումներով, դա իսկապէս այդպէս է, բայց նրանք, առաւելապէս վնասում են իրենց պետութիւններին ու հասարակութիւններին:

Արդեօք Ալիեւն այն ղեկավարն է, որը կարող է իրեն «ազատութիւն» թող տալ: Այո՛, իր երկրի ներսում նա այդ «ազատութիւնը» վաղուց ունի, եւ հաստատուն քայլերով բռնատիրութիւն է հաստատում:

Բայց արդեօք դա Հայաստանի համար լաւ «նուէր» չէ՞: Միանշանակ՝ այո:

Այլ հարց է, թէ մենք Ատրպեյճանի խորտակուող վարկանիշից ինչպէս ենք կարողանում օգտուել, իսկ որ Ալիեւի ռեժիմը գնում է խորտակման, դրա հիմքերը կարծես արդէն երեւում են՝ հենց նրա «անկանխատեսելիութեամբ»:

Ինչ վերաբերում է հարցին, թէ արդեօք Ալիեւը համարձակութիւն կ'ունենայ պատերազմ վերսկսելու, ապա դրա վտանգն, իհարկէ, մշտապէս կայ, բայց հազիւ թէ նրա այդ ձգտումը կապուած լինի Արեւմուտքի հետ սրուած յարաբերութիւններով:

Պատերազմի վերսկսմամբ միջազգային հանրութեանը շանտաժի ենթարկելն է Ալիեւի ռեժիմի հիմնական գործը: Այ, այստեղ նրա հետ քչերը կարող են համեմատուել: Բայց արդեօք միայն այդքանը չէ Ալիեւի համարձակութեան սահմանը...

Ինչպէ՞ս իրեն պահեց Ատրպեյճանը Ռիզայում կայացած «Արեւելեան գործընկերութեան» գազաթնաժողովում: Ամփոփիչ յայտարարութիւնը ստորագրելիս «չեմ ու չում» արեցին, ապա սուսուփուս գնացին ստորագրեցին, երբ եւրոպացի պաշտօնեաները գանգեցին Ալիեւին:

Այնուհետեւ, Ատրպեյճանի «քաջ» իշխանութիւնները խոստովանեցին, որ գնացել են գիշումներ: Ատրպեյճանը ԵՄ-ին գիշումներ է արել՝ ստորագրելով Ռիզայում տեղի ունեցած «Արեւելեան գործընկերութեան» գազաթնաժողովի հռչակագիրը, յայտարարեց Ատրպեյճանի նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ Նովրուզ Մամեդովը: Նոյն՝ շանտաժի ու առեւտրի քաղաքականութիւնն է վարում Պաքուն ոչ միայն ԵՄ-ի հետ, այլեւ ԵՏՄ-ի:

Օրերս Ռուսաստանում Ատրպեյճանի ղեկավար Փոլադ Բիւլբիւլը լոյս է հարցազրոյց էր տուել «Ռոսիա-24»-ին, որտեղ յստակ ներկայացրել է ԵՏՄ-ի հետ կապուած պաշտօնական Պաքուի դիրքորոշումը: «Պաքուն դրական է վերաբերում ԵՏՄ ստեղծմանը, բայց մտադիր չէ անդամակցել այդ կառույցին, քանի դեռ լուծուած չէ Լեւնային Ղարաբաղի խնդիրը», - ասել է ՌԴ-ում Ատրպեյճանի ղեկավարը:

«Ատրպեյճանը սկզբունքորէն դրական է վերաբերում այդ կառույցին, որովհետեւ դա մեր ընդհանուր տարածքն է եւ շատ մեծ շուկայ: Բայց այսօր մենք չենք կարող միանալ, քանի դեռ լուծուած չէ Լեւնային Ղարաբաղի հակամարտութիւնը, որովհետեւ մեր երկրում աւելի քան մէկ միլիոն փախստական կայ, մեր տարածքի 20 տոկոսը օկուպացուած է: Այսպիսի տարածքային հակամարտութեան առկայութեան դէպքում, մենք չենք կարող ազրեւոր երկրի հետ նոյն միութիւնում լինել եւ այդ երկրի հետ ինչ-որ հարցեր լուծել», - ասել է Փոլադ Բիւլբիւլը լոյս է տեսնում: Նա ընդգծել է, որ Եւրասիական տնտեսական միութեանը՝ Ատրպեյճանի միանալու հարցը կարող է քննարկուել միայն Լեւնային Ղարաբաղի հակամարտութիւնը կարգաւորուելուց յետոյ: Այսինքն, Ալիեւի իշխանութիւնը օր ու գիշեր զբաղուած է այս կամ այն երկրին, այս կամ այն կառույցին Ղարաբաղի դիմաց՝ «հաւատարմութիւն» վաճառելով, ուրիշ ոչինչ:

Դա քաղաքական «չարչիութիւն» է ընդամենը: «ՀԱՅԵԼԻ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ
ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ
ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ
MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August
ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$100.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$250.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.
Please Send Address Change To MASSIS WEEKLY

Հրատարակելով հայաստանեան մամուլին մէջ լոյս տեսնող տարբեր յօդուածներ «ՄԱՍԻՍ» ամսալստաճումըն չի բաժնէր հոն արտայայտուող բոլոր միտքերը

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք «Մասիս» Շաբաթաթերթին

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ստուեր Կայ Այնտեղ, Որտեղ Չկայ Գազիկ Խաչատրեանը

Լրագրողների հետ հանդիպման ամենակարգ ֆինանսների նախարար Գազիկ Խաչատրեանը դեռ քրտնած չէր: Յետոյ նա ձեռք վերցրեց թաշկինակը: Հնչող հարցերը նրա ընտանիքին պատկանող բիզնեսների մասին էին. «Դուք էլ հարցը կտաք էն իմ ընտանիքի անդամներին, ովքեր դրանով զբաղվում են»:

Ֆինանսների նախարար Գազիկ Խաչատրեան

Իր ընտանիքին պատկանող բիզնեսներում խախտումներ չյայտնաբերելու մասին յաջորդ հարցին նախարարն աւելի անկեղծ արձագանգեց. «Դուք կը գնաք, իմ ընտանիքին պատկանող բիզնեսները շատ լաւ գիտէք, ամբողջ 21-րդ դարը դուք էլ հարցն էք ինձ տալու: Իրենք գտնուում են այն չափորոշիչների մէջ, ինչ-որ հանրապետութեան մնացած բոլոր բիզնեսները»:

Լրագրողները նախարարին տեղեակ պահեցին հասարակական տրամադրութիւնների մասին, որ ֆինանսների նախարարութիւնը չի կարող ղեկավարել մի մարդ, որն օլիգարխ է: Ինքը գարմացաւ եւ չհաւատաց: Աւելացրեցին, որ նոյնիսկ «Վիկիլիքսն» է յիշել պարոն Խաչատրեանի ունեցուածքը. «Ես չեմ իմանում ճիշդն ասած, մի հատ ցոյց տա՞ք»:

Նախարարը խուսափեց պատասխանել այն հարցին, թէ ինչպէ՞ս է ստացւում, որ պետական գրեթէ բոլոր կառուցներում գործում է պարոն Խաչատրեանին պատկանող «Եուքոմ» ընկերութեան հեռախօսակապը. «Այսինքն, ես էնքան ազատ ժամանակ ունեմ, որ էլ ցանցը ես պէտք ասանցկացնեմ: Դուք գնացէք, ուսումնասիրեցէք, թէ պետական էլ կառուցներն էլ ցանցը անցկացնելով ինչքան խնայողութիւններ ունեն»:

Պարոն Խաչատրեանից հարցեր տուեցին ստուերից: Պարզուեց ստուեր է յայտնաբերել բոլոր այն ոլորտներում, որոնց հետ նախարարի անունը չի կապւում. «Մենք ունէինք հանքային ոլորտում ստուեր, որը կանխեցինք, մենք

ունէինք օպերատորների մօտ բջջային: Վարչապետի յայտարարութիւնից յետոյ մենք միայն 31 միլիարդի առանց վարչարարութեան բիզնեսին հնարաւորութիւն ենք տուել ինքնուրոյն յայտարարագրուելու 31 միլիարդ լրացուցիչ պիւտոճէ ենք յայտարարագրել»:

Համարում էք դուք դա ձեր աշխատանքի արդիւնք, որ միջին եւ մանր բիզնես համարուող խանութները եւ օբեկտներն իրար ետեւից փակուում են: Պարոն Խաչատրեանը դրան հանգիստ է մօտենում. «Տնտեսական նոր իրողութեան մէջ ենք, կը փակուեն էլ, կը բացուեն էլ»:

Ինքը լրագրողների հետ պատրաստ է քննարկել, թէ ինչու են փակուում այդ խանութները: Փաստ է, որ հարկային կարգապահութիւնը պէտք է բարձրանայ: Եթէ ուզում են քիչ հարկ վճարել, պիտի փակուեն:

Դուք համաձայն էք էն տեսակէտի հետ, որ մի փոքր երկրում 10 հոգի չի կարող շաքար ներկրել. «Կարող են 10 էլ ներկրել, 20-ն էլ»:

Դա Սերժ Սարգսեանն է ասել. «Ինչի՞ մի հոգի: Որովհետեւ տարիներ շարունակ էլ մի հոգին ձեւաւորել ա համապատասխան հնարաւորութիւն շաքար ներկրելու մեծ քանակի»:

ՀՀ Բանտերում Կայ 48 Ազատամարտիկ

Հայաստանի Հանրապետութեան բանտերում 48 անմեղ ազատամարտիկ կայ, որոնք այնտեղ են յայտնուել ՀՀ իշխանութիւնների ցանկութեամբ: Այս մասին լրագրողների հետ հանդիպման ասաց «Հիմնադիր Խորհրդարանի» անդամ Պաւլիկ Մանուկեանը:

«Մի կողմից շնորհակալ ենք ռեժիմին, որ մեզ ձերբակալեց, քանի որ տեսանք, որ մեր բանտերում կայ 48 ազատամարտիկ, եւ 240-ից աւելի անմեղ սպայ, որոնք այնտեղ են յայտնուել պատահական՝ ռեժիմի ցանկութեամբ: Այժմ մենք մեզ աւելի պարտաւորուած ենք զգում պայքարելու ռեժիմի դէմ, որպէսզի այդպիսի անօրինականութիւններ չլինեն մեր երկրում», - ասաց Մանուկեանը:

«Հիմնադիր Խորհրդարանի» անդամ Գէորգ Սաֆարեանն էլ նշեց, որ «նեխած ԿԳԲ-ական միջոցներն» անօգուտ են, եւ իրենք շարունակելու են պայքարել ռեժիմի դէմ:

«Մենք չենք վախենում բռնութիւններից եւ ռեժիմը մեզ չի կարող ընկճել: Երիտասարդութեանը կոչ եմ անում դուրս գալ փողոց եւ միանալ ռեժիմի հեռացման պայքարին»,- ասաց նա:

Հայաստանի իշխանութիւնները կործանման եզրին են, նրանց ստեղծած համակարգն արդէն փլուզուում է: Լրագրողների հետ հանդիպման ասաց «100-ամեակն առանց ռեժիմի» շարժման առաջնորդ, ազատամարտիկ Ժիրայր Սէֆիլեանը՝ նշելով, որ հարկաւոր է համակարգի փլուզումը կանխելու ուղղուած գործողութիւններ իրականացնել, որպէսզի հայ ազգը չյայտնուի փլատակների տակ:

Նրա խօսքով՝ Հայաստանի իշխանութիւնները «100-ամեակն առանց ռեժիմի» շարժման անդամներին «վախից» է եղել ձերբակալել՝ նաեւ նպատակ ունենալով, վախ սերմանել իրենց համակիրների շրջանում: «Մենք բազմաթիւ անգամ ասել էինք, որ ոչ մի անկարգութիւն չի լինելու, ինչեւէ, նրանց յաջողուեց կասեցնել մեր մոբիլիզացիան, նաեւ այն պատճառով, որ շարժման առաջնորդները կալանքի տակ էին, այնուամենայնիւ, Ապրիլի 24-ի հանրահաւաքը կայացաւ, իսկ մեզ ձերբակալելով, ռեժիմը մեզ նոր ուժ տուեց պայքարելու իրենց դէմ»:

«Ժամանակ». Սուրը Պահում Են Ծառուկեանի Գլխին Եւ Նրանից Քայլեր Են Պահանջում

«Ժամանակ» թերթը գրում է. «Ֆինանսների նախարար Գազիկ Խաչատրեանը յայտարարել է, որ Գազիկ Ծառուկեանի ձեռնարկութիւնների ստուգումների հարցում պէտք է զգուշ լինել, քանի որ այդ ստուգումները գուտ ֆինանսական չեն, այլ պարունակում են չափազրուումների, գուքագրումների հետ կապուած լայն գործառոյթներ:

Ինչպէս յայտնի է, ստուգումների յանձնարարութիւնը տրուել էր դեռեւս ֆետրուարին՝ Սերժ Սարգսեանի յայտնի ելոյթի շրջանակներում: Գազիկ Ծառուկեանի խնամին՝ վարչապետ Յովիկ Աբրահամեանը, նախորդ շաբաթ յայտարարեց, որ ստուգումների վերաբերեալ տուեալներ ու հաշուետուութիւն կը լինի Մայիսի վերջին՝ երեւի մինչեւ Յունիսի 5-ը: Սերժ Սարգսեանի մէկ այլ յանձնարարականի՝ Ծառուկեանի խորհրդարանական մանդատի հարցում իշխանութիւններն, այսպէս ասած, առկախեցին ճնշումը, իսկ ձեռնարկութիւնների, բիզնես-գործունեութեան հարցում այն փաստօրէն շարունակուում է:

Այնպատ է, որ այս ստուգումները Ծառուկեանի հանդէպ ճնշման լծակ են: Այնպէս չէ, իհարկէ, որ եթէ իշխանութիւնները յայտարարեն, որ ոչինչ չկայ անօրինական, անհրաժեշտութեան դէպքում, ասենք, մէկ ամիս յետոյ չեն կարող յայտնաբերել ուզած բանը: Եւ ուրեմն այստեղ ինդիքը, այսպէս ասած, ռազմավարական չէ, եւ

Ծառուկեանի ձեռնարկութիւններում ստուգումները շատ կոնկրետ իրավիճակային հանգամանքներով են պայմանաւորուած, այսինքն՝ հենց այսօր ինչ-որ հարց են լուծում:

Շատ հաւանական է, որ ինդիքը սեփականութեան վերաբաշխման է վերաբերում, այսինքն՝ ստուգումները, այսպէս ասած, ուղեկցում են Ծառուկեանի տնտեսական կայրութիւնը մասնատելու գործընթացին: Բացառուած չէ, սակայն, որ այստեղ մասնատումն ինքնին նպատակ չէ, այլ Ծառուկեանից պահանջում են ինչ-որ քայլեր՝ մասնատումից խուսափելու համար:

Գազիկ Ծառուկեանը ռեսուրս է, որից այս մարտահրաւէրների պարագայում իշխանութիւնները հրաժարուել չեն կարող: Իսկ կարող է գոնորի կարգավիճակից հրաժարուել դրանում քաղաքական մոտիվացիա չունեցող Ծառուկեանը: Կարող է՝ իհարկէ, բայց երեւի այդ պատճառով էլ իշխանութիւնները նրա դէմ կիրառում են մտրակի եւ կարկանդակի քաղաքականութիւն. մի կողմից՝ տուել են բարեգործական հեռուստաքարոզչութեան դաշտն ու Աբովեանի ընտրութիւնների «մանդատը», իսկ միւս կողմից՝ պահում են ստուգումների «դամոկլեան սուրը», մինչեւ Ծառուկեանից վերջնականապէս ստանան այն, ինչ անհրաժեշտ է, կամ այնքան, ինչքան անհրաժեշտ է»:

ՀՀ Բնակչութեան Ներկայիս Տուեալներն Ըստ ԱՎԾ Պետի

Ազգային վիճակագրական Ծառայութեան (ԱՎԾ) պետ Ստեփան Մնացականեանը նորմալ է վերաբերում, որ լրագրողները չեն հաւատում իր հրապարակած ցուցանիշներին.

«Ձեր գործն է ամէն ինչ կասկածել: Որովհետեւ եթէ դուք դա չանէք, հասարակութիւնը առաջընթաց չի ունենայ, ձեր հոգուն մատաղ», - ասում է նա:

Ստեփան Մնացականեանը սակայն բոլոր հարցերի պատասխաններն ունի այս միտումնաբեր թղթապանակում: Եթէ թղթապանակը չի կարող օգնել, ոչինչ չի օգնի, ասում է ԱՎԾ պետը.

«Անցած տարուայ թանկացումը որքան ազդեց գնաճի վրայ: Հոսանքի թանկացումը: Ես հիմա չեմ յիշում»:

Ծառայութեան պետը չէր յիշում նաեւ, թէ որքան է այս տարուայ առաջին երեք ամիսների արտագաղթի ցուցանիշը: Բայց կասի, թէ որտեղից գտնել այն.

«Յունուար-Մարտը սոցիալ-տնտեսական վիճակը առաջարկում եմ բացել ժողովրդագրական ցուցանիշներ հատուածը եւ խնդրում եմ ժողովրդագրութեան 5-րդ բաժինը»:

Մնացած ամէն ինչը ծառայութեան պետի ձեռքի տակ է: Օրինակ տնտեսական ակտիվութեան ցուցանիշը, ցոյց է տալիս, ինդեքս՝ անցեալ տարուայ Յունուար-Ապրիլ ամիսների նկատմամբ այս տարի կազմել է 102 ամբողջ եօթ տասնորդական տոկոս: Սակայն այդ դէպքում ինչու է նուազում մանրամասն աուեստուրը.

«Ես չեմ կարող ասել, որովհետեւ պատճառի համար պէտք է

հետազոտութիւն անել, իսկ վիճակագրութիւնը զբաղւում է փաստագրմամբ», - ասաց ԱՎԾ պետ Ստեփան Մնացականեանը»:

Սակայն տրանսպերտները 50 տոկոսով պակասել են, ներդրումների անկում կայ, այս պայմաններում ինչպէ՞ս է աճում տնտեսական ակտիվութիւնը: Այստեղ արդէն ինքներս մեզ պէտք է նայենք.

«Այնքանով, որքանով մեզանից իւրաքանչիւր ֆիզիկապէս նոյնական չէ, այդքանով գոյութիւն ունեն տարբերութիւններ ոչ միայն սեռատարիքային, ազգային, կրօնական, այլ նաեւ՝ հաճելի, տհաճ, տանելի, անտանելի: Եւ կեանքը հենց դրանով է ամփոփուում: Տնտեսական կեանքի մասնակիցները շատ են: Մէկի մօտ յաջողութիւն է, միւսի մօտ անյաջողութիւն, մէկի մօտ աճ է, միւսի մօտ՝ անկում»:

Գուցէ աւելի որոշակի իմանանք հանրապետութեան առկայ կամ մշտական բնակչութեան թիւը 2014-ի դրութեամբ: Այստեղ էլ ամէն ինչ այդքան պարզ չէ, մշտականը՝ մի քիչ աւելի 3 միլիոնից, իսկ առկայ բնակչութեան պարոն Մնացականեանի տուեալները հեռուոր 2011-ին են:

«Մշտականի մէջ մինչեւ 1 տարուայ բացակայուները ներառւում են, իսկ առկայ մենք ստացել ենք միայն մարդահամարի տուեալները 2011-ին 2 միլիոն 870 հազար», ասում է նա:

Ի դէպ, ծառայութեան պետն իր ձեռքի տակ եւ մտքում ունեցած ցուցանիշներով չի կարող կանխատեսել, թէ ուր է գլորում Հայաստանը: Դա իր գործը չէ:

ԼՈՒՐԵՐ

Թուրք Դեսպան.

«Կողջունենք ՀՀ-ի եւ Թուրքիայի Կիճելի Հարցերին ՌԴ-ի Աջակցութեանը»

Թուրքիան ու Ռուսաստանը կայացած, ամուր երկրներ են, որոնք համագործակցութիւնը զարգացնելու մեծ ներուժ ունեն: Այս մասին «Ինտերֆաքս»-ին տուած հարցազրոյցում յայտարարել է Ռուսաստանում Թուրքիայի դեսպան Ումիտ Եարդըմը:

Դեսպանի խօսքով, ռուս-թուրքական յարաբերութիւնները պատմական խորն արմատները ունեն եւ այսօր ամուր հիմքով են զարգանում: «Ռուս-թուրքական յարաբերութիւնները մենք երկարաժամկէտ հեռանկարում ենք դիտարկում: Դրանք ոչ միայն տարածաշրջանի, այլեւ գլոբալ առումով երաշխիք են: Մենք տեսնում ենք, որ վերջին շրջանում մեր յարաբերութիւններն ամրապնդում են, եւ վստահ ենք, որ դրանց զարգացումը կը շարունակուի: Սակայն կարծում ենք նաեւ, որ միայն քաղաքական եւ առեւտրա-տնտեսական յարաբերութիւնները բաւարար չեն, հարկաւոր է դրանք ամրապնդել մշակութի, սպորտի եւ լրատուամիջոցների միջոցով»,- յայտարարել է դեսպանը:

Ինչ վերաբերում է Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի՝ Երեւան կատարած այցին, դիւանագէտի խօսքով, որպէս արտակարգ եւ լիազօր դեսպան՝ չի կարող մէկնաբանել այդ տեղեկութիւնը, քանի որ նման հարցերը երկու երկրների ղեկավարներն իրար հետ են լուծում. «Վստահ ենք, որ ռուս-թուրքական կայուն յարաբերութիւնները կարեւոր են Արեւելեան Եւրոպայի եւ Մերձաւոր Արեւելքի կայունութեան համար: Ցաւոք, կան շրջանակներ, որոնք շահագրգռուած չեն մեր յարաբերութիւններ զարգացմամբ: Օրինակ՝ Ռուսաստանում եւ դրա սահմաններից դուրս որոշ հայկա-

կան շրջանակներ այլ տեսակէտ ունեն, նրանք չեն նպաստում մեր երկկողմ յարաբերութիւնների զարգացմանը: Աւելին, նրանք բացասական ազդեցութիւն են ունենում այդ գործընթացի վրայ: Սակայն այնքան էլ ճիշդ չէ, երբ երրորդ կողմը փորձում է ստուեր գցել մեր երկկողմ յարաբերութիւնների վրայ: Սակայն մենք միշտ ուրախ կը լինենք, եթէ ռուսական կողմը նպաստի Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ վիճելի հարցերի լուծմանը: Մենք ոգեշնչուած մեծ արագութեամբ շարունակելու ենք զարգացնել Ռուսաստանի հետ մեր յարաբերութիւնները»:

Հարցին, թէ չնայած կոշտ յայտարարութիւններին՝ Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ տարածաշրջանային չկան, սակայն վերջերս չեղեալ է յայտարարուել Մայիսի 16-ին Անթալիայում Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի ԱԳ նախարարութիւնների միջեւ ընդհանուր ռազմավարական ծրագրման համատեղ խմբի խորհրդակցութիւնը, դեսպանը պատասխանել է. «Խորհրդակցութեան չեղարկումը կապ չունի ՌԴ-ի նախագահի՝ Երեւան կատարած այցի կամ որեւէ այլ տարածաշրջանային հետ: Ցայտնի է, որ առաջիկայում Թուրքիայում խորհրդարանական ընտրութիւններ են, եւ Ռուսաստանի ու Թուրքիայի ԱԳ նախարարների մակարդակով հանդիպումը կապուած է հենց առաջիկայ ընտրութիւնների հետ: Բացի այդ, Թուրքիայի ԱԳ նախարար Մեւլութ Չավուշօղլուն որոշակի պարտականութիւններ ունի, նա ոչ միայն նախարար է, այլեւ Անթալիայից պատգամաւոր: Կասկած չկայ, որ համատեղ գործակցութեան խմբի նիստը կը կայանայ, ինչպէս նաեւ կը կայանան այս տարի նախանշուած միւս միջոցառումները»:

Հայաստանի ԱԱԾ-ն Բացայայտել է Ադրբեջանի Յատուկ Ծառայութիւնների Գործակալներին

Ադրբեջանի յատուկ ծառայութիւնները «Օղնոկլանսիկի» կազմում շարունակում են հայկական տուեալներով կեղծ էջեր բացել, ներկայանալ որպէս ՀՀ կամ ԼՂՀ Զինուած Ուժերի նախկին զինծառայողներ, մեր քաղաքացիների հետ նամակագրական կապեր հաստատել եւ տուեալներ կորզելու ապարդիւն փորձեր անել, որոնք բացայայտուել են: Այս առթիւ հաղորդագրութիւն է տարածել Հայաստանի ԱԱԾ-ն, որում մասնաւորապէս ասուած է.

«Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Անվտանգութեան Ծառայութիւնը, լրատուամիջոցներում, պարբերաբար տարածել էր ինտերնետային սոցիալական ցանցերի միջոցով Հայաստանի եւ Լեւոնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւնների նկատմամբ ադրբեջանական յատուկ ծառայութիւնների կողմից իրականացուող հետախուզական-քայքայիչ գործունէութեան մասին յայտարարութիւններ: Զեռնարկուած օպիւեկտիւ-հետախուզական միջոցառումների արդիւնքները վկայում են, որ հակառակորդը չի հրաժարուել արդէն իսկ հնութիւն դարձած մարտավարութիւնից, շարունակելով «Օղնոկլանսիկի» սոցիալական ցանցում հայկական տուեալներով կեղծ էջեր բացելու, որպէս Հայաստանի Հանրապետութեան կամ ԼՂՀ Զինուած Ուժերի նախկին զինծառայողներ ներկայանալու, մեր քաղաքացիների հետ նամակագրական կապեր հաստատելու եւ տուեալներ կորզելուն ուղղուած ապարդիւն գործառնային ծննդից:

Համալիր օպիւեկտիւ միջոցառումներ իրականացնելու արդիւնքում, ինչպէս նաեւ հայրենասիրական գաղափարներով օժտուած հայ երիտասարդների օգնութեան շնորհիւ, Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Անվտանգութեան Ծառայութիւնը շարունակում է «Օղնոկլանսիկի» սոցիալական ցան-

ցում ադրբեջանական յատուկ ծառայութիւնների կողմից գործադրուած կեղծ էջերի բացայայտման ու մշակման գործընթացն եւ արդիւնքում նրանց մատուցում այնպիսի ապատեղեկատուական նիւթեր, որոնք մոլորեցնում եւ խուճապի են մատնում «տաղանդաւոր հետախուզներին»:

Այս անգամ, «Օղնոկլանսիկի» սոցիալական ցանցում, իրենց «հարամտութեամբ» աչքի են ընկել ադրբեջանական յատուկ ծառայութիւնների հետախուզ-օգտատերեր «Hovik Margaryan»-ը, «Edgar Minasyan»-ը, «Rafik Tovmasyan»-ը, «Norik Barsegyan»-ը եւ «Norik Margaryan»-ն, որոնց տրամաբանելու ունակութիւնները նոյնիսկ թոյլ չեն տուել փոփոխելու մեր քաղաքացիների հետ ծանօթութիւն հաստատելու եւ նամակագրութիւն իրականացնելու համար ընտրուած ու արդէն բոլորին յայտնի առասպելները:

Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Անվտանգութեան Ծառայութիւնը կրկին անգամ իր երախտագիտութիւնն է յայտնում հայրենասիրական դրսեւորումներ ցուցաբերած մեր քաղաքացիներին եւ հերթական անգամ կոչ է անում գերծ մնալ սոցիալական ցանցերում պատահական շփումներից, իսկ կասկածելի օգտատերերի յայտնաբերման դէպքում դիմել ՀՀ ԱԱԾ»:

Բաքում կայանալիք Եւրոպական Խաղերին Հայաստանից Կը Մասնակցի 25 Մարզիկ

Հայաստանի Օլիմպիական կոմիտեն (ՀՕԿ) կը յայտարարի, թէ ովքեր են Հայաստանից մեկնելու Բաքու՝ մասնակցելու Յունիսին Բաքուում կայանալիք Եւրոպական Խաղերին:

Մինչ այդ, Հայաստանի ազգային Օլիմպիական կոմիտէի գլխաւոր քարտուղար Հրաչեայ Ռոստոմեանը «Ազատութեան»-ը փոխանցեց, որ նախապէս յայտարարուած վեց սպորտաձեւերի ներկայացուցիչներն էլ կը մասնակցեն Խաղերին, ընդհանուր թուով 25 մարզիկ:

Նրա խօսքով, սակայն, Բաքու չեն մեկնի ըմբշամարտիկներ, օլիմպիադայի արծաթէ մետալակիր Արսէն Զուլֆալախեանը եւ բրոնզէ մետալակիր Արթուր Ալեքսանեանը: Ռոստոմեանի փոխանցմամբ՝ որոշումը մարզիկներինն է:

Զուլֆալախեանը, ով 2007 թուականին Բաքուում մասնակցել է աշխարհի առաջնութեանն, աւելի վաղ, «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում ասել էր՝ սեփական փորձից գիտի՝ ինչ է նշանակում Բաքուում հանդէս գալը, նրա խօսքով, հաւասար պայմանների մասին կարելի է մոռանալ:

Հրաչեայ Ռոստոմեանը վստահեցնում է՝ անվտանգութեան հար-

ցերը վաղուց կարգաւորուած են: «Այս պահի դրութեամբ անվտանգութեան առումով որեւէ մտահոգութիւն, մտավախութիւն կամ խնդիր չկայ», - ասաց Հայաստանի ազգային Օլիմպիական կոմիտէի գլխաւոր քարտուղարը:

Բաքուի Խաղերի մասնակցութիւնը քննարկելիս, ինչպէս աւելի վաղ յայտնել էր Ռոստոմեանը, գլխաւոր հարցը եղել է ոչ այնքան անվտանգութիւնը, որքան արդար մրցավարութեան խնդիրը, ինչի վերաբերեալ նոյնպէս Միջազգային եւ Եւրոպական օլիմպիական կոմիտեաների ղեկավարներից, ըստ Ռոստոմեանի, հայկական կողմը երաշխիքներ ստացել է:

«Յունիսի 12-28 կայանալիք Խաղերին, թէեւ առանց երկու առաջատար մարզիկների, ըմբշամարտիկների խումբ կը մեկնի Բաքու: Հայաստանը կը մասնակցի նաեւ հրաձգութիւն, թէքուանդո, ձյուդո, սամբո ու բոկսինգ մարզաձեւերում», - յայտնում են Օլիմպիական կոմիտէից՝ շեշտելով, որ թիւր կարծիք կայ, թէ այդ Խաղերը պատկանում են Բաքուին, «Բաքուն պարզապէս անցկացման վայրն է, իսկ Եւրոպական Խաղերին մասնակցելը շատ կարեւորն է մարզիկների համար»:

Թուրքիա այցելող հայաստանցիների թիւը խիստ նուազել է

Թուրքիա այցելող հայաստանցիների թիւը 2015-ի Յունուար-Մարտ ամիսներին կազմել է 7686 հոգի: Ինչպէս NEWS.am-ը տեղեկանում է Թուրքիայի մշակույթի եւ տուրիզմի նախարարութիւնից, 2015-ի Մարտին Թուրքիա է այցելել 3167 հայաստանցի, ինչը 33 տոկոսով պակաս է նախորդ տարուայ նոյն ժամանակահատուածի համեմատ:

Թուրքիոյ Հայերը Բողոքի Ցոյցի Եւած

Շարունակուած էջ 1-էն
ցարարները պարգած են պատուներ՝ «Քեմի Արմէնը ետ տուէք հայ ժողովրդին» գրութիւններով:
Բողոքի երթի մասնակիցները քայած են մինչեւ Կայաթասարայի վարժարանի մօտ, ուր յայտարարութեամբ հանդէս եկած է «Նոր Զարթօնք» շարժման անդամ Սա-

յաթ Թեքիր, որ չի շեցուցած է թէ, «Քեմի Արմէնը» ստեղծուած է 1962 թուականին եւ ընդունած է հայ որբեր, որոնց շարքին Հրանդ Տիւնք եւ անոր տիկինը:

«Քեմի Արմէնը» մանկատունը 1987-ին գրաւուած էր թրքական իշխանութիւններուն կողմէ եւ ապա վաճառուած՝ թուրք գործարարի մը: Վերջինս ալ որոշած է քանդել մանկատունը եւ բարձրադասարան դիմել ՀՀ ԱԱԾ»:

ԱՄՍԻՍ
ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՅԵԼԻ ԱՂԲԻՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒՐԵՐՈՒ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՕՐԵՆՍԴԻՐՆԵՐԸ ԽԱԽՏԱԾ ԵՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԸ՝ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ ՌԻՂԵՈՐՈՒԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻՆ

ՅԱՐՈՒԹ ՄԱՍՈՒՆԵԱՆ

Անցեալ շաբաթ «Ուաշինկթըն փոստ» թերթը իր «Քոնկրէսի տասը անդամներու ուղեւորութիւնը գաղտնի ֆինանսաւորուած է օտար պետութեան կողմէ» խորագիրով ծաւալուն յօդուածին մէջ բացայայտեց 2013 թ. Պաքուի համաժողովին մասնակցած 10 օրէնսդիրներու եւ անոնց աշխատակազմի 32 անդամներու ամբողջովին վճարուած ուղեւորութեան աղմկայարուց մանրամասները: Համաժողովին իբրեւ հրաւիրեալ բանախօսներ մասնակցած էին նաեւ նախագահ Օպամայի երեք բարձրաստիճան խորհրդակցանքերը՝ Ռոպերթ Կիպսը, ձիմ Մեսինան եւ Տէյվիտ Փլաֆը:

Պաքուի մէջ միջազգային քարիւղի համար հաւաքի կազմակերպիչը՝ Ատրպէյճանի Հանրապետութեան «Սոգար» պետական քարիւղի ընկերութիւնը, ըստ «Ուաշինկթըն փոստ»-ի ձեռք բերած Քոնկրէսի Կարգուձեւի յանձնաժողովի գաղտնի գեկոյցի, ամերիկեան երկու ոչ առեւտրային կազմակերպութիւններու միջոցով փոխանցած է 750 հազար տոլար ուղեւորութեան «ֆինանսաւորման աղբիւրը պահելու համար»: Եւս 750 հազար տոլար նուիրաբերած են «Պրիթիշ փեթրոլիում», «Քոնո-գոֆիլիթ» եւ «Քէյպիէր» ընկերութիւնները՝ թուիչքի տոմսերու, հիւրանոցային ծախսերու եւ նուէրներու համար:

Թերթը նաեւ կը հաղորդէ, որ «մինչեւ 2013 թ. Մայիս 28-29-ի համաժողովը, «Սոգար»-ը եւ ուժանիւթի քանի մը մեծ ընկերութիւններ (ներառեալ իրանի ազգային քարիւղի ընկերութիւնը) փորձած էին ազատուիլ իրանի

նկատմամբ ԱՄՆ տնտեսական պատժամիջոցներէն՝ Կասպից ծովու 28 միլիառ տոլար արժողութեամբ կազատարին համար»: Ի դէպ, համաժողովէն մէկ ամիս առաջ, «Սոգար»-ը Հիւսթընի մէջ հիմնադրեց «Ատրպէյճանի բարեկամներու ասամպլէյ» ոչ առեւտրային կազմակերպութիւնը՝ անոր հաշուին փոխանցելով 750 հազար տոլար: Իսկ այս ծրագիրին մէջ ներգրաւուած երկրորդ ոչ առեւտրային կազմակերպութիւնը «Թուրք ամերիկացիներու եւ եւրասիացիներու խորհուրդ»-ն էր, որ նոյնպէս հիմնադրուեցաւ Հիւսթընի մէջ: Երկու կազմակերպութիւնները, Քեմալ Օքսիւզի գլխաւորութեամբ, արձանագրուած էին Հիւսթընի միեւնոյն հասցէին: Քոնկրէսը հաստատեց շաբթ մը օրինագիծեր, որոնցմով պատժեց իրանը՝ միեւնոյն ժամանակ արտօնութիւններ սահմանելով «Սոգար»-ի նախագիծին համար: Այնուհետեւ, Օպամայի ստորագրելէն յետոյ անոնք օրէնքի ուժ ստացան:

Պաքու մեկնած տասը քոնկրէսականներն էին. ձիմ Պրայտընշթայնը (Օքլահոմա), Իվէթ Քլարկը (Նիւ Եորք), Տենի Տեւիսը (Իլի-նոյս), Միշէլ Կրիշամը (Նիւ Մեքսիքո), Ռուբէն Հինոնոզան (Թեքսաս), Լէոնարտ Լանսը (Նիւ ձըրսի), Շէյլա ձեքսըն Լին (Թեքսաս), Կրեգորի Միքսը (Նիւ Եորք), Թեա Փոյը (Թեքսաս) եւ Սթիւ Սթոքմանը (Թեքսաս):

Կարգուձեւի յանձնաժողովի հետաքննողները բացայայտեցին, որ այս օրէնսդիրները, իրենց ամուսիններու եւ հարսնուներու ընկերակցութեամբ, ստացած էին շաբթ մը նուէրներ, ներառեալ «բիւրեղապակեայ թէյի սպասքներ, մետաքսէ շալեր, փիրուզ օղեր, ոսկե-

նախ շաքարներ եւ ատրպէյճանական գորգեր... Բոլոր օրէնսդիրները ստացած են առնուազն մէկ, իսկ ոմանք՝ երկու գորգ, որոնցմէ մէկը փոքր չափով՝ նախատեսուած արթիքի համար, իսկ միւսը՝ մեծ: Գորգեր ստացան նաեւ աշխատակազմի շատ անդամներ»:

Իրենց անօրինական կամ ոչ պատշաճ գործողութիւնները արդարացնելու նպատակով այս օրէնսդիրներէն ոմանք ծիծաղելի յայտարարութիւններ ըրին Քոնկրէսի յանձնաժողովի հետաքննողներուն.

- Քոնկրէսական Տեւիսը յայտարարեց, որ Պաքուի համաժողովին ժամանակ ան «ստացած է մէկ գորգ, որ բերած էին իր հիւրանոցային սենեակ»: Ան ըսաւ, որ մտածած է այդ գորգը որեւէ թանկարանի կամ բարեսիրական միութեան նուիրելու մասին...

- Քոնկրէսական Հինոնոզան ըսաւ. «Ես կը կարծէի, որ իմ ստացած յուշանուէրները նուազագոյն արժէք ունին եւ կը համապատասխանեն ներկայացուցիչներու պալատի նուէրներու մասին կանոններուն»:

- Ներկայացուցիչ Միքսի մամուլի քարտուղար Լատան Ահմատին յայտարարեց, որ քոնկրէսականը «ենթադրած է, թէ գորգը արտօնուած համարուող նուէր է»:

- Քոնկրէսական Լանսը աշխատակազմի բարձրաստիճան անդամ «Ուաշինկթըն փոստ»-ին ըսաւ, որ քոնկրէսականը «Ուաշինկթըն վերադառնալէն յետոյ վերադարձուեցաւ է իր ստացած մէկ գորգը: Աշխատակազմի անդամը նաեւ նշեց, որ Լանսը գոյգ մը օղ ստացած է եւ փոխհատուցած 100 տոլար համաժողովի կազմակերպման օժանդակող ոչ առեւտրային խումբին՝ Նիւ ձըրսի վերադառնալէն անմիջապէս յետոյ»:

- Քոնկրէսական Կրիշամը կարգուձեւի յանձնաժողովի հետաքննողներուն ըսաւ, որ ան չէ յայտնած գորգերուն մասին, որովհետեւ չէ կարծած, թէ անոնք առանձնապէս արժէքաւոր են: Ան նաեւ զանոնք ոչ հրապուրիչ համարած է. «ատիկա այն կարպետը էր, որ ես պիտի փափաքէի գնել»:

- Քոնկրէսական Պրայտընշթայնը միակ օրէնսդիրն էր, որ բացայայտեց գորգերու մասին իր ֆինանսական գեկոյցին մէջ. «ան փոքր գորգը գնահատած էր 2500 տոլար, իսկ մեծը՝ 3500»:

«Ուաշինկթըն փոստ»-ը, մէջբերելով Կարգուձեւի յանձնաժողո-

վի գեկոյցէն, բացայայտեց, որ Ներկայացուցիչներ Քլարկը, Կրիշամը, Հինոնոզան, Լանսը եւ անոնց աշխատակազմի անդամները այդ ուղեւորութեան ընթացքին նաեւ «մեկնած են Թուրքիա, այցելած Սթամպուլ, Անգարա կամ երկուքը միասին... Բոլոր ծախսերը հոգացած է «բարեկամութեան եւ համագործակցութեան Պոսփորի ատլանտեան մշակութային միութիւն» թրքական ոչ առեւտրային կազմակերպութիւնը, ըսուած է գեկոյցին մէջ: Օրէնսդիրները չեն բացայայտած այդ կազմակերպութեան դերը»:

Քոնկրէսի Կարգուձեւի յանձնաժողովը եզրակացուց. «Սոգար»-ը եւ «Ատրպէյճանի բարեկամներու ասամպլէյ»-ն նուէրներ մատուցած են Քոնկրէսի ճամբորդներուն ճանապարհածախսերու անթոյլատրելի ձեւով՝ խախտելով Ներկայացուցիչներու պալատի կանոնները, կանոնակարգերը եւ դաշնային օրէնքը», իսկ «Թուրքիա ուղեւորուած քոնկրէսականները ճանապարհածախսի վճարները ընդունած են անթոյլատրելի աղբիւրներէ, որ յանգեցուցած է անթոյլատրելի նուէրի՝ խախտելով Ներկայացուցիչներու պալատի կանոններն ու կանոնակարգերը»: Բացի այդ, հետաքննողները հաղորդեցին, որ Ատրպէյճանի կառավարութեան աւուրթեր հինգ ոչ առեւտրային կազմակերպութիւնները հաստատեցին, որ իրենք հովանաւորած են համաժողովը՝ լրացնելով յայտարարագրեր Կարգուձեւի յանձնաժողովին հետ 2013 թ. Ապրիլ եւ Մարտ ամիսներուն: «Հինգ հովանաւոր կազմակերպութիւնները չեն օժանդակած քոնկրէսականներու ճանապարհորդութեան՝ չնայած կեղծ հաւաստիացման ձեւերու, որ ներկայացուցած են կարգուձեւի յանձնաժողովին»: «Ուաշինկթըն փոստ» թերթը հաղորդեց, որ այս տուեալները յանձնուած են Կարգուձեւի յանձնաժողովի հետաքննելու Քոնկրէսի կանոնակարգի եւ դաշնային օրէնքներու ներառող խախտումները, որոնք կ'արգիլեն օտարերկրեայ պետութիւններու կողմէն Միացեալ Նահանգներու քաղաքականութեան վրայ ազդելու փորձերը:

Խիստ մտահոգիչ է, որ քոնկրէսականները պատրաստ են վաճառել իրենց քուէները ատրպէյճանական եւ թրքական կաշառակերութեամբ համակուած կառույցներուն՝ ձրի գորգի մը համար:

www.massispost.com

Bedros S. Maronian
818/500-9585

Siamanto B. Maronian
818/269-0909

SERVING THE COMMUNITY SINCE 1975
More locations and more ways to service your insurance and financial needs

<p>6300 Wilshire Blvd. Suite 1900 Los Angeles, CA 90048</p> <ul style="list-style-type: none"> • Life Insurance • Health Insurance • Group & Individual • Long Term Care • Disability 	<p>805 East Broadway Glendale, CA 91205</p> <ul style="list-style-type: none"> • Estate Planning • Will & Living Trust • Full Annual Review • Mortgage Protection • College Planning 	<p>300 N. Lake Ave. Suite 500 Pasadena, CA 91101</p> <ul style="list-style-type: none"> • Workman's Compensation • Employee Benefits • Annuity • IRA • 401K & 403B
--	---	---

Seniors 65 & Up Medicare Supplements • Insurance • Prescriptions Drugs RX • Benefits

A.B.A. INSURANCE SERVICES

Insurance coverage can help you financially!
Ապահովագրութիւնը Աճիրաժողո՞ւ է

Coverage & Protection should be on the top of your priority list.

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱՐԻՒՆՈՏ ԹՂԹԱԾՐԱՐԸ

ՍԱԳՕ ԱՐԵՆԱՆ

Լիբանանեան տիւրքի համայնքի ամենէն հեղինակաւոր առաջնորդը՝ Ուալիտ Ժոմպլաթ անցնող օրերուն իր վկայութիւնը տուաւ Լիբանանի նահատակ վարչապետ Ռաֆիք Հարիրիի սպանութեան գործը քննող միջազգային դատարանին առջեւ: Լիբանանցիներու մեծագոյն տոկոսին համար միջազգային դատարանի գործընթացը ո՛չ միայն կարեւոր է, այլ նաեւ դատաիրաւական գործընթաց մը ըլլալէ անդին նոր հանգրուանի մը առաջին փուլը կը համարուի: Լիբանանը քաղաքական սպանութիւններու «դրախտ» է: Պէյրութ, 14 Փետրուար 2005 թուականէն ի վեր մինչեւ 27 Դեկտեմբեր 2013 թուականը գնաւազան ցնցիչ սպանութիւններու թատերաբեմ դարձաւ: 14 Փետրուար 2005 թուականին Լիբանանի նախկին վարչապետ՝ Ռաֆիք Հարիրի իր տասնեակ ընկերակիցներուն հետ գոհ գնաց ոճրային պայթուածի մը եւ սպանութիւններու օղակը փակուեցաւ (արդեօք) 27 Դեկտեմբեր 2013 թուականին, երբ նոյն Ռաֆիք Հարիրի խորհրդատուն եւ ելեւմուտքի նախարար Մուհամմէտ Շաթթա գոհ գնաց ոճրային ակնուածին քննաշարքի պայթուածի մը: Լիբանանեան քաղաքական կեանքին մէջ թելադրական ուժ եւ օրակարգ ստեղծելու կարողութեան տէր՝ Ռաֆիք Հարիրիի սպանութիւնը անկասկած, որ անկիւնադարձային էր: Այդ հանգրուանէն ետք պատահած զէպքերը կը խօսին հակամարտող երկու ուժերու մասին: 14 Մարտ 2005 թուականին Ռաֆիք Հարիրիի սպանութեան զէմ բողոքելու համար փողոց իջած շուրջ մէկ միլիոն քաղաքացիները կը պահանջէին սուրիական ուժերուն Լիբանանէն հեռացումը, որ տեղի պիտի ունենար աւելի ուշ՝ 27 Ապրիլ 2005 թուականին: Միւս կողմէ, կը գոչանար սուրիական վարչակարգին համակիր հանդիսացող ուժերու դաշինքը, որ կը մկրտուէր 8 Մարտ անունով (տրուած ըլլալով, որ փրօ-էսատեան ուժերը իրենց մեծագոյն հաւաքը կայացուցած էին 8 Մարտ 2005 թուականին): Այսպէս երկիրը կը բաժնուէր երկու քաղաքական խմբաւորումներու միջեւ եւ այս բաժանումը կը տարածուէր երկրի բոլոր ոլորտներէն ներս: Երեւելի էր, որ բաժանումը կրօնական խորք չունէր, որովհետեւ տուեալ երկու քաղաքական ուժերուն մէջ կային թէ՛ քրիստոնէական եւ թէ՛ իսլամական թեքումով ու պատկանելիութեամբ ուժեր: Լիբանանի մէջ աճած այս շարժումը կը կոչուէր «Մայրիներու յեղափոխութիւն» եւ կը համարուէր աւելի ուշ յայտնուած «Արաբական գարնան» ճանապարհ հարթող հանգրուան մը: Տասը տարիներու քաղաքական եւ սպահնակական ցնցումներով լեցուն հանգրուանը տակաւին չէ հասած իր լրումին: Երկիրը այսօր նոյնիսկ նախագահ չունի: Այս բոլորէն անդին սպանութիւններու, ներքին բախումներու, անսպասելի լարուածութիւններու ժամանակը չէ աւարտած: Անխախտ անկէ, որ Լիբանան երկար ժամանակէ ի վեր միջին-արեւելեան բարդ ինդիւստրիան եւ շրջանային ազդեցիկ երկիրներու բախման կէտն է, այսօր դարձած է իրան-Սէնտակաւ

Արաբիա հիմնական կռուանդո-րը: Սակայն «լիբանանեան հարց»ի գլխաւոր կիզակէտային կեդրոնը՝ Սուրիան է: Սուրիոյ մէջ ընթացող զէպքերը կրնան ուղղակի ազդեցութիւն ունենալ Լիբանանի վրայ եւ այս առումով պէտք է վկայել, որ Լիբանանցի սիւնիներու գլխաւոր առաջնորդ նախկին վարչապետ՝ Սաատ Հարիրի կարեւոր ճիգեր կ'իրականացնէ Սուրիոյ հրդեհները Լիբանանէն հեռու պահելու համար: Հարիրիի միջազգային թատերաբեմին վրայ երեւումները (Ուալիտի վրէժ, Ռիատ եւ Մոսկուա) գինք դարձուցած են որոշադրող դեր ունեցող քաղաքական զէմք: Այս բոլորին կողքին Լիբանանի համար ստեղծուած միջազգային դատարանին հեզասահ ընթացքը եւ օրեր առաջ Տիւրքի թիւ մէկ ղեկավարին երեւոյթիսան՝ Ուալիտ Ժոմպլաթի տուած վկայութիւնը կը կարեւորուի միւս բոլոր վկայութիւններէն: Պէտք է յիշել, որ Ուալիտ Ժոմպլաթի հայրը սպանուած է 16 Մարտ 1977 թուականին իր ծննդավայրին մօտ եղող՝ Պաաքլին աւանին մէջ: Քամալ Ժոմպլաթ, եղած է Լիբանանի արդի պատմութեան կարեւորագոյն զէմքերէն մին ու Լիբանանի «յառաջդիմական» ուժերու հիմնական զէմքը: Ան իր ընկերակիցներուն հայեացքներով պայքարած է այդ օրերուն ջակողմեան ըմբռնումներ ունեցող իշխանութիւններուն զէմ: Ճիշդ է, որ Լիբանան գաղթած պաղեստինցիներու զինուորական ներկայութիւնը (Եսաէր Արաֆաթի առաջնորդութեամբ) եւ անոնց երկիրը զինուորական դաշտի վերածելու ճիգերը ծանր արժեքին Ժոմպլաթի ուներուն, սակայն պարզորոշ է, որ անոր համար պայքարի գլխաւոր թիրախը ընկերային արդարութիւնը, ինչպէս նաեւ համայնքին հաւասարութիւն ստեղծելն էր: Վերադառնալով միջազգային դատարանի ինդիւստրիան, երեսփոխան Ուալիտ Ժոմպլաթ առանց թաքցնելու կը յայտարարէր, որ իր հայրը սպանուած է Սուրիոյ Նախագահ Հաֆիզ Էսատի հրամանով: Ժոմպլաթ ոճրագատական տուեալներ չտուաւ ու ըսաւ, որ իր մեղադրանքը քաղաքական է: Ան նոյնը ըսաւ Հարիրիի սպանութեան մասին ու յիշեցուց, որ միջազգային դատարանի դերը այդ սպանութիւններու բացառական մնալ է: Լիբանանի պատմութեան մէջ կարմիր արիւնով պատրաստուած թղթածրար մըն է քաղաքական գործիչներու սպանութեան թղթածրարը: Երկու նախագահ, մի քանի վարչապետ, շուրջ հինգ կրօնական բարձրաստիճան ներկայացուցիչներ, շուրջ տասը քաղաքական գործիչներ եւ տասնեակ լրագրողներու սպանութեան թատերաբեմ դարձած երկրին համար կարեւոր է, որ այս հանգրուանին բացառական յայտնուած Ռաֆիք Հարիրիի եւ անոր ընկերակիցներուն սպանութիւնը կազմակերպող կողմերուն ինքնութիւնը: Լիբանանի 8 Մարտի քաղաքական ուժերու ներկայացուցիչներուն համար միջազգային դատարանը արժէք չունի: Կայ նաեւ այլ ինդիւստրիա մը, որ արդեօք միայն Ռաֆիք Հարիրիէն էր, որուն սպանութիւնը արժանի է բացառական: Այս մասին բարձրագոյն խօսողները սակայն կը մոռնան, որ սիւնի վարչապետի սպանութեան բացառականութիւնը կանգ պիտի չառ-

նէ արդարութեան մուրճին աշխատանքը: Հարիրիի սպանութեան բացառականութիւնը շատ մը այլ թղթածրարներու հանգրուաններու պիտի ընէ: Այդ բացառականները կարողութիւնը պիտի ունենան դարձնելու ծանր բեռան տակ կրած լիբանանցիներու հաւաքական իշողութիւնը: Քիչ է թիւը այն կողմերուն, որոնք պատմութեան հետ հաշիւի նստելու կամքը ունին: Ու այդ պատճառով է թերեւս, որ ցայսօր Լիբանանի մէջ միացեալ պատմութեան դասագիրք չէ հրատարակուած: Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմը թէեւ կը պատկանի անցեալին, բայց եւ այնպէս, այդ պատերազմին սկիզբ տուած պայմանները եւ պատճառները տակաւին չեն վերացած ու նոյնիսկ աւելիով սրուած են: Ուալիտ Ժոմպլաթի վկայութիւնը գուտ քաղաքական էր: Անոր բոլոր խօսքերը խորքին մէջ կը ներկայացնէին Լիբանանի արդի պատմութեան կարեւոր մէկ հանգրուանը: Վաղը այս հանգրուանը կը դառնայ պատմական անցեալ, սակայն կարեւոր է հարց տալ, թէ արդեօք լիբանանցիները պիտի սորվիրն անցեալի դասերէն: Արդեօք պիտի հասկնա՞ն, որ զիրենք բաժնող, հատուածներու վերածող ուժերը ո՛չ թէ կրօնական, էթնիք կամ գաղափարական նպատակներով կ'ընեն այդ բաժանումները, այլ պարզապէս ներքին բախումներ ստեղծելու, իրարանցում յառաջացնելու եւ Արեւելքի կեղտոտ լուացքները Լիբանանի մէջ լուալու հաշիւներով կ'առաջնորդուին:

Այսօր Սուրիոյ իշխող վարչակարգի իշխանական բուրգէն ներս կարեւոր զէպքեր կը գրանցուին: Ականատես կը դառնանք էսատի վարչակարգի սպահնակական կարեւոր գործիչներու չէզոքացման եւ

մահուան: Այս անուններէն պէտք է յիշել Ղազի Քընհանի, Ժամէհ Ժամէհի եւ վերջերս մութ պայմաններու մէջ մահացած Ռաֆիք Ղազալի անունները: Այս անունները անմիջական կապ ունեցած են լիբանանեան թղթածրարին հետ: Եթէ պահ մը ընդունինք, որ այս մահերը Սուրիոյ վարչակարգի ամբողջական փլուզումը ախտորոշող հանգամանքներ չեն, ապա պէտք է ընդունինք, որ կրնան կարեւոր փոփոխութիւններու առաջին նախանշանը ըլլալ: Շատ հաւանաբար հաստեան վարչակարգը իր ճանապարհէն կը հաւաքէ խանգարող եւ բեռ եղող «արիւնոտ քարեր»: Ուշագրաւ է նաեւ, որ այս գործողութիւնները համընթաց կ'ընթանան միջազգային դատարանի աշխատանքներուն հետ:

Սուրիոյ վարչակարգին համար լիբանանեան թղթածրարը բաւական ծանր եւ սուղ արժող հիմնահարց մըն է: Ու գարմանալի չէ, որ այդ բեռան մէջ եղող կարմիր ու արիւնոտ բիծերուն բացառականութիւնը աւելիով պիտի դժուարացնէ հաստեան վարչակարգին գործերը:

Հակառակ անոր, որ ցայսօր քաղաքական սպանութիւններու ժամանակը չէ աւարտած, լիբանանցիներու մեծամասնութեան համար միջազգային դատարանին կողմէ մօտիկ ապագային հնչելիք վճիռը կրնայ օգնել, որպէսզի քաղաքական հակառակորդը սպանութեան ոճով լուցնելու ոճը վերջնականապէս դադրի:

Ի վերջոյ Լիբանանի մէջ արդարութեան, համերաշխութեան եւ համակեցութեան արդար հիմքերու վրայ դրուած հզօր պետութեան մը կառուցումը կրնայ օգտակար դառնալ, որպէսզի արիւնաքամ վիճակի մէջ յայտնուած արաբական աշխարհի կարեւոր հատուածը վերանորոգուի:

Welcome to Hovsepian Preschool!
Now Enrolling!

4:1 Student to Teacher Ratio

Nutritious Meals

Armenian and English Curriculum

18 month Joddler Program

For more information, please contact:
Mr. Shahe Mankerian, Principal
Mrs. Kristina Movsessian, Director
kmovsessian@hovsepianschool.org
626.578.1343
www.hovsepianschool.org

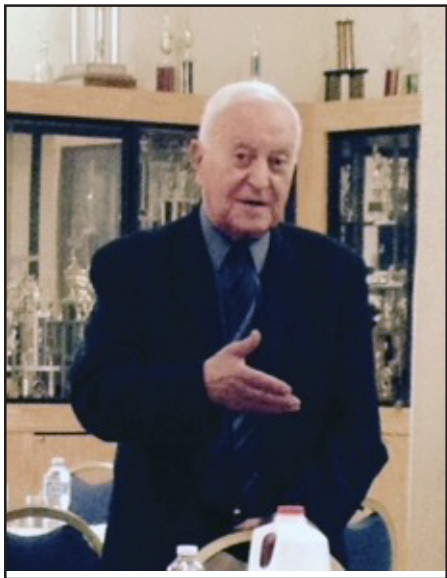

ՄԱՅԻՍ 10-Ի ՆՇՈՒՄԸ ՅԿԲՄ-Ի ՅԱՆՂԻՍԱՍՐԱՅԵՆ ՆԵՐՍ

Տ. Ա. ՎԱՆԱՏՈՒՐ

Սահակեան Սանուց Միութեան վարչութեան նախաձեռնութեամբ, Կիրակի 17 Մայիս 2015-ին կազմակերպուած Սահակեան վարժարանի Օր, Մայիս 10-ն՝ այս տարի, նշուեցաւ յուզական յատուկ եղանակով: Ան, առանձնապէս ոգեկոչական բնոյթ ստացած էր:

Մայիս 10-ն, սահակեանցիներուն համար այն օրն էր, երբ ամէն տարի, Միութեան վարչութիւնը առիթներ կ'ընծայէր տարեկան ընկերային ձեռնարկներով ի մի հաւաքել Քալիֆորնիաբնակ սահակեանցիները, զիրար տեսնելու, իրարմով հաղորդուելու եւ ուրախանալու համար: Մայիս 10-ն այն օրն էր, երբ սոնական սեղաններու շուրջ բոլորուած սահակեանցիք, երգերով, արտասանութիւններով, զաւեշտական դրուագներով եւ յուզապատումներով, կը վերապրէին իրենց ուսանողական ջերմ օրերը,

Տիգրան Սարաֆեան

յիշատակները եւ ուսանողական արկածախնդրութիւնները, ստեղծելով բարձր արամադրութիւն ներկաներուն մէջ:

Այս տարի՝ Կիրակի 17 Մայիս 2015-ին, Փաստինայի Հ.Կ.Բ.Մ.Ի Կարօ Սողանլեան հանդիսարան-

հին մէջ տեղի ունեցած Մայիսի 10-ի նշումը, առաւելաբար յուզիչ մթնոլորտ մը կը պարզէր: Արդարեւ, Սահակեան Սանուց Միութիւնը, այդ օրը՝ Մայիսի 10-ն վերապահած էր իրենցմէ յաւատարմութեամբ, տնօրէն եւ մանկավարժ՝ Պէպօ Սիմոնեանի մահուան քառասունքին, երախտաշատ ուսուցիչ՝ Յովհաննէս Հաննէսեանի երկրորդ տարելիցին, ինչպէս նաեւ, Սահակեան Սանուց Միութեան վարչութեան գնահատուած անդամներ՝ Նազարէթ Աջապահեանի եւ Վարդիվառ Շնորհաւորեանի առաջին տարելիցներուն նուիրուած յիշատակի հացկերոյթ-ձեռնարկին, որ պիտի յաջորդէր Փաստինայի Սրբ. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ Սանուց Միութեան կողմէ խնդրուած Հոգեհանգստեան պաշտօնէն անմիջապէս ետք:

Հակառակ բազմաթիւ ձեռնարկներով խճողուած կիրակի մը

Շողիկ Մանկրեան

ըլլալուն՝ սահակեանցիները գնահատելի ներկայութիւն մը դարձած էին հանդիսարանէն ներս, ուր եկած էին իրենց անմնացորդ յարգանքը մատուցելու իրենց սիրելիներ՝ Տնօրէն Պէպօ Սիմոնեանի, ուսուցիչ՝ Յովհաննէս Հաննէսեան-

նի, վարչականներ՝ Նազարէթ Աջապահեանի եւ Վարդիվառ Շնորհաւորեանի անթառամ յիշատակին:

Ներկայ յիշատակի ձեռնարկի հանդիսավարուհի Տիկ. Վարդուհի

Սօսի Համնէսեան

Գագանճեան, ներկաներուն ուղղուած բարիգալուստի եւ օրուան նպատակի շուրջ իր խնամուած ելոյթին մէջ ցաւով նշեց՝ «Սահակեան» դպրոցի մեծ ընտանիքի վերոյիշեալ կորուստները: Անոնք թէեւ հանգուցեալ են, սակայն կ'ապրին իրենց վաստակով եւ մեր յիշողութեան միջոցաւ».- ըսաւ ան, նաեւ դիտել տալով, որ անոնք պիտի ապրին միշտ, երբ կը յիշենք զիրենք եւ կը յարգենք իրենց յիշատակը: Տիկ. Գագանճեան յայտնեց՝ որ ներկայ ձեռնարկէն ներդրած մտաբար կը բացակային շարք մը սահակեանցիներ, դպրոցներէ ներս տեղի ունեցող վկայականաբաշխման հանդիսութիւններու, հիւանդութիւններու, եւ կարգ մը ճամբորդութիւններու պատճառաւ: Բաց աստի, յարգելի հանդիսավարուհին յանգամանօրէն զեկուցեց հայրենի հողի վրայ գործող Բենիամին Ժամկոչեան Երկրորդական Դպրոցի, պետական քննութիւններուն ձեռք ձգած առաջնակարգ արդիւնքներու մասին եւ Սահակեան Սանուց Միութեան համանուն վարժարանի կատարած նիւթական եւ բարոյական շօշափելի օժանդակութիւններու կապակցութեամբ:

Սեղաններու օրհնութենէն ետք տեղի ունեցաւ նուիրեալ վարչականուհիներու կողմէ պատրաստուած ուշագրաւ հիւրասիրութիւն, որուն աւարտին յաջորդաբար ելոյթ

Լեւա Մանուկեան

ունեցան հանգուցեալներ՝ Տնօրէն Պէպօ Սիմոնեանի եւ Յովհաննէս Հաննէսեանի աշակերտած սանսանուհիներ՝ Պրն. Յակոբ Աճէմ-

Յակոբ Ակելեան

եան, Տիկ. Լեւա Մանուկեան, Տիկ. Վարդուհի Գագանճեան, Տիկ. Շողիկ Մանկրեան եւ Տիկ. Սօսի Հաննէսեան:

Շար.ք էջ 18

ԼԱՐՔ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌԱԴՈՐ ՆՈՒԱՃՈՒՄԸ «ԱՆՈՒՇ» ՕՓԵՐԱՆ, ԼՈՍ ԱՆՃԵԼԸՍԵԱՆ ԲԵՄԻՆ ՎՐԱՅ

ՍԱՐԳԻՍ ՎԱՀԱԳՆ

Սփիւռք-Հայրենիք սերտ գործակցութեան ուրիշ մէկ արտայայտութիւնը վերածուեցաւ մշակութային փառաւոր յաղթանակի:

Տաղանդաւոր երաժշտագէտ եւ խմբավար Վահէ Պարսումեան արդէն նուաճած է հմուտ եւ բծախնդիր երաժշտական ղեկավարի համբաւը, երաժշտական իր բազմաթիւ իրագործումներով: Ան արժանացած է մեր խոր հիացումին եւ ամբողջական յարգանքին, ձեռնահասօրէն իր Լարք երաժշտական միաւորը հասցուցած ըլլալուն համար արհեստավարժ (փրօֆէսիտու նալ) բարձրութեան, կատարելով պետական երաժշտանոցի մը հսկայական դերը մեր գաղութն ներս:

Շաբաթ, Մայիսի 23-ին ան նոր դափնի փառապսակ մըն ալ աւելցուց իր նուաճումներուն, Արմէն Տիգրանեանի սքանչելի օփերային բացառիկ ներկայացումով: Նախաձեռնութիւնը արդիւնքն էր նախ եւ առաջ բազմակողմանի երաժշտական իր տաղանդին, իր միշտ կատարելագոյնին ձգտող տես-

լականին եւ ապա՝ կազմակերպչական աննկուն կարողութեան, որմով ան կրցած էր իր շուրջ հաւաքել Սփիւռքի եւ Հայաստանի իւրազարման ընտրանի մը, բաղկացած այլազան մարզերու մէջ հմտութիւն ձեռք բերած արուեստագէտներ՝ երգի կատարողական, բեմադրողական, զգեստաւորման, պարարուեստի, լուսաւորման եւ համանուագային մարզերէն ներս, կազմելով միաձոյլ ամբողջութիւն մը որ հասաւ բացառիկ յաջողութեան:

Առանց վարանումի, պէտք է ըսել թէ յաջողութեան մեծագոյն կերտիչը հանդիսացաւ միջազգային հռչակի տիրացած սփրանօ երգչուհի, անզուգական Յասմիկ Պապեանը, իր բիւրեղի պէս վճիտ, հիւթեղ, հնչեղ եւ ճշգրիտ ձայնով առիւնքներով մեզ, նոր փայլ եւ ջերմութիւն ընձեռեց Արմէն տիգրանեանի հրաշակերտած եղանակներուն:

Բեմական ներկայութեամբ, զգացմունքային եւ ապրումային իր վարպետ միմիկայով եւ դերակատարութեամբ ան կերտեց Անուշի կենդանի կերպարը: Բեմը փո-

թորկեցաւ իր ներկայութեամբ: Իր կատարումին ամբողջական լրումը ան տուաւ մանաւանդ Անուշի խելագարման վերջին տեսարանին մէջ, ուր փոխանակ ընդունուած ջրագարային արտաբերումներու անկերտեց վշտակրած կնոջ զուսպ ու տիրական կերպարը, պահելով ազնուական հոգիի վեհութիւնը:

Վտանգ կար որ Պապեանի գերազանց կատարումին դէմ ստեղծուէր անհամաչափութիւն մը անոր եւ տեղական ոչ այնքան արհեստավարժ ուժերուն միջեւ: Բայց առաջին տեսարանին իսկ հաստատեցինք թէ անտեղի էր այդ վախը: Վահէ Պարսումեան որպէս բծախնդիր ղեկավար, յաջողած էր ամերիկեան սփիւռքի եւ հայրենիքի լաւագոյն տարրերը գործի լծելով, բեմ հանել ամբողջութեամբ արժանավայել ներկայութիւն մը:

Այսպէս, յայտնութիւն էր Սարոյի դերով ձեռնահասօրէն Յասմիկ-Անուշին պատասխան տուող, հայրենիքին կազմաւորուած եւ արեւելեան ակերտուն, (Նիւ եորք եւ Պոսթըն) իր հռչակը հաստատած թենոր Եղիշէ Մանուչարեանը որ

հակառակ իտալական օփերաներու իր ընտելութեան, յաջողեցաւ մարմնաւորել հայադրոյժ Սարօ մը, իր տաք, հնչեղ ու թրթռուն ձայնով եւ ապրուած կատարումով: Ան որպէս արհեստավարժ երգիչ, արդէն, յաջողութեամբ յաղթահարած Նիւ Եորքի Մեթրօփոլիթէնի դժուարահաճ բեմայարդակին փորձաքննութիւնը մաս կազմած է բազմաթիւ օփերաներու, դառնալով փնտուած անուն մը: Իր Սարօն փայլուն նուաճում մըն է իր զարգացող ասպարէզին մէջ:

Նոյնպէս Հաստանի պետական երաժշտանոցէն շնորհալի շրջանաւ արտ մըն է Արշակ Գուրգիքեան որ ստանձնած էր Մոսիի կարեւոր դերը, որպէս արդէն հանրաճանօթ Պաս երգիչ: Ան այժմ Սքովտիոյ Արքայական Երաժշտանոցին մէջ կը պատրաստէ իր մագիստրոսականը: Իր թաւ ու գոռ ձայնով ան սրեց ներկայացման տրամաթիւղ մը, լարուածութիւնը երանգաւորելով իր երկդիմի ապրումներով, Սարոյի սպանութեան որոշումին մէջ, շեշտելով իր վարանումը, բարեկամութեան եւ նախապաշարունի տուրքին միջեւ: Իր ձայնային եւ կեպարի նպաստը լաւապէս

Շար.ք էջ 18

Armenian Foreign Minister Edward Nalbandian Visits Syria

Armenian FM Edward Nalbandian meeting with Syrian President Bashar al-Assad

DAMASCUS -- Armenian Foreign Minister Edward Nalbandian visited Damascus on Wednesday where he met with Syrian leaders. Speaking at a joint press conference with his counterpart Walid al-Moallem, Nalbandian expressed serious concern at the plight of ethnic Armenians remaining in Syria. “We are deeply concerned about the ongoing clashes in Syria, the humanitarian crisis and the disasters resulting from the terrorists’ operations here,” Nalbandian said.

He also met with Syrian President Bashar al-Assad amid growing calls in Armenia for the evacuation of thousands of Syrian Armenians trapped by fierce fighting between Syrian government troops and mostly

Islamist rebels.

In a clear reference to the Islamic State (ISIS) and other radical militant groups fighting Assad’s regime, Nalbandian emphasized the “inadmissibility of supporting terrorists” in Syria’s bloody civil war. “We will continue to keep these issues at the center of the international community’s attention,” he added in remarks reported by the Armenian Foreign Ministry.

ISIS was widely blamed for last year’s destruction of an Armenian church in the eastern Syrian city of Deir ez-Zor. The Saint Martyrs’ Church was part of a memorial complex to some 1.5 million victims of the

Continued on page 3

25 Athletes to Represent Armenia at the Baku European Games

YEREVAN -- The Armenian National Olympic Committee (ANOC) named on Tuesday 25 athletes who will represent Armenia at the upcoming European Games in Baku despite widespread security concerns that have led some of their teammates to boycott the multi-sport event.

The ANOC’s secretary general, Hrachya Rostomian, said they will compete in six sports, including boxing, shooting and various types of wrestling. “All of these athletes are ready to represent Armenia in Baku with honor just as they do in other countries,” he told a news conference. “We are aiming for a successful participation.”

The first-ever European Games slated for June 12-28 are expected to bring together some 6,000 athletes from around the continent.

The ANOC officially decided to take part in the Olympic-style games in March. The move, endorsed and possibly dictated by the Armenian government, came after months of heated debates that effectively split the country’s sporting community.

The decision was openly challenged by some of Armenia’s leading athletes and coaches, including practi-

cally the entire national Greco-Roman wrestling team. Its most successful members, reigning world champion Artur Aleksanian and Olympic silver medalist Arsen Julfalakian, will not be among the Armenian wrestlers heading to Baku.

Julfalakian, who already competed in a world wrestling championship in Baku in 2007, has been particularly vocal in opposing Armenian participation in the Baku games. He has said that very tight security involving around-the-clock armed protection, coupled with extreme hostility from Azerbaijani spectators, will prevent Armenian athletes from properly concentrating on their respective competitions.

Continued on page 4

Thousands Rally in Yerevan Against Energy Price Hike

YEREVAN (RFE/RL) -- Thousands of people took to the streets of Yerevan on Wednesday to protest against a more than 35 percent rise in electricity prices sought by Armenia’s loss-making national power distribution network.

Protests against the highly unpopular measure, currently considered by public utility regulators, were also staged by civic groups and opposition parties in other cities and small towns across Armenia. They drew much smaller crowds, however.

Holding a huge banner that read “High Voltage” and chanting anti-government slogans, the protesters marched through central Yerevan after rallying in the city’s Liberty Square.

They were joined by senior members of Armenia’s leading opposition parties strongly objecting to the price hike.

The protesters, many of them young people, booed and whistled as they reached Prime Minister Hovik Abrahamian’s office. They held a brief sit-in there before resuming the procession sanctioned by municipal authorities.

The Electricity Networks of Armenia (ENA) utility formally requested a higher tariff in a letter sent to the Public Services Regulatory Commission (PSRC) earlier this month. The Russian-owned company cited continuing financial losses incurred by it

Continued on page 4

Turkey Armenians Stage Major Protest March in Istanbul Camp Armen Land Owner to Donate Orphanage to Armenian Foundation

ISTANBUL — Nor Zartonk movement of Istanbul Armenians organized a major protest demonstration and a march demanding the return of the city’s Camp Armen Armenian orphanage to the Armenian people.

Numerous Istanbul Armenians, as well as activists of Turkish and other nationalities supporting them, assembled on May 22, carrying banners with the inscription “Return Camp Armen to the Armenians” CNN Turk reports .

Protesters marched to Galatasaray High School, where Nor Zartonk member Sayat Tekir issued a statement. He reminded that Camp

Armen was established in 1962 and accepted Armenian orphans, including the late Hrant Dink—the founder and chief editor of Agos Armenian bilingual weekly of Istanbul, who was shot dead on January 19, 2007 outside the editorial office— and his wife Rakel.

Tekir said they will be standing guard at Camp Armen until a decision is made to return it to its real owners, the Armenian people.

After the announcement of the activist, the protest action ended peacefully.

Camp Armen Armenian orphan-

Continued on page 4

President Serzh Sarkisian Meets with German Chancellor Angela Merkel

RIGA — President of the Republic of Armenia Serzh Sarkisian had a meeting with Germany's Chancellor Angela Merkel in Latvia on the sidelines of the summit of the European People's Party. President Sarkisian is also attending the EU Eastern Partnership summit in Riga.

During the meeting the leaders discussed Armenian-German interstate relations and recent expansion of cooperation with nearly sixty cooperation agreements. During the meeting President Sarkisian expressed gratitude to the German government for the

continuous support provided to Armenia. Sarkisian and Merkel touched on Armenia-EU relations and their development perspectives. Reference was also made to the Armenian Genocide Centennial, and the commemoration events that took place on that occasion in Armenia and different countries of the world, including Germany. The interlocutors also exchanged ideas on the problems and challenges of the South Caucasus region, including the negotiation process aimed at the peaceful settlement of the Nagorno-Karabakh conflict.

D-Link Facility Launched In Armenia

GYUMRI -- Highlighting the rapid growth of Armenia's information technology (IT) sector, D-Link Corporation, one of the world's largest manufacturers of computer networking equipment, inaugurated its newly constructed research and development center in Gyumri on Monday.

The center is one of the three facilities of its kind operated by the Taiwanese IT group around the world. Its creation was made possible by an agreement which D-Link signed with the Armenian government in January 2013. The government provided the company with a plot of land in Gyumri for that purpose.

D-Link had opened software development branches in both Gyumri and Yerevan even before that agreement. It reportedly employed some 200 people in Armenia as of last year.

With annual worldwide sales exceeding \$1 billion, D-Link is principally engaged in the research, development, manufacture and distribution of computer network systems, devices, wireless communication products and

components.

"This center will play a significant role in the development of Gyumri and Armenia's strong scientific potential as well as the country's integration into global information technology processes," Economy Minister Karen Chshmaritian said at the inauguration ceremony that was also attended by President Serzh Sarkisian.

Chshmaritian added the Armenian government has a strong interest in having "multinational corporations" expand their presence in the domestic IT industry, the fastest-growing sector of Armenia's economy.

The export-oriented sector had expanded by an average of 22 percent annually since 2008. The government expects this growth to continue unabated in the years to come. Some officials have forecast that the sector's annual turnover will pass the \$1 billion mark by 2019.

According to government estimates, the combined output of the nearly 400 IT firms operating in the country reached almost \$475 million last year.

Azerbaijan Objects to Riga Summit Joint Declaration

RIGA – Leaders of the European Union and six former Soviet republics concluded a summit in Riga on Friday by issuing a joint declaration on maintaining their "Eastern Partnership", in spite of sharp differences on key issues among participants that threatened to upstage the event.

Disputes over wording on Russia's annexation of Crimea and the status of Nagorno-Karabakh region in the summit's final declaration highlighted divisions among the EU member states and the six countries the bloc has designated as its eastern partners.

European Council President Donald Tusk said at the conclusion of the two-day summit on May 22 that strong emotions surrounding the joint declaration were "very natural" because of the difficult situation in the region.

Disagreement over the wording on Crimea erupted on May 21 when Armenia and Belarus tried to block text that referred to Russia's annexation of the peninsula from Ukraine in March 2014 as "illegal." Armenia and Belarus have close ties to Moscow and are members of the Russia-led Eurasian Economic Union.

That dispute was later resolved in a way that enabled Armenia and Belarus to avoid using the term "illegal." Point 4 of the final declaration states that the "EU" — not all of the summit participants — "reaffirms its position against the illegal annexation" of Crimea.

Azerbaijan nearly vetoed Friday's joint declaration because of the wording of its references to the Nagorno-Karabakh conflict.

Azerbaijani Foreign Minister Elmar Mammadyarov, who represented his country at the summit, reportedly stormed out of its concluding session that discussed the text drafted by EU officials. News reports from the Latvian capital said Mammadyarov demanded changes relating to the Karabakh conflict.

The 13-page declaration calls for the resolution of ethnic and territorial disputes in the former Soviet Union "on the basis of the principles and

norms of international law." It expresses "full support to the mediation efforts by the co-chairs of the Minsk Group on the Nagorno-Karabakh conflict, including at the level of [U.S., Russian and French] Presidents and their statements since 2009."

Those statements have said that a Karabakh settlement must be based on the internationally recognized principles of territorial integrity of states, peoples' self-determination and non-use of force.

"Azerbaijan had some problems with that," Foreign Minister Edward Nalbandian told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am) in Riga. "That is why their foreign minister left the conference room. They tried unsuccessfully to bring him back."

"But in the end, as a result of appropriate negotiations, it was agreed that the declaration will be adopted [without any amendments] and that Azerbaijan will [separately] present its objections regarding the corresponding provision," Nalbandian said.

"So what does this mean? It means that Armenia and an important part of the international community ... agreed on that matter whereas Azerbaijan was again left isolated," he claimed.

Mammadyarov did not comment on the controversy immediately after the two-day summit, boycotted by President Ilham Aliyev, drew to a close. The chief Azerbaijani diplomat might have objected to the summit declaration's failure to explicitly uphold Azerbaijan's sovereignty over Karabakh.

Aliyev's chief foreign policy aide, Novruz Mammadov, told the Trend news agency later in the day that by signing up to the Riga declaration Baku made a "concession" to the EU. He did not elaborate.

Addressing the Riga forum on Thursday, President Serzh Sarkisian insisted that Baku cannot evoke the principle of territorial integrity in its efforts to gain control over the territory. "Nagorno-Karabakh has nothing to do with Azerbaijan's territorial integrity because it has never been part of an independent Azerbaijan," Sarkisian said.

The figure is equivalent to about 5 percent of its Gross Domestic Product.

Much of this growth has been driven by U.S. hi-tech giants like as Synopsys, National Instruments, Men-

tor Graphics and VMware. Synopsys, a global microchip design leader, employs about 700 engineers in Armenia, making its local branch the country's largest IT enterprise.

New Postage Stamp Dedicated to Missak Manouchian Cancelled

YEREVAN -- On May 26th, 2015 Haypost CJSC cancelled and put into circulation a new stamp dedicated to the Armenian poet, French Resistance fighter and a national hero of France Missak Manouchian.

The stamp's official cancellation ceremony took place at the newly built new technologies development and training center of Haypost CJSC. The cancellation was carried out by French Ambassador to Armenia Jean-Francois Charpentier, the Deputy Minister of Transport and Communication of the Republic of Armenia Gagik Tadevosyan, the Deputy Minister of the RA Ministry of Foreign Affairs Mr. Karen Nazaryan, the Chairman of the Union of Philatelists of Armenia Mr. Hovik Musayelyan and "Haypost Trust Management" BV Managing Director Mr. Juan Pablo Gechidjian.

Ambassador Charpentier attached importance to the circulation of the stamp and stressed that Manouchian serves as the best example of a self-dedicated person and citizen.

The postage stamp depicts Missak Manouchian at the background of The

Arc de Triomphe in Paris, the "Red poster" (l'Affiche Rouge), the Eternal flame and a fragment of a letter addressed to his wife Meline Manouchian.

The "Red poster", depicting the portrait of Missak Manouchian and his friends, was distributed by the fascist army in order to detect the underground activists.

Missak Manouchian was born in 1906 in the Armenian village Adiyaman of Western Armenia. Losing his parents during the Armenian Genocide of 1915, he found himself in the French orphanage in Syria, where he studied French and got acquainted with the French culture. Moving to France in 1925, he started his activity by uniting the Armenians around him, publishing literary magazines, not being apart from the events taking place in France.

After the occupation of France by the Nazi troops Manouchian founded the International group of French Resistance movement, but he was arrested together with his group 1943 and three months later they were executed. Manouchian was only 37 years old.

UEFA President Michel Platini Visits Armenia

YEREVAN — UEFA President Michel Platini has arrived in Armenia for a one-day visit. The prominent footballer said he decided to stop in Armenia on his way to Bulgaria to meet with President of the Football Federation of Armenia Ruben Hayrapetyan.

"If I wasn't reelected, I might not have been here. I'm very happy to be here today. On the way to Bulgaria, I decided to visit Armenia as well. I hadn't seen my friend Ruben for a long time. I decided to come and visit him. We don't have any specific plan since I see the representatives of the Federation very often at UEFA. It happens

that I'm on a friendly visit to Armenia," Platini stated during a briefing at the Football Academy in Avan District.

Talking about the development of football in Armenia, the UEFA President particularly stated: "UEFA has an employee who often visits Armenia to help develop football. It's great that UEFA helps football federations have beautiful fields, like the one we see today in Armenia, but it would be more preferable to see good players in training on these fields," he said.

Michel Platini also visited the Mother See of Holy Etchmiadzin during his unofficial visit.

GMI Presents Four Books on Armenian Genocide in French

YEREVAN -- The Genocide Museum-Institute in Yerevan hosted today the presentation of four books on the 1915 Armenian Genocide, published in the French language with the financial support from ACBA-CREDIT AGRICOLE BANK.

The original presentation and sale of these books was first held at the Paris Municipality at the initiative of the Armenian Genocide Museum-Institute in cooperation with the municipalities of Yerevan and Paris, ACBA-CREDIT AGRICOLE BANK said in a news release today.

One of these books authored by the director of the Armenian Genocide Museum-Institute Hayk Demoyan is called "Coverage of the Armenian Genocide on the Front Pages of the World Press;" others are the memoirs of Sargis Torosian called "From Dardanelles to Palestine," a special project called "100 Photo Stories about the Armenian Genocide," and "Ravished Armenia" by Aurora Mardiganyan.

"I want to note with pleasure that these books were a great success in Paris. Three days ago, all the copies of these books put for sale were sold out completely," Hayk Demoyan told reporters. He said these are the first translations of these books into French. Demoyan's book had been presented also in March at the prestigious Paris International Book Fair.

In turn, ACBA-CREDIT AGRICOLE BANK CEO Hakob Andriasyan noted that the bank's joining the project was quite a responsible step. "We wanted to make a modest contribution to the events commemorating the 100th anniversary of the Armenian Genocide. That project was very responsible and that was why we had our French partners involved in it who made a significant contribution to its implementation," said Andriasyan.

Armenian Foreign Minister Edward Nalbandian Visits Syria

Continued from page 1

1915 Armenian Genocide in Ottoman Turkey. Many of them were starved to death in the desert surrounding Deir ez-Zor.

Nalbandian mentioned the church destruction, strongly condemned by the West, at the Damascus news conference. He also stressed that Syria became a "second homeland" for tens of thousands of Armenian survivors of the genocide.

President Assad praised this stance during his meeting with Nalbandian. "President al-Assad lauded Armenia's position regarding the crisis in Syria, saying that Armenia can play a vital role at this critical juncture in the region by relaying to Western countries the truth about what is happening in the Middle East," reported the official Syrian news agency SANA.

Assad reportedly drew parallels between the Ottoman Turks who massacred Armenians a century ago and Islamist militants targeting innocent civilians in their bloody war against his regime.

The Foreign Ministry in Yerevan said ahead of the talks that Nalbandian will also meet in Damascus with leaders of Syria's endangered Armenian community concentrated in the northern city of Aleppo. It issued no statements on that meeting later in the day.

The community numbered an

estimated 80,000 members before the outbreak of the civil war four years ago. It is thought to have shrunk by more than half, with some 13,000 Syrian Armenians currently residing in Armenia alone.

Fighting in and around Aleppo has intensified in recent months, causing even more hardship to the thousands of Armenians still living there. Many of them are reportedly desperate to flee the city but are unable to do so because of the security situation.

The Armenian government has been facing calls, including from Syrian Armenian refugees in Yerevan, to help evacuate them to Armenia. The government has until now resisted such appeals, pointing to the position of the Syrian Armenian community's political and religious leaders. The latter remain opposed to the evacuation.

Signaling a change in official Yerevan's policy, Diaspora Minister Hranush Hakobian suggested earlier this month that a mass exodus of the remaining Armenians from Syria may be only a matter of time. The Armenian government should therefore start exploring ways of helping Syrian Armenians willing to leave Aleppo and other parts of the war-ravaged nation, she said.

Before traveling to Syria Nalbandian paid an official visit to Lebanon where he met with the country's leaders and representatives of Lebanese-Armenian community.

Robert Gurdigian's Armenian Genocide Film Screened at Cannes Film Festival

CANNES — French-Armenian director Robert Guediguian's film "Don't Tell Me the Boy Was Mad" was screened in the Special Screenings section at the 2015 Cannes Film Festival.

The ripple effects of the Armenian genocide on subsequent generations are felt in Guediguian's drama set during the wave of militant attacks in Europe in the 1980s, according to *The Hollywood Reporter*.

Robert Guédiguian Cannes regular Robert Guediguian, the social-realist chronicler of working-class Marseille, reconnects with his paternal roots in *Don't Tell Me the Boy Was Mad*, an impassioned but long-winded consideration of the Armenian genocide's lasting impact on the displaced generations that followed. The film benefits from detailed historical background and an engrossing establishing section that seeds a sense of bitter injustice passed on from survivors to their descendants. But contrived plotting, unidimensional characters and lack of economy weigh down the drama.

The English-language title comes from the lyrics of a 1980 hit by French pop songstress France Gall (in French the title is "Une Histoire de Fou"). But the source material is an autobiographi-

cal novel by Spanish journalist Jose Antonio Gurriaran, who was semi-paralyzed in a bomb blast planned by militants from the Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia (ASALA) in Madrid in 1981. During his recovery, he researched the Ottoman Empire's extermination and removal of Armenians from their homeland during World War I, a crime against humanity still officially denied by Turkey. As a result, Gurriaran became an activist for international recognition of the Armenian genocide.

Thousands Rally in Yerevan

Continued from page 1

and the need to repay its outstanding massive debts.

The Armenian government essentially backed the ENA application, with Energy and Natural Resources Minister Yervand Zakharian calling it "totally justified." Zakharian insisted that the existing energy tariffs are too low to allow the ENA to sort out its financial troubles.

Opposition forces and other gov-

ernment critics dismiss these explanations. They say the electricity network's losses primarily result from the ENA's mismanagement and corruption among its senior executives.

The daytime electricity price for Armenian households already went up by 27 percent in July 2013 because of the increased cost of Russian natural gas, which generates more than one-third of Armenia's electricity. The PSRC raised it by another 10 percent in July 2014.

25 Athletes to Represent Armenia

Continued from page 1

The ANOC's Rostomian acknowledged that the 25 Armenian athletes and their coaches will not be going to Baku "with great pleasure" and will find themselves in a "difficult

psychological atmosphere" there. But he insisted that none of them was pressurized into participating in the games.

Rostomian went on to defend the ANOC's decision, saying that a boycott would have only damaged Armenia.

Turkey Armenians Stage Major Protest March

Continued from page 1

age was seized by the Turkish authorities back in 1987. Subsequently, it was sold to a Turkish businessman who, in turn, decided to demolish the orphanage and build luxury homes in the premises.

Land Owner to Donate Camp Armen to Armenian Protestant Church Foundation

The owner of the land of the Armenian Children's Camp, which has been at the center of ongoing controversy with activists attempting to prevent a planned demolition of the former orphanage, has announced that he will be donating it to the Gedikpasa Arme-

nian Protestant Church Foundation, Turkish *Evrensel* newspaper reports.

"I respectfully announce to the public that I will be donating the land to the Gedikpasa Armenian Protestant Church Foundation... with the hopes of contributing to social harmony and unity of our country in line with our Armenian citizens thoughts and wishes," announced Fatih Ulusoy, who owns the land where the former orphanage is located, in a written statement published Saturday.

Ulusoy noted that Prime Minister Ahmet Davutoglu's request that the issue be resolved had been relayed to him through the efforts of Istanbul Mayor Kadir Topbas, ruling Justice

Newly Published Book of Rev. Dr. Peter B. Doghramji Exploring Our Faith: In the Words of the Apostles' Creed

By Rev. Dr. Vahan Tootikian

Although previously appearing in the form of a series of articles in the monthly "News Bulletin" of the Armenian Martyrs' Congregational Church of Havertown, PA, from 1977-1979, the Rev. Dr. Peter B. Doghramji's present volume, "Exploring Our Faith: In the Words of the Apostles' Creed," is a most welcome addition to contemporary Armenian Evangelical literature.

Dr. Doghramji is one of the most distinguished Armenian Evangelical theologians in our days. In 37 brief chapters, the author takes up line by line and word by word the Apostles' Creed and discusses its meaning to us.

The Apostles' Creed is one of the most ancient and important creeds of Christendom, which summarizes the essential and foundational beliefs of the Christian Church.

Speaking of the Christian Creeds and how they were formulated, it must be stated that even in the early centuries of Christendom, when thousands of martyrs were dying for their faith, there were those within the ranks of the Church who were questioning and challenging some of its basic teachings. The Church tried to define its faith. In doing so, it often engaged in a battle between orthodoxy and heresy.

Orthodoxy (derived from a Greek term meaning "right opinion") slowly and gradually took form through give-and-take arguments, scriptural interpretations and decisions of the Ecumenical Councils. Heresy was a departure from the accepted orthodox doctrine.

The struggle between orthodoxy and heresy produced several creeds of universal significance. Every plank in the platform of a Creed was laid because some heresy had arisen, threatening to change the nature of Christianity. In facing heresy, Christians were forced to think out the implications of their faith and convictions.

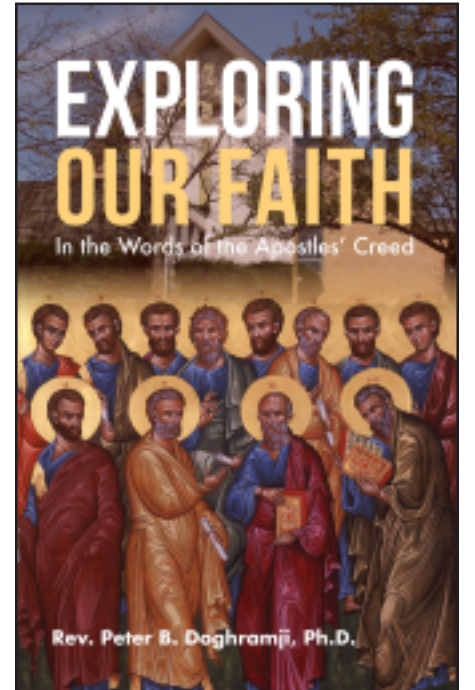
Although not written by Jesus' Apostles themselves, the Apostles' Creed contains the main teachings of the Apostles. The Creed probably originated in the second century, but was developed through a few centuries until it received its final form.

The Apostles' Creed deals primarily with God, Jesus Christ and the Holy Spirit. But it also covers other essential themes such as the church, the communion of saints, sin and salvation, heaven and hell and life everlasting.

In this book, Rev. Doghramji, with inspiring zeal and profound theological reflection, explores the implications of the basic tenets of the Church in our daily lives.

Born in Aleppo, Syria, Peter Butros Doghramji received his college and seminary education at Aleppo College in Syria, at the American University of Beirut and the Near East School of Theology in Beirut, Lebanon. After serving Assyrian, Armenian and Pres-

and Development Party (AK Party) Istanbul Chair Selim Temurci and Tuzla District Mayor Sadi Yazici. He added that when he purchased the deed to the land back in 2006 there had been no

byterian churches and educational institutions for about two decades, Rev. Doghramji came to the United States and did his graduate work at Harvard Divinity School, receiving a Master of Theology degree and a Doctor of Philosophy degree from Princeton Theological Seminary.

Rev. Doghramji is a retired veteran Armenian Evangelical minister who has served over six decades in various pastoral, educational and administrative positions in Syria, Lebanon and in the United States. He is a pastor, educator and an administrator par excellence. Whether an elementary school principal or college president in Aleppo, Syria, or Professor of Theology at the Near East School of Theology in Beirut, Lebanon, or a pastor in Aleppo, Jezireh, Havertown, Downey, Hollywood and New York, Dr. Doghramji's career included all three areas of pastoral, educational and administrative ministries.

Dr. Doghramji also played an important role in the Armenian Evangelical Union of America (AEUNA) first as charter member and later as its first Executive Secretary, Chair of Ministry Committee, Chair of Theological and Ethical Commission, and Moderator. He became a good will ambassador of the Armenian Evangelicals to non-Armenians when he served as Conference Minister of the Pennsylvania Southeast Conference of the United Church of Christ in Pennsylvania.

Standing in the tradition of the pastor-theologian, the Rev. Dr. Peter B. Doghramji, through this book, once again proves the fact that he is not only an astute theologian but also a keen observer and a perceptive analyst of our contemporary culture and society.

I thoroughly enjoyed reading this thought provoking book and highly recommend it to the reading public.

To purchase a copy of the Rev. Dr. Peter Doghramji's "Exploring Our Faith: In the Words of the Apostles' Creed" book please contact AMAA at 201.265.2607 or visit AMAA's website at amaa.org. Cost of each book is \$10.00 plus shipping and handling.

mention or information regarding there being an orphanage on the land, and also that he was personally upset by some of the speculations that had arisen around the issue.

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ՓԱՌԱՊԱՆԾ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ

ՄԵԹՐ ՊԱՐԳԵԻ ԴԱԻԻԹԵԱՆ

Անցեալ դարու յիսուսական թուականներու առաջին կիսուն, "Պերլինի Անկումը" ֆիլմը դիտած եմ սինեմայի սրահի մը մէջ նստած հօրս ուսերուն վրայ: Լեփ լեցուն սրահին մէջ նստող չկար եւ բազմահարիւր ներկաները ամբողջ ֆիլմի տեւողութեան ՈՏՔԻ կանգնած էին եւ որոտընդոտ ծափերով կը դիտէին կարմիր բանակի յառաջխաղացքն ու անոր Պերլին յաղթական մուտքը: Հօրս աչքերուն մէջ տեսայ այն ատեն արցունք ուրախութեան եւ յետոյ տան մէջ լսեցի խօսք հպարտութեան թէ հայկական "Թամանեան" ջոկատն էր առաջինը որ մտած էր Պերլին տեսակ մը վրէժ առնելու մեր ցեղասպանութեան թուրքի դաշնակից Գերմանիայէն: Մանուկ հասակիս այդ եղած էր իմ առաջին դասը հայ գինուորի ուժով եւ համբաւով պարտանալու եւ սորոված էի թէ մարդկութիւնը պարտական էր իր փրկութիւնը կարմիր բանակին որու Մայիսեան (Մայիս 2) մեծ յաղթանակին շնորհիւ ձախողեցաւ (1) Նացի Գերման ցեղապաշտներու նենգ ծրագիրը ազգեր ստրկացնելու եւ (2) գսպուեցաւ անոնց հետ սրտակից թուրքիոյ ախորժակն ու տրամադրութիւնը դէպի Երեւան ուղղուելու:

Մայիսեան այդ Հայրենական Մեծ Յաղթանակին առաջ եւ ետք, հայ անձնուրաց գինուորն ու ազատամարտիկը կերտած է Մայիսեան յաղթանակներ Սարտարապատի հերոսամարտով եւ Շուշիի ազատագրումով: Մայիսեան փառապանծ յաղթանակներով հայրենիք է հիմնուած (1918), հայրենիք է պահուած ու պահպանուած (1945) եւ հայրենի հող է ազատագրուած (1992):

Ռուսիոյ եւ Հայաստանի մէջ վերջերս մեծ շուքով նշուեցաւ 70-ամեակը Հիթլերի եւ Նացիզմի դէմ տարուած Հայրենական Մեծ Յաղթանակին: Սովետական Միութեան փլուզումէն ետք առաջին անգամ ըլլալով այսքան մեծ շուքով ու ֆանֆարով կը նշուէր այդ յաղթանակը այդ երկու երկիրներուն մէջ. գուցէ որովհետեւ մարդիկ (կարմիրի նկատմամբ դիւրագոյաց allergic եղողներ) անդրադարձան որ վերջապէս այդ յաղթանակին կը պարտին իրենց անցեալին հետ առնչուող փառքն ու պատիւը. եւ կամ գուցէ արեւելք-արեւմուտք նոր պաղ պատերազմի մը "արհամարհեալ" արեւելեան կողմը աշխարհին չիշեցնելու գեղեցիկ իր գեր-հօրութիւնը:

Կարմիր բանակին մէջ ծառայող հայ բանակայիններու կողքին կուուեցան անշուշտ ազգի բանակայիններ. վիճակագրութիւնները ցոյց կուտան որ երեքէն մէկը Ղարաբաղցի հայուն ծառայած էր կարմիր բանակին մէջ հայրենական պատերազմի ընթացքին (մօտաւորապէս քառասուն հազար թիւով), իսկ ազէրցիներու տասնըմէկէն մէկը միայն, առանց մոռնալու որ անոնցմէ երեսուն հազար դրսեցի ազէրիներ կը կուուէին Հիթլերի կողքին: Առաւել, մեծ էր թիւը համեմատաբար զարաբաղցի մետաղաքի բարձրաստիճան սպաներուն եւ գինուորներուն որոնք պատերազմին գործեցին աննման սիրագործութիւններ եւ ստացան հերոսի կոչումներ: Այսպիսի յիշեցում նպատակ ունի հասկնալու թէ ինչպէ՞ս Հայրենական Մեծ Պատերազմի Ղարաբաղեան հերոսներու հերոսածին յաջորդ սերունդը, շա-

րունակելով տէր կանգնիլ կարմիր բանակի մէջ թրծուած եւ հերոսացած իր նախորդ սերունդի պատուին ու համբաւին, Մայիսեան օրուայ մը մէջ (Մայիս 9) ազատագրեց Շուշին, արժանանալով գինուորական աշխարհի յարգանքին իր հանճարեղ ու հնարամիտ յաղթանակին համար:

Վերը չիշուեցաւ թէ Մայիսեան փառապանծ յաղթանակներով հայրենիք հիմնեցինք ու հայրենիք պահեցինք ու հայրենի հող ազատագրեցինք: Հայ գինուորը յաղթանակ տարած է անհաւասար մարտերու մէջ եւ իրաւունքն է կոչուելու կովկասի արիասիրտ եւ վատահէլի քաջ բանակայինը: Յաճախ կը խօսինք Ռուսիոյ հետ մեր ունեցած դարաւոր բարեկամութեան եւ գինակցութեան մասին եւ թէ ինչպէս մեր սահմաններու անվտանգութիւնը կ'ապահովուի Ռուսիոյ կողմէ: Անկասկած որ այդպէս է եւ Ռուսիոյ նախագահ Փութինի ներկայութիւնը մեր ցեղասպանութեան հարիւրամեակին հակառակ թուրքիոյ աղերսանքներուն շատ բան կը նշանակէ: Սակայն մենք ալ մեր գինը եւ արժէքը ունինք: Ռուսիոյ

Շար.ք էջ 18

ՊԵՊՕ ՍԻՄՈՆԵԱՆԻ ԱՆՄԵՌ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հպարտութիւն եւ ուրախութիւն է անդրադառնալ դաստիարակներու մասին, որոնք բարոյական ներդրում ունեցած են մեր կեանքերէն ներս եւ խոր ազդեցութիւն գործած ապագայի մեր ծրագիրներուն վրայ: Նման դէմքեր միշտ մեզի հետ կը մնան նոյնիսկ իրենց մահուանէ ետք:

Սահակեան-Լեւոն Մկրտիչեան Գոլշէճի շրջանաւարտութենէս ետք մասնաւոր երախտագիտութեամբ՝ տարբեր առիթներով գրած եւ խօսած եմ իմ տնօրէնիս եւ հայոց լեզուի ու գրականութեան ուսուցիչիս՝ Պէպօ Սիմոնեանի մասին: Ինծի համար հպարտութիւն եղած է կոչուիլ Պէպօ Սիմոնեան մանկավարժին, մտաւորականին, գրագէտին եւ ղեկավարին ուսանողուհին: Խոստովանիմ սակայն, որ իր մահուան գոյժը սառեցուց գրիչս: Չէի ուզեր հաւատալ որ ոչ եւս է իմ այնքան սիրելի եւ անկրկնելի տնօրէնս եւ ուսուցիչս: Իսկոյն թափ տուի յիշողութեանս եւ սկսայ կանգ առնել այն բոլոր արժէքներուն վրայ որ ան կը փոխանցէր մեզի, իր սկզբունքներուն եւ համոզումներուն, որոնք դէմ էին անարդարութեան եւ անպարկեշտութեան: Ան կը սիրեր զեղեցիկը, մաքուրը,

վսեմը: Պէպօ Սիմոնեանը ՍէՐ էր, որ կը բաշխուէր մեզի իր խօսքին, կեցուածքին եւ յարաբերութեան ընդմէջէն: Ան իր կեանքի օրինակով մշակեց մեր մէջ՝ ազնուութեան, ծառայութեան եւ վեհանձնութեան առաքինութիւնները: Իւրաքանչեւ մարդ էր Պէպօ Սիմոնեանը, իր ազգի ցաւով տառապած եւ հայրենիքի վերելքով ոգեւորուած: Ան կը քանդակէր մեր մէջ ազգասիրութիւնն ու հայրենասիրութիւնը, որոնք այնպէս մը դրոշմուած են մեր գիտակցութեան մէջ, որ անոնք կարող են իմաստաւորել ոչ միայն մեր կեանքը, այլ մեր զաւակներուն ու թոռներուն կեանքը:

Պարոյր Սեւակի խօսքերը «Բայց յետոյ-յետոյ մենք աւելի լաւ տեսանք լերան մեծութիւնը, երբ այն մեզանից հեռացաւ», ճշմարտութիւնն չեղան Պէպօ Սիմոնեանին համար, որովհետեւ մենք եւ բոլոր անոնք որ ճանչցան գինը եւ կարգացին իր գրական երկերը, գնահատեցին եւ արժեւորեցին գինը իր կենդանութեան: Մինչեւ իսկ Հայաստանի նախագահը պատուեց գինը «Մովսէս Խորենացի» մետալով:

Շար.ք էջ 18

Ճաշկերոյթ Պարահանդէս
 կազմակերպութեամբ
 Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան
 Լաս Վեկասի Վարչութեան

Dinner Dance
 Organised by
 Nor Serount Cultural Association
 Las Vegas Chapter

Տեղի կ'ունենայ
Ուրբաթ, Յունիս 12, 2015
 երեկոյեան ժամը 7:30 էն սկսեալ

Friday, June 12, 2015
 Starting at 7:30p.m.

Հայ Առաքելական Եկեղեցի
 At Armenian Apostolic Church Hall
 6820 Ponderosa Way Las Vegas, NV 89118 (S. Rainbow Blvd.)

Օրուան հանդիսութիւնը պիտի խանդավառէ
 Կարեն Հակոբյան և իր նուագախումբը
 Performances by
Karen Hagopyan & his band

Մանրամասնութեան համար հեռաձայնել
 For More Info call:
702.686.7015 702.546.5025

Մուտքի Նուէր Donation \$ 35.00

ՄԱՅԻՍ՝ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԻ ԱՄԻՍ

ՊՕՂՈՍ ԱՐՄԵՆԱԿ ԼԱԳԻՍԵԱՆ

Մայիս, Արմէն-Հայ ցեղի մղած բազում յաղթական ճակատամարտերի ամիս է, յաղթանակի բերկրանքի փառաբանման տօն է, հայոց աշխարհում անկախութեան խրախուճանքի ծիածանացած տօն է: Տարին էր 1918, ամիսը Մայիս, գարուն էր հագել հայոց աշխարհը, նրա մեղմանուչ հովիտները եկել էին համբուրելու հայրենի շէնքերի այգիներին վառուած ծաղկացած լոյսը, նրա արտերի ցորենի ծովակների հետ պար բռնում: Հայոց լեռների ձիւնոտ ջուրն էր երգելով վագու, Արմէն-Հայերի հոգիների տաճարների ատրուշաններում վառուած էր նախնիների պատերազմի ու յաղթանակի աստուած՝ Վահագնի ոգու կրակը: Արեւ աստուած Միհրն էր իր կրակ վարսերով գրկել երկիրն հայոց, ծաղկունքի ծիածանի հէքիաթ վառել հայոց լեռների լանջերին:

Տասնըվեց դարեր առաջ, չորս հարիւր յիսուն մէկ թուականի Մայիսին, Մամիկոնեան ցեղից քաջ ու հայրենաշունչ Վարդանը, նախարարներն հայոց վասն հայրենեաց ու վասն հաւատքի ճակատամարտել էին հզոր տիրակալի դէմ: Վարդանը, հայոց աշխարհագորային գունդերով Աղուանաց աշխարհից գնում Արտազու գաւառի Աւարայրի դաշտի Տղմուտ գետի ափերին պատերազմելու իրենց հաւատքը հայոց աշխարհին պարտադրող Պարսից զօրքի դէմ: Աղուանաց աշխարհում ճակատամարտել է պարսից առաջապահ զօրամասի հետ, պարտութեան մատնել նրան, շարունակել հայոց զօրքի երթը դէպի կուռի դաշտ՝ Արտազու գաւառի Աւարայր:

Փողերի ու թմբուկների զարկերով, հայոց զօրքը այգելոյսին անցնում գետի միւս ափ, չորս ուղղութիւններով ճակատամարտում պարսից զօրքի դէմ: Մարտադաշտ, կողմերը ամեհի գրոհում էին, Հայը կուռում էր հաւատքի ու հայրենեաց հողի ոգու արթնած ազատ կամքի յաղթանակի համար: Մարտում, առաւելութիւնը հայոց զօրքի կողմն էր, ոգեղինացած Վարդանը նկատել մարտադաշտի չորրորդ ուղղութեան ընկրկումը, շտապել իր գունդով օգնութեան փութալու այդ մասում ծաւալուած մարտին, մխրճում թշնամու Մատեան Գունդի շարքեր... խոցուած: Վարդանի եղբայր Հմայակը՝ կուռը շարունակելու համար չէր ստանձնել մարտի դեկավարութիւնը, ընկրկել էր հայոց աշխարհի զօրքը, սկսել անկազմակերպ նահանջել: Պարտուել էր հայոց երկիրը, սակայն ոգեղէն հաւատքի յաղթանակի փառաւորում էր եղել: Յանուն ցեղի ու հաւատքի՝ ազգի հրեղէն ոգու արթնած սիրոյ ղօղանջներն էին նրան մարտի տարել: Վարդանի հօրեղբորորդի Վահանը պիտի աւարտէր կուռը, ստիպէր Պարսիկին ճանաչելու նրանց հաւատքի ու ցեղի համար անպարտելի կուռը, դաշնագիր եղեւ հաւատքի ու ազատ կամքի համար: Ասում են Արմին-Հայ ցեղի առաջին դաշնագիրն էր, հապա՛, Արմինա-Հայաստան երկրի արքաների կնքած պատերազմի ու խաղաղութեան դաշնագրերը՝ եզրագրող փարաւոնների, Ասորեստանի, Մարաստանի, Պարթեւների, Հռոմի պետութիւնների հետ: Անցորդները պատմում են, որ Մայիսին Աւարայրում նահատակների

արտերից ճառագած սպիտակ շուշաններ են ժպտում, գիշերները լուսնեակը այցի է գալիս, սպիտակ անուշ դէմքը ցօղում նրանց լոյսով:

Դարձեալ Մայիս, հայոց բանակը, կամաւորական զնդերի քաջերի հետ, թաթարներին վռնտում էին հայոց արեւելեան կողմն աշխարհից, արեւին գրկած կրակ գոյներով հայոց դրօշը ազատութեան ծիածան էր փռել ազատագրուած շէնքերի վրայ: Մայիսի 8-ի, լոյս 9-ի առաւօտեան ճրագալոյսին, նորէն ճակատամարտ, հայոց զօրքի ջոկատները գրոհում էին անստիկ, անմատչելի թուացող բարձունքներին բազմած հայոց սիրուն Շուշի ոստանը ազատագրելու: Կրակ տեղում, սրտերի վրէժի հուրը ժայթքում թշնամու վրայ: Առաւօտ, արեգակն իր արդար լոյսի առաջին շողերով գրկել էր գէնքերը հայոց, յաղթանակի ցնծութեան ընկրկում մարտիկների սրտերին: Փախաւ թաթարը, դեռ պիտի փախնէր, պիտի վռնտէին նրան շատ հեռուներ՝ մինչեւ Մայր Արաքսի ափեր, իրենց գէնքերը հովացնելու նրա պաղ ջրերում: Չթողեցին հայոց զինուորին հասնելու կուրգետ, որի միւս ափից ազնուագարմ Արտաշէս հայկազուն արքան, Ալլան Սաթեմիկի մէջքն օղակելով, հայոց աշխարհին թագուհի էր բերել:

Արմէն արարչական ցեղը, իր բնօրրանում, տասնեակ դարերով յանդուրժել էր վայրենաբարոյ, անօրէն մի ցեղի տիրապետութիւնը: Սիրնիգմի հիմնադիր՝ Հերցել, Սուլթան Համիտին առաջարկել էր մարել երկրի պետական արտաքին պարտքը, թոյլատրել հրեաներին բնակեցնել Պաղեստին-Իսրայէլ: Մերժել էր սուլթանը: Նրանց օժանդակութեամբ, իշխանութեանն էին տիրացել «Երիտասարդ Թուրքեր»-ի «Իթիհատ վէթէրաքի» կուսակցութիւնը, գահնկեց արել սուլթանին: Ազատութիւն, եղբայրութիւն, հաւասարութիւն էին ձայնել: Թուրքի դէմ կուռի ելած դիւցազուններ իջել էին լեռներից: Հայոց մտաւորականութիւնը, մեծերը բարեկամացել՝ թուրքի եւ թրքութեան ու նրա կրօնին «դարձած» վոհմակի առաջնորդների հետ: Հաւատացել նրանց խօսքին, Հայը գէնքը լանձնել էր իշխանութեանը, համաձայնել գէնք կրելու ընդունակ արի մարդկանց զօրակոչել բանակ: Կառավարութեան դահլիճը գլխաւորել էին նոյն կուսակցութեան առաջնորդներ՝ Թալէաթ, Էնվեր, Ջեմալ գործ գայերի ետեւէր: Արեւուդեմ են, որ այդ նոյն Հերցելի շարժման խարդաւանաբաներով իշխանութիւն եկած այդ անօրէն ճիւղների դահլիճի անդամների եւ կուսակցութեան այլ գործիչների ժողովում որոշում էին ընդունել բնաջնջել Թուրքիայի ու Անատոլի (Յունարէն արեւելեան նահանգներ իմաստով) Հայ բնակչութիւնը: Աշխարհը ժամանակին չսանձեց նրանց, չկանչեց, որ աշխարհի քաղաքակրթութեան մի հին բնօրրանում տեղաբնիկների արարչական ցեղ էին սպանում: Հիմա է, որ «մարդկայնացել» են, թուրքին ասում, այն էլ ոչ բոլորը, ճանաչիւր նախնիներիդ կատարած ոճիրը՝ հպատակ ցեղիդ սպանութիւնը: Վատիկանի կաթոլիկ եկեղեցու առաջնորդ՝ Ֆրանսիսկոս Պապ, երկնային իմաստութեան բառութեան պսակը լուսաշող ճակատին երկիր եկել, որ մարդկութեանը պատգամէր իր դաւանած Աս-

տուծոյ բարութիւնը, սէրը, ճշմարտութիւնը: Պետրոսի տաճարում, պատարագեց անմեղ նահատակների հոգիների անդորրը, սրբացրեց նրանց ու կատարեց աշխարհի մեծ իմաստուններից մէկի՝ Նարեկացիի, «Վարդապետացումը»: Այն հեռաւոր Մայիսի պատերազմի ելնելու կոչի գանգերի նման, հայոց ու արտաշխարհի գանգերը հարիւր անգամ հնչեցին, աշխարհին յիշեցնելու մարդու նահատակման ցաւը եւ աւետելու Արմին-Հայ արիական ցեղի վերածնունդը: Այն նաեւ Արմին-Հայերի համաշխարհային քաղաքակրթութեանը մատուցած նպաստի աւետումն էր:

Եւրոպայում, Ասիայում աշխարհի պատերազմն էր մոլեգնել: Ապրիլ-Մայիս, ուռուաց թագաւորի զօրքը, զինուոր դարձած հայ շինականների վեց կամաւորական գունդերը արշաւում էին դէպի Հայքեր՝ Տարօն, Վասպուրական: Տուշպա-Վանի կուսակալ, Էնվերի քեռայր, ճեւտէթ փաշայի հալածանքներին, կամայական պահանջներին հնազանդելու բաժակից կարմիր բոցեր էին ժայթքում, դրժել էին «տիրոջը» հնազանդելու պատուիրանը, կուռ էր վանում, Վասպուրականի շէնքերում, հայերը խրամատաւորուել էին Այգեստան թաղամասում, մահ սփռում յարձակող դուշմանի շարքերին: Զախձախուել էր Ռուսի դէմ կուռող Էնվերի բանակը, մնացորդացը փախնում էին հեռուներ, հայերին համարում իրենց պարտութեան պատճառը: Հայ կամաւորական գունդերը շտապում էին կուռի ելած Արմէն-հայերին օգնութեան փութալու, Վանայ-Բգնունեաց ծովի ջրերից պայթած կղզեակի տաճարում հայոց յաղթական գէնքը փառաւորելու, քարացած Գագիկ փաշայի դէմքին համբոյր շաղելու: Յարմար ժամանակը չէ՞ր հասել, որ Սասունի Մհերը, Տուշպայի միջնաբերդի ժայռէ դուռը պատուէր, դուրս պոռթկար լոյսին, մենամարտում տապալել երեք թուրք ճիւղաներին: Հայոց կուռի Վահագն՝ Քաջերի քաջ դիւցազուն Անդրանիկ փաշան, առաջինը ուսի յաղթական բանակի հետ մուտք գործել Տուշպա-Վան: Այնտեղի այգեստանում, հայերը ծաղկազարդ ծառերը որպէս գէնքեր գրկած, կենաց կուռ էին տալիս թշնամուն: Զինուոր դարձած Ռուս շէկլիկ տղաներ, հայ կամաւոր մարտիկներ՝ ողջագուրել էին նրանց, գովելով նրանց դիմադրութեան ոգին: Արեւմտեան կողմը հայոց աշխարհի լեռներին ու դաշտերին պատուութեան լոյսն էր շողորդում: Նորէն աշխարհի կուռ, հարիւր հարիւր հազար հայեր նաեւ կուռ տուին Գերմանի զօրքին, հասան նրա ոստան, փլեցին այն: Ապարանցի ու հայոց աշխարհի շէնքերի զինուոր մարդիկ թմբուկ զարկին, «Քոչարի» պար բռնեցին, Ռայխստագի փլած որմերին գիր արին: Նորէն ամիսն էր Մայիս: Թանգարանի «երկու հայեր»-ի փոխարէն, աշխարհը լցուել է «արի» հայերով, իրենց իմաստութեան լոյսն են վառում աշխարհներ, իրենց ծիւղերն են ծլում, ծաղկում ուրիշ ցեղերի դուստրերի հետ դաշն կնքած:

Ռուսի երկրում նոր կարգեր, տապալել էին Ռուսի թագաւորի իշխանութիւնը, սպանել նրան: Իրենց տիրապետութեան յաղթանակի համար գիշել էին տարածքներ, գիշել էին ուս գինուորի յաղթանակների փառքը: Արեւմբ նուաճած երկրներից սուր էր վեւրադառնում ուս յաղթական գի-

նուորը: Փլուել էր Արեւմտեան Հայաստանի ռազմաճակատը: Հայերը կազմաւորել էին երկրապահ զօրամաս, առանձին դիմադրաւելու թշնամուն: Խախտելով Անդրկովկասի Կոմիտարիատ-ի հետ կնքուած զինադադարի պայմանագիրը, թրքական բանակները արշաւում էին արեւելք, միանալու ցեղակից թաթարներին, ապա դէպի Թուրան, հիմնելու արեւելքի իրենց ցնորածին պետութիւնը: Մայիս, Վէհիբ փաշայի թուրք բանակը ներխուժել էր Արարատեան դաշտ, Սարտարապատի ու Բաշ Ապարանի վրայով սպառնացել գրաւել Երեւանը: Նուաճողները սպանել էին հայոց շէնքերի անունները, դարձրել Սարտարապատ, Հոկտեմբերեան: Հայոց շէնքերում նորէն վառուել էին նախնիների իշխանների, դիւցազունների, իմաստունների, հին աստուածների լոյսը: Եւ հիմա, Սարտարապատ աւանը ու դաշտը հայոց Արամայիս արքայի քաղաքամայր Արմաւիրն է:

Դուշմանի նախաձեռնած յարձակումը՝ հայոց աշխարհի մայր ոստանին էր սպառնում, ողջակիցելու նաեւ արեւելեան կողմն հայոց աշխարհի շէնքերի Արա արեւ աստուծոյ արորդիներին: Գարեգինը, Յովսէփեան տոհմից, հրամայել մայր տաճարի գանգերը հնչել, հրամայել եօթ օրեր անդադրում ղօղանջէին հայոց աշխարհի բոլոր տաճարների գանգերը, կուռի էին կանչում հայերին: Մայր Արաքսի ափերին նոր Աւարայր՝ յանուն ցեղին սրտի զարկերի, յանուն ցեղի սերմին, յանուն յաղթանակի: Զօրքին հայոց կուռի տարան Նազարպէկեան, Սիլիկեան, Փիրումեան զօրապետները: Հայոց աւերուած ոստանների՝ Զէյթունի քաջորդիները, Վասպուրականցիները, Յոյն Շնէլուրը իր զօրքով ու թնդանթներով, Եգիպտի Ջեհանկիր Աղան իր հինգ հարիւր այրուձիով, Ղարաբաղի փիրումեան զօրավարները իրենց լեռների դիւցազուններով ու մահապարտ գունդով, Արարատեան դաշտի ու Ապարանի զինուոր դարձած շինականները, իրենց գէնքի փառքին հաւատարիմ ուս սպաներն ու զինուորները, հայոց երկրապահ զօրքը, Մայիսի քսան երկուսին, հայկական Լեռնաշխարհի գմբէթի՝ Արարատից ծագած առաւօտեան լոյսը համբուրելով, իրենց հոգիների տաճարների կանթեղները նրա լոյսի կրակով վառելով՝ գրոհել դուշմանի դիրքերը: Նրանք, մրրկածին գրոհայիններ էին, որոնք վրէժի կրակով պատուում էին թշնամու սրտերը, սրով եկածներին սրով գրետնում: Արմէն-հայերի հին աստուածներ՝ Միհրն ու Վահագն էին ելել հայոց քարէ սիրտ՝ Արեգածեմ Լեռան Արարատի գագաթ, արեգակից ու եղգից լառնած բոցերը նետում թշնամու վրայ: Վահագնը, երկնակամարի ծիածանը պրկած որպէս աղեղ, ամպերում յառնած շանթերը որպէս նետեր տեղում դուշմանի վրայ:

Դուշմանը նաեւ Արագածի լանջեր ելել՝ թիկունքից խոցելու հայոց մայր ոստանը: Հայկի զարմից Ապարանցի շինականների կուռ էր, արգելակելու համար նրանց յարձակումը իրենց շէնքեր ու մայր ոստան: Նրանց կուռի էր առաջնորդում Ապարանի Արագիւղի շինական, յունական բանակի զնդապետ, Արամ Սամսոնի Տէր-Պողոսեանը: Նա Բաֆֆի-ի «Խենթ»-ի հերոս՝ Սամսոն Տէր-Պողոսեանի որ-

100-ԱՄԵԱԿԻ ՎԵՐՋԻՆ, 101-ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԸ

ԳՐԻԳՈՐ ԶԱՆԻԿԵԱՆ

Եթէ անգամ չես զգացել, ընթերցող, այդ օրն ինձ հետ ես եղել: Ամէն վայրկեան, ամէն երկվայրկեան: Առանց քեզ շատ, շատ դժուար էր լինելու: Չնայած երբ տեղ հասայ, անապատի բարկ աւազից ներբաններս այրուում, արիւն էին ծորում՝ իսկոյն քուն մտայ: Վեր թռայ ազանի վայրկեանից. - Կոմիտասի, Վարուժանի, Սիամանթոյի, 800 հայ մտաւորականների ձերբակալել, կեղոնական «Սուլթան Ահմեդ» բանտն են տարել: Չզգացի, թէ ինչպէս հագնուեցի, Բերայի բարձունքից Ոսկեղջուրի ծովախորշը իջայ: Այլիքներն անգոր հառաչում, մարդկային գանգեր, մարմնանդամներ էին փնտրում: Ահաբեկուեցի, ինչքան ուժ ունէի բողբոջի:

- Հայր սուրբ... Բանտի վանդակապատ պատուհանների ետեւում ստուերներ էին երերում: Դա ինձ յոյս տուեց:

- Վարուժան, Սիամանթո, Սեւակ... Դարպասը բացուեց, յայտնուեց շրջագնատով բարապանը. - Այս շէնքը վաղուց բազմաստղանի հիւրանոց է պարոն, 800 հայ մտաւորականներին սուխուար գիւնուոր-ոստիկանները տարան:

- Ո՞ւր,
- Չիմացայ:

Էմիլիոյուրի կողմն էին քշում: Անցայ Գիւլհանէի ծառուղով, Այս Սոփիայի հրապարակով, նաւամատոյց մտայ: Ճայի նման ճերմակիրան մի ճեմանաւ ճօճուում, ցուկը ասիական փնէ էր ուղղում: Վերջին պահին շարժականուղից տախտակամած ցատկեցի: Ուղեւորահամայն, բազրիքից ցած հակուած, հայեացքս Մարմարայի ճողպացող կոհակներին յառած, «Շիրքեթը ինչպիսի» թիւ 2 շոգենաւի յետագիծն էի որոնում: Ինձ թուում էր՝ ալիքները պահպանած պիտի լինեն, չէին կարող պահպանած չլինել նրանց հայեացքները: Արցունքները:

Ութ հարիւրի մէջ եղե՞լ է մէկը, որ աքսորի այս հանգրուանում փոճկացել է: Չգիտեմ, չգիտեմ: Ուղեւորահամայն բոլորը, առանց բացառութեան բոլորը, կոնաճեւ բաժակիկներով թէ՛ են խմում: Մէկը, բաժակիկը ձեռքին, տարուբերուող տախտակամածում տարուբերուելով, մօտենում է ինձ: - Երկու ժամ է ալիքների մէջ ի՞նչ ես փնտրում, բէ՛յ էֆենդի: «Բէյ էֆենդի» թուրքերի ամենայարգալի դիմելածեւն է, կեղծելն անպատշաճ է:

- Այս նաւուղով 800 մտաւորականներն են աքսորել: Նրանց հայացքները:

- Ե՞րբ են աքսորել:
- Ուղիղ հարիւր տարի առաջ, այս նոյն օրը: Մանրիկ ծիծաղում, թերահաւատ հեզում է. - Հարիւր տարի առաջ թուրքիայում ութ հարիւր մտաւորական է եղել: - Աւելի շատ հայ մտաւորական է եղել: Այդքանին միայն ձերբակալել են:

Լրջանում, մի տեսակ, վիրաւորուում է.
- Ես այդպէս էլ հասկացայ, որ եկուր հայ ես: Հարիւր տարի առաջ դուք շատ վատ վարուեցիք մեզ հետ: Չէ՛, չի հեզաժպտում, լուրջ է նեղանում:

- Մենք ձեզ ի՞նչ ենք արել:
- Էլ ինչ պիտի անէիք, թողել-

զնացել, երկիրը սովի էք մատնել: Էս շէն վաթանում գործաւոր ու հողոր, արտահանող ու ներմուծող չի մնացել: Մի բժիշկն ինչ է, չի եղել, որ ժանտախտի համաճարակը կանխի: Եւրոպաներում ու ամերիկաներում շատ երջանիկ էք, հա՞...

Տասն պատմում էր, որ 1915-ի աղէտի, չգիտեմ ինչու, նա միշտ ու միայն «աղէտ» բառն էր օգտագործում, արհաւիրքներն անգամ մի պահ մոռացուել են, երբ Քեմալ Աթաթուրքը, իշխանութիւնը նուաճելուց յետոյ, անապատներից փրկուած, բնօրրաններում վերահաստատուած հայերի համար մզկիթների միւնարէներէց նոր հրաման-սպանակիք է տարածել տուել. «Կամ թրքացէ՛ք, կամ հեռացէ՛ք»:

Թրքանալ, հասկանալի է, ոչ ոք չի ուզել, վերապրողներն ուսերն են նետել խարարներն ու հրաժեշտ են տուել իրենց հազարամեայ շէներին:

«Ամենահաւորն այն էր,
- մղկտում էր տատս,
- որ Յունաստան, Ռուսաստան, Ֆրանսիա տանող ուղենաւերում մենք բացեցինք մեր անձնագրերն ու տեսանք «Առանց յետդարձի իրաւունքի» դրոշմակիթը: Մեզ վունդեցին մեր օջախներից, մահնչս, ընդմիջտ»: Ես չհասցրի ինձ «բէյ էֆենդի»-ով մեծարող ճամբընկերու չհաղորդել այս մանրամասները: Ճեմանաւի շղթաները ժանգոտ ճոնջոցով կառնեցին խարսխակայանի երիթներից, ու ես ցամաքի նեղ լեզուակով «Հայդարփաշա» կայարանը սուրացի: Երփնապակիներով եզերուած, որմնանկարներով ոճաւորուած ընդարձակ սպասարահը ամայի էր: Նետուեցի կառամատոյց. ութ հարիւր հայ մտաւորականներին Չանղըրը, Այալ հասցրած վայրաշարժ վերադարձել ու բժախնդրութեամբ վերանորոգուելուց յետոյ թանգարանային ցուցանմուշ էր դարձել: Սկսեց յորդ անձրեւ տեղալ, որին շուտով կարկուտ խառնուեց: Հեռուում հորիզոնը մթնեց, ծովն ու երկինքը միաձուլուեցին: Ես գլխաբաց կանգնել էի անձրեւախառն կարկուտի տակ, ու վայրաշարժ իր մետաղէ ձայնով պատմում էր, թէ ինչպէս Վարուժանին փողոտեցին, Սիամանթոյի կառափնատեցին, Սեւակին խողխողեցին...

- Միայն Կոմիտասը փրկուեց, յուսադրեց վերջում:
- Նայր սո՞ւրբը: Ո՞նց:
- Հա ինչպարուեց: Ես չիտեւարուեցի, որովհետեւ միամտեւ երկնքում ղողանջեցին սուրբ Աստուածածին աթոռանիստ Մայր եկեղեցու գանգերը: Նրանք աւետում էին, որ մէկ օր առաջ, 1915 թուականի՝ տատիկիս ասած «աղէտի» նահատակները սրբադասուել են, եւ ութ հարիւր հայ մտաւորականները Քրիստոսի նման մեռելներից յարութիւն են առել: Յաջորդ ջերմանաւով եւրոպական փոքր վերադարձայ, Գում Քաբու փութացի: Սուրբ Աստուածածին հասնելը դիւրին չեղաւ: Ամբողջ թաղը շրջափակուած էր գիւնուորներով ու գիւնուոր-ոստիկաններով, գրահասայլերով ու ջրցան մեքենաներով: Թուրքական իշխանութիւնները ասպնովում էին հայ հաւատացեալների անվտանգութիւնը:

Ումի՞ց:
Պատարագից ուշացել էի, մի կերպ խցկուեցի լեփ-լեցուն եկեղե-

ցին, խնկաբոյրն առայ:

- Տէր, կեցո՛ր Դու գ՛հայս, աղերսում էր դպրաց դասը:

- Տէր, կեցո՛ր Դու գ՛հայս, ծնկաչոք, ձեռքերն իրար հպած՝ աղերսում էին հաւատացեալները: Անապատի ազանի կողկողոցը (երեւելի մահմեդականների հերթական նամագի ժամն էր) եկեղեցի ներխուժեց, իլացրեց աղօթքի վերջին բառերը: Երբ ազանի ալիքները յետ-յետ քաշուեցին ու վերջապէս մարեցին, սարսուռով անդրադարձայ, որ Ստամբուլի հայ հաւատացեալներն աղօթում են հայերէն, բայց իրար հետ թուրքերէն են խօսում: Ծերերն ու ծերուհիները: Մանուկներն ու մանկուհիները: Անգամ օրուայ պատարագիչը՝ Պոլսոյ Հայոց պատրիարքական փոխանորդ Արամ արքեպիսկոպոս Աթեշեանը, քարոզը սկսելով հայերէն, շրջահայեցութեամբ անցաւ թուրքերէնի ու թուրքերէնով սկսեց հաւատացնել, որ 1915-ի անմեղ նահատակները, սրբադասուելով, յարութիւն են առել:

...1890 թուականի Յուլիսի 15-ին, այս նոյն եկեղեցում, կիրակնօրեայ ճիշտ այսպիսի պատարագ էր: Պատարագիչը՝ Խորէն Աշրգեան օրուայ պատրիարքը, նոր էր խորան բարձրացել, որ «Փառք ի բարձունս» սաղմոսերգի, իջման սուրբ սեղանի առջեւ կանգնած մի երիտասարդ՝ նպարավաճառ Յարութիւն ճանկիւլեանը գրպանից քառածալ թուղթ հանեց ու սկսեց բարձրաձայն կարդալ սուլթաններից ամենադաժանին՝ Աբդուլ Համիդին ուղղուած յանդուգն Պահանջագիրը, որ վերջնագիր կարելի էր համարել:

- Հարագատ ժողովուրդ, մենք՝ հայերս, ունենք մի երկիր, մի հայրենիք, որը մեր նախահայրերը մկրտել են Հայաստան անունով, աւանդել մեզ...

Աշրգեան սրբազանը աթոռանիստ Մայր եկեղեցում քաղաքական ցոյց անցկացնելն ըստ երեւոյթի սրբապղծութիւն համարեց, ասան շարժեց, որ դպրաց դասն աւելի բարձր հնչեցնի «Փառք ի բարձունս»-ը, Հնչակեան յեղափոխականի ձայնը իլացնի: Պարզուեց՝ Մայր եկեղեցի լցուած բոլոր երիտասարդներն էլ ունեն նոյն ուղերձը: Գրպաններից հանեցին, խմբովին մոյթերը թնդացրին:

- Մենք ուզում ենք, որ մեր արդար ձայնը աշխարհը լսի, սուլթանը մեր պահանջները բաւարարի... Երիտասարդներն աւարտեցին Պահանջագրի ընթերցումը, բռնուցքները գմբեթ ուղղեցին, միահամուռ որոտացին:

- Մահ կամ ազատութիւն:
Աշրգեան սրբազանը հաւանաբար կարծում էր, որ ցոյցը դրանով աւարտուեց, ուզում էր պատարագը շարունակել, բժշկական համալսարանի 3-րդ ընթերցակարգի ուսանող Համբարձում Պոյաճեանը խորան բարձրացաւ, նրան թեւանցուկ արեց:

- Ամենապատիւ Տէր, բարեհաճեցէք իջնել, որ Պահանջագիրը միասին Յլուրդ տանենք, անձամբ սուլթանին յանձնենք: Երբ պատրիարքը գէնքի սպառնալիքով եկեղեցուց ելաւ, շրջափակում խոնուած հայութիւնը որոտաց:

- Կեցցէ՛ Հայաստանը:
- Կեցցէ՛ հայ ժողովուրդը:

Նորին ամենապատուութիւնը ճարհատ կառք բարձրացաւ, որ Յարութիւն ճանկիւլեանի ու Համբարձում Պոյաճեանի հետ ուղեւորուի սուլթանական պալատ: Մինչդեռ Տաճատ վարդապետը, անն-

կատ, արդէն փութացել էր ոստիկանատուն, օգնութիւն խնդրել: Յլուրդի ճանապարհին գիւնուոր-ոստիկանների մի ամբողջ վաշտ պաշարեց կառքը, ճանկիւլեանին ձերբակալեց, Աշրգեան սրբազանին ետ՝ իր նստավայրն ուղեկցեց: Պատրիարքարանի առջեւ խոնուած, պալատից աւետիս ակնկալող հայութիւնը գիւնուոր-ոստիկանների տեսնելով, կարծեց՝ ցոյցը ցրելու են եկել, ցատկով համակուեց: Ընդվզումը հետզհետէ ահազնացաւ, բախումը անխուսափելի դարձաւ: Նախ հատուկէնտ կրակոցներ լսուեցին, որոնք քարազ փոխհրածութեան վերածուեցին, երկուստեք գոհեր եղան: Աբդուլ Համիդը հայ յեղափոխականների խաղաղ ցոյցը պատրուակ դարձրեց, մայրաքաղաքում նոր ջարդեր սանձագերծեց...

Չգիտեմ, Հնչակեան երիտասարդների անյոյս ընդվզումն էր ճիշտ, թէ՞ մեր օրերի հլու համակերպութիւնը, քարոզը չաւարտուած, դուրս եմ գալիս Սուրբ Աստուածածնից: Նախագաւթում մի տղեկ այնքան նման է թուում Հրաչեայ թոռանս, որ մի պահ կարծում եմ՝ Երեւանից եկել, գտել է ինձ: Միշտ ուզում է կողքիս լինել: Նա հագիւ տասը տարեկան է, բայց արդէն երազում է հայկական բանակում ծառայել՝ մարտական քայլերգեր է երգում, շարային վարժութիւններ սովորում: Ձեռքս դնում եմ տղեկի ուսին:

- Հայկական վարժարան ես գնում, չէ՞:

- Այո՛, պարոն, թուրքերէն պատասխանում է նա:

- «Ես իմ անուշ Հայաստանի» բանաստեղծութիւնն անգիր գիտե՞ս:

- Ո՛չ, պարոն, թուրքերէն պատասխանում է նա:

Միջին տարիքի մի տղամարդու թուում է՝ տղեկին նեղում եմ, ոսկէ շրջեցրով ակնոցը հանում, իսկոյն պաշտպանութեան տակ է առնում:

- Ձե՛մ հասկանում, հայաստանցի հայերդ ի՞նչ նպատակի էք ծառայում: Ղարաբաղցիներին խառնեցիք իրար, հիմա էլ ուզում էք մե՞զ խառնել: Թողէք հանգիստ ապրենք, մենք մեր կեանքից գոհ ենք: Վաղուց չսափրուած մի երիտասարդ մօտենում, թեւիս տակ է խցկում «Նոր գարթօնք» պարբերականի վերջին թիւը:

- Մի՛ վիրաւորուէ՛ք, դա մեր համայնքի մեղաւորութիւնը չէ, դժբախտութիւնն է: 1915-ը հիմա էլ այսպէս է շարունակուում: Երեկոյեան մասնակցելու էք ապրիլը սանչորտեան քայլերթին:

- Իհարկէ՛, շատը դրա համար եմ Ստամբուլ եկել:

- Դե՛, տեսէ՛ք, չուշանաք, 18-ն անց 30-ին Գալաթասարայում համախմբուելու, ոտքով Թաքսիմ ենք բարձրանալու: Ժամը 18-ն անց 30-ից շատ առաջ Ստամբուլի աւանդական ճեմափողոցը՝ Բեյօղլուն, լեփ-լեցուն է: Յայտնի չէ՞ ովքե՞ր են Գելիբոլուի յաղթանակը սօնում, ովքե՞ր Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակը սգում: Թուրքական հեռասփիւռի խօսակները օրեր շարունակ մարզական մրցակցութեան էին տրուել, տեսանիւթերով հաւատացնում էին, որ գերտէրութիւնների ամենանշանաւոր դէմքերը Գելիբոլու են ժամանելու, ստուերելու են Միժեռնակաբերդի արարողութիւնները: Երէկուսանից այդ մասին այլեւս չեն խօսում,

ՄԵԿ ՐՈՊԵ ԼՈՒԹԹԻՆ՝ ՀԱՐԻՐ ԶԱՆԳԵՐԻ ՂՕՂԱՆՁ Ռ. ԿՈՐԻՆ

Երկիր իմ հայոց՝ Հայաստան աշխարհ,
Հայի օրրան՝ դու դրախտավայր,
Սիրտս ու հոգիս բեզ եմ կապել,
Յաղթութեան բարձրերում բեզ տեսնել:

Դու սուրբ ես՝ երկիր իմ բզկտուած,
Պապերիս սխրանքով դու մեզ հասած,
Ինչեք ասես որ դու չես տեսել,
Բագում դարեր գլխովդ անցել:

Մեր պապերի ֆրտիմքով, տառապանքով,
Անթի կոթողներ, ոստաններ կառուցուել,
Վանքեր, տանարներ Աստուծոն նուիրուել,
Գիր ու դպրութեամբ կեանքը յաւերժացրել:

Նրանք խաղաղ կեանքն են գովերգել,
Աշխատանքով հողին շունչ տուել,
Արդար կեանք պարել, կանառներ հիմնել,
Սերունդներին սէր ու հաւատ աւանդել:

Այս է եղել պապերիս կեանքը դարաւոր,
Ոչ թէ թալանել, կողոպտել ու սպանել,
Երկիրներ գրաւել, մարդկանց կեղեքել,
Ուրիշներին ֆրտիմքով իր կեանքը բոլորել:

Բայց բարբարոս ցեղեր թափառական՝
Զուրկ կեանքից կառուցողական,
Զուրկ գրից, գրից ու մշակոյթից,
Զուրկ խղից, գութից մարդասիրական:

Մեր ժողովրդի գլխին փոքորիկ դարձան,
Երկիրն հայոց ֆար ու ֆանդ արան,
Թալանել, կողոպտել ու գերեվարել,
Անթի անհամար կեանքեր խլել:

Թուրք-օսմանցին էր մէկը դրանցից,
Որ եկաւ հեռուից միջին Ասիայից,
Վաչկատուն ցեղ՝ եաթաղանը ձեռքին,
Դարձաւ պատուհաս ողջ աշխարհին:

Արիւնարբու ցեղ գայլաոգի բնագոյով,
Թալանեց, կողոպտեց ու յափշտակեց,
Երկրներ գրաւեց, ահ ու սարսափով
Յոյնին, բալկանին եւ հային տիրեց:

Ծով արիւններ հոսեցին,
Ըմբոստութեան դրօշակներ ծածանեցին,
Յեղափոխական գունդեր ծնուեցին,

Ազատութեան կոիւներ ծաւալուեցին:

Յոյներ, բալկաններ գեմֆի ուժով
Թուրքի գործին մի լաւ ջարդ տուին,
Իրենց պապերի վրէժը լուծեցին,
Անկախութեան դրօշ պարգեցին:

Հայերը մնացին անպաշտպան,
Սուլթանի յաջորդ երիտթուրքերը՝
Գաղտնի ծրագրով պետական
Կատարեցին ջարդը հայութեան:

Այսպէս բիր անմեղ հայեր կոտորուեցին,
Երկիր Հայաստանը պարպուեց հայից,
Դարաւոր կոթողները անբուեցին,
Որ իսպառ ջնջուի անուրը հայի:

Վա՛յ թուրքիս, վա՛յ թուրքիս,
Ինչ տառապանքներ ու չարչարանքներ ասես,
Որ չբերիր մեր արդար ու անմեղ,
Ռանջբար ժողովրդի գլխին:
Կարծո՞ւմ էիր ֆո գազանարարոյ արարով,
Հայը կը ջնջուի՞ եւ հետքը կը կորցուի՞,
Մատ սխալուեցիր,
Քանզի մէկ հայից էլ
Վրիժառութեան բանակ է ծնուում:

Նահատակներ՝ մեր պաշտելի,
Դուր ընկաւ, բայց չհանգաւ,
Զեր բոսոր արիւնով ողողուեց
Արտերը մեր ժողովրդի,
Հաւատֆի, հայրենասիրութեան,
Համբրատարութեան եւ պայքարի
Ոգեւորիչ խթանը դարձաւ,
Ինչպէս Նահատակները
Վարդանանքի, Սարգսարաղի,
Արցախի եւ բոլոր ժամանակների,
Դուր կաւ, կը մնաւ,
Ահաւասիկ սերունդներ ֆաջ ու լրջախոհ,
Հաւատարիմ ու անդրդուելի,
Զեր արեան կանչի
Դատն են հետապնդում,
Բուռն պայքարով՝
Յաղթութեան աներկբայ
Տելսականով:

Մեր պաշտելի նահատակներ,
Հարիւր տարիների գալարումը-անցումը

Ոչ մի անտարբերութիւն մեր պայքարի հանդէպ,
Սակայն աւելի թէժ, աւելի բուռն:
Ահաւասիկ համայն հայութեան
Աղօթք առ երկրին,
Սրտերում խորհուրդ,
Հարիւր տարիների յոյսով անկոտրում
Սրդարութեան պահանջն են բարձրաձայնում:

Ահա՛, ազգովին միատեղուած՝
Անցեալի յիշատակներով անմոռուկ,
Նախագահ, իշխանաւոր,
Զոյգ վեհափառներ հայրապետական,
Եպիսկոպոսաց փաղակ գոտեպնդուած,
Ժողովրդի սրտով գոտեպնդուած,
Տրդատ Արքայի Դոնան Խորանում,
Զեր՝ ԲիւրՆահատակներ՝, Գրիստոսադաւան,
Կարգն է կատարում Սրբադասման,
Հոծ բոյով պաշտօնաւորների՝
Աշխարհի բարեկամ երկրների նախագահներ,
Քոյր եկեղեցիների կրօնապետներ,
Ներկայացուցիչներ:

Նահատակներ՝ մեր ֆոյր ու եղբայրներ,
Անմեղ գոհ դարձա՞ծ նիւաղ հրէշներին:
Դո՛ւք, հայ կրօնի հաւատֆին անյողդողդ
Աղօթք շուրթերին աղերսագին,
Դէպի Խաչելութեան Գողգոթան ֆայլեցիք,
Աւանդողներով, կտակ անելով արեան կանչը,
Միասնականութեան հօգր խորհուրդը,
Ցեղասպանի դատապարտումը:

Մեր պաշտելի նահատակներ,
Հարիւրամնակ, բայց ի՛նչ ֆառաշուք,
Հայ Աշխարհը լոնց մի բոպէ,
Զեր անմահ յիշատակը ոգեկոչելով՝
Դինգ-դանգ, դինգ-դանգ.
Հարիւր ֆաղթահնչիւն հարուածներով
Ղօղանջեցին հայոց եկեղեցիները
Էջմիածնից դէպ յանուր աշխարհ,
Խորհրդանշելով հայոց նախնիքը,
Ողբերգութիւնը, ցաւն ու վիշտը,
Յառնումն ու վերածնունդը,
Պայքարն ու պահանջատիրութիւնը,
Ի լուր աշխարհին ասելու՝
Թարմ է մեր նահատակների
Անմահ յիշատակը անմոռանալի
Եւ երագանքը նրանց
Սերունդներին աւանդուած
Կենսաւորելու:

ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆ

Հինգշաբթի, Մայիս 14ին Հայց. Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին սոնախմբեց մեր Տիրոջ ու Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի Համբարձման Տօնը, որ ամէն տարի կը տօնուի Սուրբ Յարութեան Տօնէն քառասուն օրեր ետք:
Թեմակալ Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արքեպիսկոպոս Տէր-տէրեանի Հանդիսապետութեամբ, Հալիվուտի Սուրբ Յովհաննու Կարապետ Հայց. Եկեղեցւոյ մէջ Պատարագեց եւ օրուան տօնի մասին քարոզեց Լոս Անձելլոսի Սուրբ Յակոբ Հայց. Եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ՝ Արժ. Տ. Յարութիւն Քհնյ.

Թաշճեան: Արարողութեան մասնակցեցան Հոգշ. Տ. Տաճատ Ծ. Վրդ. Եարտրմեան եւ Մեծագոյն Լոս Անձելլոսի Հոգեւորականները:
Սուրբ Պատարագի աւարտին Եկեղեցւոյ կից Տաղլեան Մշակութալին Կեդրոնին մէջ տեղի ունեցաւ ճաշ, որուն ներկայ գտնուեցան աւելի քան 300 հայորդիներ: Սոյն ձեռնարկը կազմակերպուած էր Առաջնորդարանի Համբարձման Յանձնախումբի կողմէ՝ համաատենապետութեամբ Արքի Պարսամի եւ Արաքսի Պոյամեանի:
Այս տարուան ձեռնակը 11րդ

տարեդարձն էր, որ կազմակերպուած էր Համբարձման Յանձնախումբի կողմէ: Յայտագիրը սկսաւ համաատենապետ Արաքսի Պոյամեանի Անզլերէնով բարի գալստեան խօսքով եւ Արքի Պարսամեանի՝ Հայերէնով, ապա խօսք աւրին Հերմինէ ձանդեան, օրուան հանդիսավար՝ Սուրբ Յովհաննու Կարապետ հայց. Եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ Արժ. Տ. Մանուկ Աւագ Քհնյ. Մարգարեան, որ ապա կատարեց սեղաններուն օրհնութիւնը:
Իր խօսքին մէջ Առաջնորդ Սրբազան Հայրը անդրադարձաւ Համբարձման Տօնի կարեւորութեան, ըսելով. «Մեր Տիրոջ ու Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի Համբարձումը մեզի կը փոխանցէ յատուկ պատգամ մը, որն է որպէս Քրիստոնեաներ վերանորոգումը մեր կոչումին»: Ապա Սրբազան Հայրը իր երախտագիրութիւնը յայտնեց բժիշկներ՝ Տէր եւ Տիկին Պետրոս եւ Կարինէ Տաղլեանի, որ ազնուաբար տարիներէ ի վեր կը հիւրընկալեն ճաշը, շնորհաւորեց Տիկին Արմինէ Տաղլեանը որպէս օրինակելի անդամ Սուրբ Յովհաննու Կարապետ Հայց. Եկեղեցւոյ՝ զնահատելով իր կատարած երկար տարիներու նուիրեալ եւ բարեսիրական ծառայութիւնները Սուրբ Յովհաննու Կարապետ Հայց. Եկեղեցւոյ եւ իրեն նուիրեց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի մէջ պատ-

րաստուած խորհրդանշական նուէր մը: Սրբազան Հայրը զնահատեց նաեւ յանձնախումբի համաատենապետ Արքի Պարսամի, Արաքսի Պոյամեանի, ինչպէս նաեւ յանձնախումբի անդամներ Հերմինէ ձանդեանի՝ Փոյս Ատենապետ, Առլէթ Պիշաքչիի՝ Ատենապարուհի, Սիլվա Քենտիրճեանի՝ Գանձապահ, Նազիկ Պաթթիարեանի, Ալիս Չաքրեանի, Պելլէթ Շահպազեանի եւ Լիան Ստեփանեանի մատուցած ծառայութիւնները: Իրենց կատարած տքնաջան աշխատանքի շնորհիւ այս տարի եւս յաջողութեամբ պսակուած էր Համբարձման Տօնակատարութիւնը:
Ճաշի ընթացքին ցուցադրուեցաւ տեսաերիզ մը հայկական ժողովրդային երգերու մասին:
«Անուշ Օփերա»էն սքանչելի կերպով հատուածներ ներկայացուցին Տիկին Էլիզ Թաշճեան, Մարալ Քուրտեան եւ Միշէլ Ռուտ՝ մասնակցութեամբ ձէնի խաչատուրեան եւ մենապար ներկայացուց Անի Ամիրխանեան «Նալիի Պարի Համոյթ»էն: Իսկ Ալին Ամարալեան՝ երգիչ եւ կիթարիստ, կատարեց հայկական ժողովրդային երգեր:
Հիւրերը վայելեցին աւանդական «վիճակ»ի ընթերցումը պատգամները եւ զնուներ կատարեցին այս առթիւ ներկայացուած գոյքերէն:
Ձեռնարկին փակման աղօթքը կատարեց Արժ. Տ. Մանուկ Աւագ Քհնյ. Մարգարեան:

ԱՆՁԿՈՒԹԵԱՆ ԱՌՆՉՈՒԱԾ ԻՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Անձկութիւնը ամէնէն շատ ընդհանրացած հոգեբանական անհանգստութիւններէն մէկն է, որմէ կը տառապին ամերիկացիներու 18 առ հարիւր համեմատութիւնը: Անձկութենէ կրնայ տառապիլ մեր միջավայրին մէջ գտնուող ռեւէ անձ, օրինակ՝ մեր ուսուցիչը, մտերիմ ընկերը, կողակիցը, վարսահարգարը, եւ այլն:

Անձկութեան մասին տեղեկանալը կարեւոր է, որովհետեւ այս հոգեբանական անհանգստութիւնը կրնայ ազդել կեանքի մակարդակին վրայ: Յոռեգոյն պարագային, անձկութիւնը կրնայ պատճառ դառնալ, որ անհանգստութենէն տառապող անհատը հրաժարի կատարելի իր նախասիրած աշխատանքներն ու վարժութիւնները: ՄԱԿ-ի World Health Organization-ի կատարած ուսումնասիրութեան համաձայն՝ անձկութիւնը ամէնէն շատ ընդհանրացած հոգեբանական անհանգստութիւնն է, ոչ միայն Միացեալ Նահանգներու բնակիչներուն մօտ, այլ նաեւ՝ բոլոր երկիրներու բնակիչներու պարագային:

Անձկութեան առնչուած հետազոտութիւններ:

-Պատանիներուն եւ պարմանուհիներուն 20 առ հարիւրը կը տառապին հոգեբանական անհանգստութենէ, որոնց ամէնէն հաւանականն է անձկութիւնը:

-Անձնասպանութեան փորձ կատարած անհատներու 70 առ հարիւրը անձնասպանութեան փորձի ժամանակ կը տառապին անձկութենէ:

-Անձկութիւնը մաս կը կազմէ տարած ամէնէն շատ անկարողութիւն պատճառող անհանգստութիւններու ցանկին:

-Անձկութեան մակարդակը ամէնէն ցածն է արեւելեան Ասիոյ եւ արեւելեան Եւրոպայի մէջ:

-Անձկութեան, ինչպէս նաեւ՝ ընկճուածութեան մակարդակը ամէնէն շատ բարձր է Լատին Ամերիկայի մէջ:

-Հոգեբանութեան ծիրին մէջ գոյութիւն ունին վեց տեսակ անձկութեան առնչուած անհանգստութիւններ:

1.Generalized Anxiety Disorder (GAD), որ կ'ըլլայ երկարատեւ, սակայն առնչուած չէ յատուկ կացութեան կամ առարկայի:

2.Panic Disorder, որուն ընթացքին յատկապէս ի յայտ կու

գան անձկութեան ֆիզիքական ախտանշանները, ինչպէս՝ շնչասպառութիւնը, սրտի արագ տրոփումը, դողը, եւ այլն:

3.Obsessive Compulsive Disorder (OCD), որուն հիմնական ախտանշաններն են կրկնողական մտածումները եւ վարմունքները:

4.Social Anxiety Disorder, որ առնչուած է ընկերային կացութիւններու եւ յարաբերութիւններու վերաբերեալ անձկութեան:

5.Specific Phobias, որ առնչուած է յատուկ կացութեան կամ առարկայի պատճառով յառաջացած անձկութեան եւ չափազանց վախի:

6.Post-Traumatic Stress Disorder (PTSD), որ կը յառաջանայ հոգեկան լուրջ ցնցումի հետեւանքով:

Ամերիկեան հետազոտութիւն մը պարզած է, թէ անձկութեան առնչուած անհանգստութեամբ ախտաճանաչուած անձերու աւելի քան 36 առ հարիւրը համեմատութիւնը միջին հաշուով տասը տարի կը հանդուրժեն իրենց անհանգստութեան ախտանշանները եւ անկէ ետք է, որ կը դիմեն մասնագիտական օգնութեան: Անձկութեան առնչուած բոլոր անհանգստութիւնները ունին հետեւեալ ախտանշանները. քնանալու առնչուած դժուարութիւն կամ անկանոն քնանալու ընթացք, շնչառութեան դժուարութիւն, յաւելեալ քրտնածութիւն, սրտի արագ տրոփում եւ ընդհանուր առմամբ հոգեկան անհանգստութիւն, որուն պատճառով անհատը կրնայ դիւրութեամբ զգացական դառնալ:

Հետաքրքրական է իմանալ թէ հետեւեալ նշանաւոր անձնաւորութիւնները ախտաճանաչուած են անձկութեան առնչուած անհանգստութեամբ. Ողիմպիականի ախոյեան՝ Սուսի Օնիլ, հոգեբան՝ Սիկմընտ Ֆրոյտ, երգչուհի՝ Ատէլ, հոլիվուտեան դերասան՝ ձոնի Տէփ եւ ուրիշներ:

Ըստ հոգեբաններու, անձկութիւնը մեղմացնելու ամէնէն արդիւնաւէտ միջոցներն են՝ քաֆէյինի սպառումի քանակի նուազեցումը, ընկերային ամուր կապերու հաստատումը, ինքնավստահութեան ամրապնդումը յատկապէս այն կացութիւններու պարագային, որոնք անձկութիւն կը յառաջացնեն եւ վերջապէս մասնագէտ հոգեբաններու միջամտութիւնը:

ՅԵՈՒՁԱՅՆՆԵՐԸ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ԿԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԸ

Արդի հեռաձայնները, որոնք կը կոչուին սմարթ ֆոն, մեզի կ'օգնեն ստանալու տարբեր տեսակի տեղեկութիւններ, սկսեալ հեռաձայնի թիւերէն մինչեւ ճամբու ուղղութիւն, դերասաններու անուններ, լուրեր, եւ այլն: Սմարթ ֆոններու մեր կեանքին մէջ գոյութիւնը բաւական դիւրացուցած է մեր աւօրեայ կեանքը:

Թէեւ բաւարար ժամանակ չէ անցած կատարելու լուրջ հետազոտութիւններ, կարգ մը հետազոտական խումբեր կը ջանան իմանալ սմարթ ֆոններու օգտագործումի հետեւանքները մեր հոգեկան եւ մտային առողջութեան վրայ:

Վերջերս Քանադայի մէջ գտնուող Ուոթըրլու համալսարանի հետազոտողները այս գծով կատարած են հետաքրքրական հետա-

զոտութիւն մը, որուն արդիւնքները ցոյց տուած են թէ սմարթ ֆոններու չափազանց օգտագործումը կրնայ ազդել մարդոց խնդիր լուծելու կարողութեան վրայ: Ուսումնասիրութեան հեղինակները դիտել կու տան թէ կարգ մը հարցերու պատասխանը կարելի չէ գտնել համացանցի վրայ, իսկ համացանցի վրայ գտնուող տեղեկութիւններու մեծ մասը կրնան ճշգրիտ չըլլալ: Կարգ մը մարդիկ իրենց հարցերուն պատասխանը համացանցի կամ սմարթ ֆոնի միջոցով ստանալէ ետք չեն մտածեր անոր ճշգրտութեան կամ տրամաբանական ըլլալուն մասին: Այս սովորութիւնը կրնայ նուազեցնել անհատին խնդիր լուծելու կարողութիւնը:

660 անձերու մասնակցութեամբ կատարուած հետազոտու-

ԱՌՕՐԵԱՅԻ ՄԷՋ ՔԱՅԱԽԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ 10 ԱՆՍՈՎՈՐ ՄԻՋՈՑ

1. Լուսցարանի խցանումը վերցնելու համար՝ նախ լեցնել կէս գաւաթ սոտա, ապա աւելցնել մէկ գաւաթ քացախ: Արդիւնքը շատ շուտ կ'երեւի:

2. Կպչուն ժապաւէնի հետքերը մաքրելու համար՝ քացախը քսել անհրաժեշտ հատուածին, ձգել քանի մը վայրկեան, ապա լաւ մաքրել:

3. Վերացնելու համար տհաճ հոտը: Եթէ աղբամանէն տհաճ հոտ կու գայ, քիչ մը հաց առէք, վրան քացախ աւելցուցէք եւ դրէք աղբամանին մէջ: Ամբողջ գիշեր ձգեցէք եւ առաւօտեան արդէն տհաճ հոտ չէք զգար:

4. Տարբեր բաներ մաքրելու միջոց: Քացախն ու ջուրը խառնել, քանի մը կաթիլ մաքրող դեղ աւելցնել վրան, ապա լաւ խառնել:

5. Թակարդ ճանճերու համար: Խնձորի քացախը լեցնել գաւաթի մէջ, ճաշի տոպրակով փակել գայն՝ բաց ձգելով միայն փոքր

հատուած մը:

6. Հագուստը առանց արդուկի արդուկելու համար: Մէկ գաւաթ քացախը խառնել երեք բաժին ջուրի հետ: Անիկա հաւասարապէս լեցնել լուացուած հագուստին վրայ: Երբ խոնաւութիւնը անցնի, հագուստը կ'ուղղուի:

7. Որպէսզի կատուն այլեւս ձեր բազմոցը չճանկրտէ: Քիչ մը քացախ քսել բազմոցին, եւ ձեր կատուն այդ հոտը հաճելի չի թուիր:

8. Կ'երկարէ ծաղիկներուն թարմ մնալու ժամանակը: Ջուրի մէջ քիչ մը քացախ աւելցնել, եւ ծաղիկներն աւելի երկար ժամանակ թարմ կը մնան:

9. Ակնոցը փայլեցնելու համար: Պարզապէս ակնոցը մաքրեցէք քացախով:

10. Տապակները մաքրելու լաւ միջոց: Տապակի մէջ քացախ եւ ջուր լեցնել, ձգել հինգ վայրկեան ու ապա մաքրել:

ԻՍԿԱԿԱՆ ԿՆՈՋ ՎԱՐՔԱԳԻԾԸ ԲՆՈՐՈՇՈՂ ՅԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐ

Խօսքը ներաշխարհի եւ մտածելակերպի մասին է, ոչ՝ արտաքին տեսքին - իսկական կինը գիտէ, թէ ինչ կը զգայ ու կրնայ վստահաբար խօսիլ ատոր մասին:

-«Կը սիրե՞ս ինձի» հարցումին, ան երբեք չի պատասխաներ, - «Իսկ ի՞նչ է սէրը, մի՞թէ գոյութիւն ունի»:

-Անոր բառապաշարին մէջ իր ուրոյն տեղը ունի «յարաբերութիւններ» բառը:

-Ան բալի գոյնը կը զանազանէ պորտոյին:

-Կը զնէ այս կամ այն իրը՝

ԻՍԱՑԷ ԶԵՐ ԲՆԱԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՏՆԵՐՈՒ ԵՐԿԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՈՎ

Մատներու երկարութեան միջոցով կարելի է իմանալ մանրամասնութիւններ մարդու բնաւորութեան մասին:

1. Եթէ մատնեմատը երկար է ցուցամատէն՝ կարելի է ըսել, որ այսպիսի մարդիկ վճռական են, համարձակ, յաճախ ուրիշի դիմող: Անոնք բաւական խելացի են, ունին տրամաբանական մտածողութիւն, դատողութիւններ: Բաւական դիւրին կը լուծեն խաչբառերը, արագ կը լուծեն տրամաբանական խնդիրներ:

Աղջիկները պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն մատներու երկարութեան, ինչպէս նաեւ մատնեմատին մատանիի առկայութեան: Եթէ այդ մատին մատանի չկայ, ուստի դուք հնարաւորութիւն ունիք ձեր կեանքը կապելու մէկուն հետ, որ յաջողակ է:

2. Եթէ մատնեմատը կարճ է ցուցամատէն՝ յաճախ այդ մարդիկ մեծամիտ են: Անոնք ինքնաբաւ են թեան արդիւնքները պարզեցնել թէ նուազ խելացի մասնակիցները աւելի յաճախ կը ստուգէին իրենց հեռաձայնները տեղեկութիւններ ստանալու համար քան աւելի խելացի մասնակիցները:

Նոպէլեան մրցանակակիր եւ Քոլորադոյի համալսարանի աշխատող՝ Էրիք Քանտէլ կը բացատրէ

թէկուզ միայն փաթեթաւորումը իրեն համար հաճելի թուացած ըլլայ:

-Մտածելու պահուն ան գլուխը չի քերեր, այլ մազափունջ մը կամ մատանի մը կ'ոլորէ:

-Գաղտնիքը կրնայ պահել 47 ժամ եւ 15 վայրկեան:

-Ան կ'ընթերցէ, իսկ յետոյ կը լուսաւորէ, եւ ո՛չ հակառակը:

-Դժգոհ է իր մարմնի այս կամ այն մասէն:

-Կինը չի նախանձիր ընկերուհիին, եթէ ան իրմէ աւելի խելացի է, իսկ եթէ աւելի գեղեցիկ է...

եւ կրնան վայելել իրենց առանձնութիւնը: Չեն սիրեր, երբ կ'անհանգստացնեն զիրենք: Յաճախ այսպիսի մարդիկ առաջին առարկութիւն ընողը չեն ըլլար: Ասիկա կը վերաբերի ինչպէս անձնական յարաբերութիւններուն, այնպէս ալ՝ գործարարութեան: Հակառակ ասոր՝ անոնք կը գնահատեն ուշադրութիւնը եւ լաւ կ'ընդունին հաճոյախօսութիւններն ու գովքը:

3. Եթէ մատնեմատն ու ցուցամատը նոյն երկարութիւն ունին՝ այսպիսի մարդիկ շատ բարի են եւ խաղաղասէր: Անոնք չեն կրնար տանիլ խնդրաշարոյց վիճակները եւ ամէն ձեւով կը փորձեն խուսափիլ անոնցմէ: Անոնք կը սիրեն կարգ ու կանոն եւ կեանքի մէջ շատ կազմակերպուած են: Սովորաբար ընդհանուր լեզու կը գտնեն բոլորին հետ, շփուող են: Շատ նուիրուած են յարաբերութիւններու մէջ, ինչպէս նաեւ իրենց աշխատանքին եւ ընկերներուն:

Թէ համացանցը ընդամենը ունի 25 տարուան պատմութիւն, իսկ սմարթ ֆոնները մէջտեղ եկած են մօտաւորապէս տասը տարի առաջ: Հետեւաբար, տակաւին կարելի չէ վստահութեամբ եզրակացութիւններու յանգիլ հիմնուելով ներկայիս կատարուած հետազոտութիւններու արդիւնքներուն վրայ:

ՄԱՅԻՍ 10-Ի ՆՇՈՒՄԸ

Շարունակուած էջ 8-էն

Պրն. Աճէմեան վեր առաւ իր Տնօրէնին գրաւի՛չ գիծերէն՝ համբերատարութիւնը, սիրալիրութիւնը եւ հայրական անուշ լեզուն, որոնք հապէս սիրելի կը դարձնէին զինք: Ան բարձր գնահատեց Յովհաննէս Հաննէսեանի Շիրակ Հրատարակչական գծով ծաւալած գործունէութիւնը: Աճէմեան շեշտեց՝ վարդիվառ Շնորհաւորեանի, իբրեւ պարուսոյց, եւ Նազարէթ Աջապահեանի, իբրեւ դիմացարդար նուիրեալ ծառայութիւնները գեղարուեստի եւ թատերական ոլորտներէ ներս:

Լենա Մանուկեան, իր գրաւորելոյթին մէջ պիտի ըսէր. «Պէպօ Սիմոնեան սէ՛ր էր, որ կը բաշխէր մեզի իր խօսքին, կեցուածքին ու փոխյարաբերութիւններուն ընդմէջէն: ... Իւրաքանչեւ մարդ էր Պէպօ Սիմոնեան, իր ազգի ցաւով տառապող եւ հայրենիքի վերելքով ոգեւորուող ...: Իր սկզբունքներուն դէմ էին անարդարութիւնը եւ անպարկեշտութիւնը...»:

Տիկ. Վարդուհի Գազանճեան, շեշտը դրաւ իր Տնօրէնին հայերէնի իմացութեան եւ հայերէնը գեղարուեստական գրաւորութեամբ իր աշակերտին սորվեցնելու եւ սիրեցնելու իւրաքանչեւ մանկավարժական հմտութեան վրայ: Ըսաւ ան՝ որ ինք Պրն. Պէպօ Սիմոնեանին կը պարտէր իր հայերէնի իւրացումը, որուն համար միշտ երախտապարտ կը մնար անոր: Տիկ. Գազանճեան, նաեւ, անդրադարձաւ Պրն. Յովհաննէս Հաննէսեանի մարդկային եւ մտաւորական արժանիքներուն կողքին անոր լաւատես ու մշտապէս գոհունակ նկարագրի մասին, որ անգամ՝ տակաւ տեղի տուող իր առողջութեան և ծանր պայմաններուն մէջ, իր որպիսութիւնը հարցնողներուն կը պատասխանէր այսպէս. «ՈՍԿԻ՛» բնորոշումով: Ըսել կ'ուզէր, թէ իր առողջութիւնը ոսկիի պէս էր:

Տիկ. Շողիկ Մանկրեան անդրադարձաւ Պէպօ Սիմոնեանի հեզաբարոյ, անմիջական եւ յարգալիր նկարագրի գրաւի՛չ գիծերուն վրայ, որոնք սիրցնել կու տային զինք իր սաներուն, անոնց ծնողներուն եւ իր գործակից ուսուցիչներուն եւ իր գործակից ուսուցիչներուն: Նաեւ, Տիկ. Մանկրեան կարգ մը յուշեր պատմեց իրարու մտերիմներ՝ Սիմոնեանի եւ Հաննէսեանի մասին, թէ ինչպէս, անգամ մը, իր տնօրէնը շփոթած ըլլալով իր ինքնաշարժին բլթակը՝ արգելակին հետ, հազիւ թէ անոնք վրիպած էին մասացուարկածէ մը... Պրն. Սիմոնեան արգելակին փոխարէն, սխալմամբ կազի բլթակին վրայ կոխած էր:

Տիկ. Սօսի Հաննէսեան, իր հերթին վկայակոչեց Պէպօ Սիմոնեանի եւ իր ամուսնոյն՝ Յովհաննէս Հաննէսեանի մշակութապէս արդիւնաւէտ գործակցութիւնը: Ան նշեց Սիմոնեանի եւ Աջապահեանի հետ ազգականական կապեր ունեցած ըլլալը: Տիկ. Հաննէսեան նաեւ անդրադարձաւ իր ամուսնոյն աշակերտած տարիներուն՝ անոր մասին ունեցած սպաւորութիւններուն վրայ: Ան դիտել տուաւ, որ ան մշտապէս կոճկուած, լուրջ եւ խտաբարոյ ուսուցիչ մը եղած է, թող որ, ան խորապէս ազնիւ, շրջահայեաց եւ ըստ էութեան փխրուն սիրտ ունեցող բարի անձնաւորութիւն էր...:

Ելոյթներու շարքին խօսք աւին նաեւ, համանուն Միութեան վարչութեան անդամներէն՝ Պրն. Նազարէթ Գեւորեան, հասարակական

հանրածանօթ գործիչ՝ Պրն. Տիգրան Սարաֆեան, ձեռնարկին հիւրաբար ներկայ գտնուող, նոյնպէս ծանօթ հասարակական գործիչ եւ հրապարակագիր՝ Պրն. Փանոս Թիթիգեան եւ Մասիս շաբաթաթերթի գլխաւոր խմբագիր՝ Տօքթ. Արշակ Գազանճեան:

Պրն. Գեւորեան բարձր գնահատեց օրուան ձեռնարկը եւ պատգամեց՝ միշտ վառ պահել Սահակեան Սանուց Միութեան ջանքը եւ գորավիզ կանգնել անոր բոլոր նախաձեռնութիւններուն:

Պրն. Տիգրան Սարաֆեան անդրադարձաւ Պէպօ Սիմոնեանի, դեռեւս պատանեկան տարիքին ցուցաբերած խոստումնալից արժանիքներուն վրայ, որոնք վստահութիւն ներշնչած էին ե՛ւ իրեն ե՛ւ իր գործակիցներուն: Ապագան ցոյց տուած էր, որ իրենք չէին սխալած, Պէպոն արդարացուցած էր իր վրայ դրուած վստահութիւնը: Ան, իր յարգալիր վերաբերմունքով, մշակութասիրութեամբ, հայրենասիրութեամբ եւ ազգասիրութեամբ, տիպար առաջնորդներէն մին հանդիսացած էր Հնչակեան կազմակերպութեան շարքերէն ներս: Բացասորի, Սարաֆեան գնահատանքով անդրադարձաւ Յովհաննէս Հաննէսեանի գրական, հրատարակչական եւ ազգասիրական վաստակին վերաբերեալ: Անոր Շիրակաշէն անուամբ հաստատած մտերմական շաբաթական հանդիպումները, առաւել եւս գորացուցած էին իր մտերմութիւնը անոր հետ:

Պրն. Թիթիգեան, իր կարգին դիտել տուաւ, թէ՛ Պէպօ Սիմոնեանի հետ հասարակական եւ ընդհանրապէս մշակութային ոլորտներէ ներս իրենց ունեցած յարաբերութիւնները միշտ հիմնուած են եղած փոխադարձ յարգանքի եւ դրական փոխըմբռնման վրայ: Ըսաւ նաեւ՝ թէ ինք միշտ գնահատած է Սիմոնեանի գրական, ազգային եւ հայրենասիրական առողջ կեցուածքը, յայտնելով նաեւ, որ ինք ուզած է ներկայ ըլլալ օրուան ընթացիկ յուշ-ձեռնարկին՝ իր յարգանքը յայտնելու համար անոր յիշատակին կապակցութեամբ:

Իր եզրափակիչ խօսքին մէջ, Տօքթ. Գազանճեան մեծապէս գնահատեց Սահակեանի Սանուց Միութեան վարչութիւնը, որ Մայիս 10-ի աւանդական ձեռնարկը յատկացուցած էր իրենցմէ յաւէտ մեկնած, Տնօրէն եւ Մանկավարժ Պէպօ Սիմոնեանի, երախտաշատ ուսուցիչ՝ Յովհաննէս Հաննէսեանի, համանուն միութեան վարչութեան շնորհագրող անդամներ՝ Նազարէթ Աջապահեանի եւ վարդիվառ Շնորհաւորեանի յիշատակի ձեռնարկին, ոգեկոչելու համար անոնց անթաւան յիշատակը: Գազանճեան իր ելոյթին մէջ բարձր գնահատեց Պէպօ Սիմոնեանի եւ Յովհաննէս Հաննէսեանի ուսուցչական, դաստիարակչական, գրական-ստեղծագործական վաստակը, զոր ըստ էութեան ներկայացնելու առիթը չէր կրնար տալ ներկայ ձեռնարկը: Նոյնպէս, ան համակրանքով անդրադարձաւ Սանուց Միութեան երախտաշատ անդամներ՝ Նազարէթ Աջապահեանի եւ վարդիվառ Շնորհաւորեանի մեր համայնքի բեմական եւ պարարուեստի բնագաւառներէ ներս:

Գնահատելի յուշ-նախաձեռնութիւն մը, որուն համար կը շնորհաւորենք Սահակեան Սանուց Միութեան վարչակազմը: Վարձքերնիդ կատար:

ԼԱՐՔ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌԱԿՈՐ ՆՈՒԱՆՈՒՄԸ

Շարունակուած էջ 8-էն

հաւասարակշռեց օպերային միջնուորտը, անոր ողբերգականութեան դէմ հնչեցնելով առույգութեան երանգ մըն ալ:

Երկրորդական եւ երրորդական դերերը մէջ իսկ զգալի էր ինամուտ ջանքը կատարելութեան հասնելու: Իրենց շնորհալի մասնակցութեամբ ներկայացումին անպայման աշխուժութիւն եւ երանգաւորում բերին Ռուբէն Թլունց՝ իր զոյգ դերերով, Մայրերու դերով՝ Վիթթորիա Աւետիսեան, Կարինէ Աւագեան եւ Անահիտ Հալապի իրենց համապատասխան դերերուն յաջող ձայներով եւ կատարումով: Հինգ գեղջկուհիներու շատ կարճ դերերը ալլազան երանգաւորումով կատարեցին Սիւզի Մազմանեան, Ալենուշ Եղեազարեան, Ապրիլ Ամանթէ, Նունէ Գարթալեան եւ Նատիմա Աւագեան:

Բեմական աշխուժութիւնը վարելու հրաւիրուած էին տաղանդաւոր պարուսոյցներ Վարդան եւ Արմինէ Աղաճանեանները: Անոնք ոչ միայն շարժում եւ տեսողական ձեւաւորում բերին բեմին, այլ մանաւանդ իրենց հայկական պարերու նոր յղացումով հարստացուցին մեր ազգագրական պարարուեստը, թէ տղոց աշխոյժ ու կայտառ, ճշգրտօրէն համաչափ կշռոյթով եւ աղջկանց նազելանքով ու նուրբ սահանքով ստեղծեծին կախարդական միջնուորտը հայկական աւանդական գիւղերուն:

Շողեր Թիլիքեան ստանձնած էր բոլոր դերակատարներուն հանդերձաւորումը, իր գունազեղ եւ ճաշակաւոր յղացումներով ստեղծելով հայ գիւղացիական տեղական գոյնն ու միջնուորտը: Այս բեմական բոլոր տարրեր-

րուն յղացումը, համադրութիւնը եւ գործադրութիւնը ստանձնած էր Երեւանի Օպերայի մեծ վարպետ, Յովհաննէս Յովհաննիսեանը: Ան հանրածանօթ է Երեւանի մէջ իր տնօրինած բազմաթիւ միջազգային օպերաներու բեմադրութեամբ: Իր հեղինակութիւնը եւ ներդրումը Անուշի բեմադրութեան մէջ զգալի էր իւրաքանչիւր տեսարանի մէջ: Զուսպ 'եւ ժուժկալ իր ձեւին մէջ, բայց մեր լեռնաշխարհը դիպուկ հարազատութեամբ, սարեանական ոճի, պաստառադրամներով յաջողած էր վերստեղծել եւ հոն առարկայականին հետ նաեւ ոգեկան թեւածում մը ստեղծել: Եւ աշխոյժ կշռոյթով ծաւալել գործողութիւններն ու դէպքերը:

Լրումն ամենայնի, Վաչէ Պարսումեան իր դեկավարած նուագախումբով, անգամ մը եւս պանծացուց հայ դասական երաժշտութիւնը, Արմինէ Տիգրանեանի գլուխ գործոց Անուշ օպերային երաժշտական բարձր որակով կատարումը դեկավարելով: Ան երաժշտութիւնը անհրաժեշտ տարր մը դարձուց, միջնուորտի, հոգեբանական ապրումներու բացառապատման մեծապէս նպաստելով: Սքանչելի էր մանաւանդ նախաբանի հնչեղութիւնն ու տրամաթիգմը՝ ամբողջ ներկայացման ոգին նախապատրաստող եւ ցոլացնող:

Յաջողութեան իրենց բաժինը բերած էին անշուշտ Լարքի շուրջ բոլորուած բոլոր հովանաւորներն ու նուիրատուները ինչպէս նաեւ աշխատակից-գործակիցները:

*****

Ծանօթութիւն՝ նոյն ներկայացման երկրորդ փոփոխակին, երկրորդ եւ տաղանդաշատ սոփրանօ երգչուհի Շուշիկ Պարսումեան հանդէս պիտի գայ անուշի դերով:

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ՓԱՌԱՊԱՆԾ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ

Շարունակուած էջ 13-էն

հարաւային սահմաններէն մինջեւ հեռաւոր արեւելքի խորքերը Ռուսը ունի միայն մեզ որպէս հարազատ բարեկամ եւ դարաւոր դաշնակից: Նոր օրերու Բանթուրանիզմը մեզմով կը կասեցուի եւ Ռուսիոյ շահերը կովկասի մէջ մեզմով կ'ապահովուի: Մենք պէտք է նկատուինք փոխադարձ շահերու գործակից եւ ոչ Ռուսին հնազանդ գործակատար. մեր բանակին պէտք է տրուի կովկասի ոստիկանն ըլլալու հանգա-

մանքը (ճիշդ այնպէս ինչպէս Ամերիկան Իսրայէլի է սուած այդ դերը) եւ դառնալու Ռուսիոյ զինուորական դիտանոցը (observation post), որու համար մեզի տրուած ամէն Ռուս աշակցութիւն մեր արդար իրաւունքը պէտք է նկատուի եւ ոչ մեզի տրուած օժանդակութիւն կամ օգնութիւն:

Ու եթէ այդպէս է մեր գործակցութիւնը, Փարք Մայլիսեան փառապանծ յաղթանակներով կերտուած մեր երկու ժողովուրդներու յաւիտենական բարեկամութեան:

ՊԵՊՕ ՍԻՄՈՆԵԱՆԻ ԱՆՄԵՌ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Շարունակուած էջ 13-էն

Սիրելի Պարոն Պէպօ, հանգչի՛ր խաղաղութեան մէջ, որովհետեւ քու դաստիարակած բազմաթիւ սերունդները պիտի ապրին քու սերմանած հայ մշակոյթի, հայ գիրի եւ գրականութեան, հայ արժէքներու եւ հայրենասիրութեան սերմերով: Դուն մեր ուղեցոյցը պիտի մնաս յաւերժ, աշխարհակուլ բոլոր կարգի փոթո-

րիկներուն դէմ: Քու մեզի յանձնած ազդու գէնքերովդ պիտի դիմադրենք այլասեռումի եւ ձուլումի վտանգներուն:

Այն ժառանգը որ ձգած ես մեզի, մենք պիտի պահենք եւ զարգացնենք, որպէսզի փոխանցենք զայն մեզ յաջորդող սերունդներուն:

Միշտ սիրով եւ ակնածանքով, ուսանողուհիդ՝

Լեւնա Թաշմեան Մանուկեան

ԱՄՈՒՍՆԱՅԵԱԼՔ

Մասիս Պետրոս ձէյմզ Թորոսեան եւ Արագ Մարի-Քլէր Տէր Դաւիթեան Մայիս 24, 2015 Լոս Անճելըս

Մասիս Թորոսեանի եւ Արագ Տէր Դաւիթեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ «Մասիս» կը շնորհաւորէ նորապսակ զոյգը, անոնց ընտանեկան պարագաները եւ յատկապէս Տէր եւ Տիկին Յարութ եւ Ռոզիկ Տէր Դաւիթեանները:

ՄԱՅԻՍ՝ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԻ ԱՄԻՍ

Շարունակում է 14-էն

դին էր, քաջին՝ քաջն էր ծնել: Ռազմաճակատի հրամանատարն էր՝ գորավար Դրո Կանայեանը: Բոլոր շէնները իրենց որդիներին կռուի էին ճամբել: Դուռնանին յաջողուել էր ճեղքել ու ռազմաճակատի գիծը, երեք ուղղութիւններով յարձակման անցել: Մարտադաշտ հասած հայոց նոր ջոկատները, գրաւելով Քասաղ գետի ափերի բարձունքները՝ կրակի տակ առել դուռնանի գործը, ստիպել նահանջել: Հայոց գործը շրջապատել էր նահանջող թշնամուն, փակել նրանց նահանջի ճանապարհը: Դուռնանը յայտնուել էր երկողմ կրակի տակ, ոչնչացուել էին նրա առաջապահ գունդերը, գործի մնացորդացը նահանջել: Արագածի լանջերի Ապարանի շինականների կռիւը փրկել էր նրանց շէնների մարդկանց, ձախողել Երեւան մայր ոստանը թիկունքից նուաճելու դուռնանի ծրագիրը:

Փլուել էին Մարտարապատի ճակատամարտի ուղիքի դաշտի դուռնանի դիրքերը: Դուռնանը խուճապահար փախուում էր: Ափսոս որ ընդհատել էին իրենց յարձակման հեղեղը, թշնամու հետապնդումը կարող էր հասնել մինչև Կարսի բերդաքաղաք, նրա ամրոցում սօնելու յաղթանակի բերկրանքը, նրա հնամենի տաճարում փառաբանելու իրենց հին ու նոր աստուածներին: Դուռնանի գործի հրամանատար՝ թրքացած Հրեայ՝ Վէհր փաշան, հայոց աշխարհ կռուի էր բերել Դարդանէլ-Կալիփոլի կռուում դաշնակիցներին պարտութեան մատնած բանակը, որի պարտութիւնը ու ոչնչացումը իրականացրեց Արմին-Հայ գիւնուորը:

Հայ արի մարդ, մի պահ փակիր ակներդ, անէացիր աշխարհից, գիւնուոր դարձած քեզ տար այդ ճակատամարտի բոցերում դուռնանին կռիւ տալու: Արարատին որպէս վահան գրկած, Արագածի վրայ վառուող Արա աստուծոյ արեւի կանթեղը որպէս շանթ վեր պահած, պիտի տեսնես հայերը ինչպէ՞ս էին գրոհում դուռնանին: Պիտի տեսնես ինչպէ՞ս էին արեւը ցած բերել կռուի դաշտ, նրա կրակ ճառագայթներով այրում դուռնանի գէնքը, ոգին, ակները: Կռուի դաշտում պիտի տեսնես կարմիր վերարկուն հագած հրամանատար Դանիէլ-պեկ Փիրումեանին, արեւի ճառագայթները որպէս նիզակ պարզած հայոց գործը գրոհի տանում: Մտի՛ր Պօղոս պեկ Փիրումեանի մահապարտների գունդ, մահ սփռիր քու առաջ, մենք շատ ենք մահ տեսել: Պիտի տեսնես

ինչպէս էին Զէյթունցիների նոյգները Քուրկիկ Զէլալի նման մոնչում, ինչպէս էին Սասնայ ու Մշոյ դիւցազները իրենց Դաւիթի «թուր կեծակին» շողում դուռնանի վրայ: Պիտի տեսնես ինչպէս էին Յոյն Շնէուրի թնդանօթները փլում դուռնանի դիրքերը: Արմէն-Հայերի նախնինների հին աստուածներն էին իջել հայոց քարէ սիրտ՝ Լեառն Արեգածեմ Արարատի գագաթից, Արա արեւ աստուծոյ բոցերը նետում թշնամու վրայ: Վահագնը երկնակամարի ծիածանը պրկած որպէս աղեղ, ամպերի շանթերը որպէս նետեր տեղում թշնամու վրայ: Մարտի դաշտում պիտի տեսնես դուռնանի վրայ սլացող հեծեալ գիւնուոր Յովհաննէսին, գիւնուոր դարձած Հայ իմաստուններ՝ Ակսելին, Ղափանցեանին, Մանանդեանին, Մալխասեանին, Ղարիբեանին, Թօփչեանին: Եւ դու Հայ մարդ, ինչպիսի՞ հրճուանքով պիտի ակնարկես լինես դուռնանի խուճապահար փախուտին: Եւ այդ օրը, Մայիսի քսան ութին, գնա՛ արթիւր Մայր Տաճարում, որտեղ քու նախնիները արթնել էին արեւին, կրակին ու Յիսուսի լոյսին: Գնա՛ մայր ոստան, այրուիր հայերի հրճուանքի բոցերում, բարե՛ւի կանգնիր ուղիքաճակատի յաղթական գորավարներ՝ Նազարպեկեանին, Սիլիկեանին, Դանիէլ ու Պօղոս պեկ Փիրումեաններին, հայոց աշխարհի դիկտատոր՝ Արամ Մանուկեանին:

Պատերազմի դաշտում յաղթանակած հայերը, 1918 թուականի Մայիսի քսան ութին հայոց աշխարհը հռչակեցին անկախ պետութիւն: Արեւի բուրյի կարմիր կրակը շառագունեց նրա դրօշին՝ խորհրդանիշը Հայկական Բարձրավանդակի, հայ ժողովուրդի գոյատեւման մշտական պայքարի, Քրիստոնէական հաւատքի եւ Հայաստանի անկախութեան ու ազատութեան: Կապույտը՝ խորհրդանիշը հայ ժողովուրդի խաղաղ երկնքի ներքոյ ապրելու կամքը: Նարնջագոյնը՝ խորհրդանիշը հայ ժողովուրդի արարչական տաղանդի ու աշխատասիրութեան: Ո՛վ հայ մարդ, եթէ ունես հոգու երեւակայութեան ճախրանք, արդեօք չէ՞իր տեսնի նոյգներին բազմած հայոց արքաները ինչպէ՞ս էին սողանցում գորահրամանատարների ջոկատների շառագունների հետ, յաղթանակի տօնախմբութեանը նուիրուած մայր ոստանի հրապարատում: Մայիսեան դիւցազնամարտի յաղթական պատերազմը, վահագնի կռուի ու յաղթանակի ոգու բոցերից յառնած հայոց անկախութեան

100-ԱՄԵԱԿԻ ՎԵՐՋԻՆ

Շարունակում է 15-էն

իրենց պարտութիւնը չեն խոստովանում: Թաքսիմ հրապարակի մատուցներում, ֆրանսիական սրճարանի շրջափակում ցեղասպանութեան ցոյցի մասնակիցներն առանձնանում են: Զինուած ոստիկանները չեն միջամտում, բայց աչալուրջ են: «Նոր գարթօնք» երիտասարդական շարժման տղաները, որ քայլերի նախաձեռնողներն են, տեղադրում են փայտէ տոհմածառը, որի ճիւղերին մասնակիցները թղթէ, կերպասէ երիզների վրայ գրում, ժապաւնակապում են իրենց փափագները: Նոյնը մենք Հայաստանում՝ վանքերի թիւերին ենք անում:

Պարզում են պատասանները՝ «Հարուր տարին բաւ է», «Պիտի չմոռնանք, պիտի չմոռցնենք», ու յանկարծ թուրքերէն պատասան՝ «Ձերքեզները ձեզ հետ են»: Պատասաններ չեն բերել, բայց հայերի հետ են նաեւ ձախակողմեան թուրքերը, քրդերը, ասորիները, ալեւիները: Սկսում են կասկածել՝ սգահանդէսին աւելի շատ պոլսահայ է մասնակցում, թէ՞ այլազգի: Գիշերային աղջամուղջում գետնին ամրացուած մոմերը մեղմիկ լաց են լինում, ու մի պահ ինձ սկսում է թուալ, որ ժամանակը քէնը, ոխը մեղմել, ժողովուրդներին հաշտեցրել է: Բայց ոչ, մեր շարքերը նեղացնում, մեր հարեւանութեամբ մի խառնամբոխ է յայտնուում: Ակնյայտ է, մեզ են սպասել, որ մեր կողքին հակացոյց անեն: Վարձու լամուկները ծածանում են թուրքախալի դրօշը, Աթաթուրքի դիմապատկերը: Հոռոտները յաջորդում են իրար.

- Հայերը երախտամոռ են, մենք մեր երկրում նրանց հող տուինք, տուն, տանիք տուինք, մեզ դաւաճանեցին:

- Հայերը ահաբեկիչ են: Օսմանեան դրամատան բռնագաւթումից ի վեր մեր պաշտօնեաներին,

հրավառութեան տօնն է: Անկախութեան հողմերը նորէն գրկել են հայոց լեռները, նորէն հայոց արտերը ծփացել են ցորեանի ծովերով, այգիները նորէն ծաղկունքով են բոցավառուել, հայոց ոստանների ու շէնների մանչերը նորէն ծիծաղում են, հայոց հանճարների լոյսն է նորէն վառում աշխարհը: Մայիսեան արեւին բացուած անկախութեան դրօշը ծածանուել է հայոց աշխարհին, ազատութեան լոյսի անձրեւ մաղում: Արեւի բոցերից Արայի-Գահ՝ Արագածի, գագաթին վառուում է «Արա» աստուծոյ ջահը: Վեց հարիւր տարիներ չետոյ, հայոց երկրի անկախութեան տարեդարձի տօնն է, ինդութեան հրավառութիւն թող լինի, թող ցնծան հայերը, «Հայաստան» քաջերի երգի հնչիւնները հրաշէկ կայծեր դարձած բոցավառ են հայոց հոգիները: «Բամբ Որոտան» քայլերգի հնչիւնը հնչեն, բամբեր որոտան, աշխարհին աւետեն հայոց յաւերժի հրաշափառ լոյսը: Արմալիր-Մարտարապատի յաղթանակի արեւով շողացող դա՛շտ գնացէք, գրկէ՛ք արծիւներին, պարերի կշռոյթներով գարկէ՛ք գետինը, Մայր Արաքսի շրերը աղմկալից շունդան, այդ գարկերի դղրդիւնից թող դողան այն փիխառնածինների սրտերը: Սիլիկեան, Նազարպեկեան, Դանիէլ Պեկ ու Պօղոս Պեկ Փիրումեան գորա-

դիւանագէտներին հալածում, գնդակահարում են: Մէկը ադրբեջանեւրէն ծղրտում է. խոջալու՛ն, խոջալու՛ն մոռացաք: Սրանք ի՛նչ են որ, մի քանի օր առաջ, Արեւմտահայաստանի քաղաքներում, ամբոխը, լսելով հայկական պահանջատիրութեան մասին, մոլեգնել, այսպիսի պատասաններով էր ելել ցոյցի. «Շնորհակալութիւն մեր պապերին, որ 100 տարի առաջ մեր երկիրը մաքրեցին հայ տականքներից»:

Տաք, հարագատ ձեռքեր գտնում, փաթաթում են ինձ. Ինչ լաւ է, որ եկել ես: Շրջում եմ: Քոյրս է: Ես, որ ամբողջ կեանքում միայն մի եղբայր եմ ունեցել, այս տարիքում միանգամից երկու քոյր ունեցայ՝ Քերոյայն-Քոքան ու Ֆեթիէ Չեթինը: Կարեւոր չէ, թէ ինչ ազգ են, երկուսն էլ իմ հարազատներն են:

- Բռնի կրօնափոխուած հայերի մասին կարդացի՞ր «Մեծ մայրիկ» գիրքս:

- Իհարկէ, հայերէն թարգմանութիւնն էլ, ֆրանսերէն թարգմանութիւնն էլ:

- Հիմա էլ «Թոռնիկներ» գրքի վրայ եմ աշխատում: Ինչի՞ ես աչքերդ լցրել, գնայ Շիշլիի գերեզմանոց, տե՛ս, թէ Միսճուրին իր տապանաքարին ինչ է գրել տուել: «Գիրը չի՛ մեռնիր, գիրը անմահ է»: Հաւատա՞մ, քո՛յր: Ամբողջ գիշեր, այդպիսի գիշեր անհնար էր քնել, ինձ չէր լքում այն նուաստացնող զգացողութիւնը, որ հարիւր տարին անցաւ, բայց մենք վերջին հաշուով, մեծ հաշուով ոչնչի էլ չհասանք՝ մեր անմեղ նահատակները անթաղ, բնօրրանները գերուած մնացին...

Լոյսը վերջապէս բացում է: Աւարտուեց Մեծ Դէպքերի 100-րդ տարուայ վերջին օրը: Սկսում է 101-րդ տարուայ առաջին օրը: Ի՞նչ ես մտադիր անել, ինձնից անբաժան ընթերցող: Քե՛զ եմ հարցնում: Ինքս ինձ արդէն հարցրել ու պատասխանել եմ:

կանների ստուերները արդեօք այդտեղ չէ՞ին իջել, ամպերին յենած վարուժանը իր ցեղին սրտի ու հեթանոս աստուածների տաղերով, Չարենցը իր Հայաստան եարով չէ՞ին ցնծում:

Ով Հայ մարդ, գիտե՞ս արդեօք, որ Մայիսեան անկախութեան յաղթանակի նուաճման սօնակատարութեան առթիւ, մի քանի հարիւր հազար հայեր քառագագաթ Արագածը գրկած, նրա շուրջը միասնութեան պար բռնեցին: Ի՞նչ էիր անում այստեղ, դու էլ գնայիր շղթայ բռնէիր, պարի մտնէիր, պարէիր քու նախագահի հետ, ձեզ հետ Արագածն էլ իր չորս գագաթներով պար պիտի բռնէր, ցնծութիւնից հրթիռներ պիտի ժայթքէր՝ հայոց սրտերի հրճուանքի ու յաւերժութեան պատգամը տիեզերք ճամբէր: Երկինք յարէիր ակներդ, պիտի տեսնէիր ինչպէ՞ս էին Չարենցի, Շիրազի ստուերները արեւը գրկած պար գալիս, իրենց գրիչները արեւի կրակով կարմրած՝ միասնութեան գրի շանթեր հրացուում երկնակամարում: Անկախութեան լոյսի հրավառութեամբ ցնծացած միլիոն-միլիոն հայեր, հայեացքները իրենց ոգեղէն սիրտ Արարատին յարած, աստղերը որպէս ջահեր վեր պահած, հրահեղեղ մի արշալոյսին իրենց կարմիր սրտերով գալու են նրան գրկելու՝ նրա շուրջը ծիրանի պար բռնելու...:

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՕԳՆԱՅԵԱՆԻ Օգնականի մահուան տխուր առիթով Սիրան Օգնական կը յայտնէ իր խորագրաց ցաւակցութիւնները հանգուցեալի համայն հարազատներուն եւ պարագաներուն: Առ այդ՝ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ 50 տոլար «Մասիս»ին:

*****

ԿԱՐԱՊԵՏ ՕԳՆԱՅԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով՝ Տէր եւ Տիկին Միհրան եւ Թամար Խաչատուրեան կը յայտնեն իրենց ցաւակցութիւնները հանգուցեալի համայն պարագաներուն եւ հարազատներուն : Առ այդ կը նուիրեն 100 տոլար «Մասիս»ին:

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

Հնչակեան քան նահատակներու շառաւիղէն ՎԱՀԱՆ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով «Մասիս»ի խմբագրութիւնն ու անձնակազմը իրենց խորագրաց վշտակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի այրիին, զաւակներուն եւ համայն ընտանեկան պարագաներուն:

Յ Ո Ւ Շ Ա Տ Օ Ն

COMMEMORATION

Նուիրում
Հայ Ազգի Քսան Հնչակեան Անմահներու
Նահատակութեան 100-րդ Տարելիցին

Կազմակերպութեամբ՝
Ս.Դ.Ն.Կ. Արեւմտեան Ամերիկայի Վարիչ Մարմինի

ԲԱՆԱԽՕՍ

Հասարակական Գործիչ՝ **Սարգիս Հացպանեան**

Խօսք կ'առնէ՝ Ս.Դ.Ն.Կ.ի Կեդրոնական Վարչութեան Ատենապետ՝
Յակոբ Տիգրանեան

Գեղարուեստական Ճոխ Յայտագիր

Մասնակցութեամբ՝

Սիփան Երգչախումբ Ղեկավարութեամբ Հենրիկ Անասեանի
Յարութ Յակոբեանի, Առնօ Մկրտչեզնի, Սալբի Մայիլեանի,
Անահիտ Ներսիսեանի, Նունէ Աւետիսեանի

Կիրակի Յունիս 14, 2015

Կլէնտէյլի Ալէքս Թատերասրահէն ներս

216 N. Brand Blvd. Glendale, CA 91203 Կ.Ե. Ժամը 5:30-ին

100th Anniversary of the Armenian Nation's
Twenty Hunchakian Martyrs.

Organized by
S. D. Hunchakian Party Western USA Executive Committee

Keynote Speaker
Sarkis Hatspanian

Remarks by Central Committee Chairman of the Social Democrat Hunchakian Party
Hagop Dikranian

Special Musical and Literary Performances
Sipan Choire, Diector Henrik Anasyan
Harut Hagopian, Arno Mkrtychyan, Anahit Nersisyan, Salbi Mailian,
Nune Avetisyan

Sunday, June 14, 2015

Alex Theatre 216 N. Brand Blvd. Glendale, CA 91203

Starting at 5:30 pm

Մուտքը Ազատ

Free Admission

Ձեր տեղերը ապահովելու համար հեռաձայնել
To reserve seats please call

818.391.7938